

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๒๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๕ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มนัสการ พระเทพโสภณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายสุคนธ์ ลิกขโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบศิลป์ในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันทรย์แย้ม เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอมนัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๓๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email : education@tru.ac.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๐๔/๕๒

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายสุคนธ์ สิทธิโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบศิลป์ในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันทรแยม เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขออนุมัติคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๒๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๕ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผศ.วรรณวิไล นันทมานพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายสุคนธ์ สิกขโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบศิลป์ในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันท์แย้ม เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๘.๐๒/๒๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมไหหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๔ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายบุญเลิศ คำหอม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายสุคนธ์ สิกขโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบศิลป์ในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแม่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันทรย์รัมย์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส่ว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๒๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๕ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายสุชิน กุลเกตุ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายสุคนธ์ สิกขโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบคิดปี่ในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันทรรัมย์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ . ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email : education@tru.ac.th

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. พระเทพโสภณ	เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรรณวิไล นันทมานพ	ข้าราชการบำนาญ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. นายบุญเลิศ คำหอม	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนสามชุกรัตนโกถาราม จังหวัดสุพรรณบุรี
5. นายสุชิน กุลเกตุ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์
เก็บข้อมูลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ศธ ๐๕๔๗.๐๒/ ๕๔๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม

ด้วยนายสุคนธ์ สิกขโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบศิลป์ในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันทรไฉยม เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้ เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นายสุคนธ์ สิกขโกศล ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาสังกัดของท่านเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชนครินทร์
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม

ด้วยนายสุคนธ์ ลิกขโกศล นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา เรื่ององค์ประกอบศิลปะในรายวิชา ศ ๔๓๑๐๑ ศิลปะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.วิบูล จันทร์แย้ม เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนระหว่างการเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาของท่าน ได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านให้นายสุคนธ์ ลิกขโกศล ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาสังกัดของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาตด้วยจักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๕๑-๑๑๑๒ ๐-๓๖๕๒-๒๖๐๙-๙ คือ ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๕๒-๒๖๑๐

Email: education@ru.ac.th

ภาคผนวก ง
แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (แบบปกติ)
เรื่อง รูปแบบเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำส่วนประกอบของรูปแบบและเนื้อหาไปใช้ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายส่วนประกอบของรูปแบบได้
2. อธิบายส่วนประกอบของเนื้อหาได้
3. นำส่วนประกอบของรูปแบบและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

สาระการเรียนรู้

1. รูปแบบ
2. เนื้อหา
3. การนำรูปแบบและเนื้อหาไปสร้างงานจิตรกรรม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนเห็นเทวทูต 4 แล้วร่วมกันตอบคำถามว่า ภาพวาดนี้สวยหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นภาพวาดเรื่องอะไร ครูร่วมสนทนาปัญหาที่ถาถามนักเรียน แล้วร่วมกันสรุปว่า ภาพวาดจะสวยหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบศิลป์ วัสดุ เทคนิควิธีการวาด ภาพวาดที่ดีต้องสื่อเนื้อหาของเรื่องและแนวเรื่องให้ผู้ชมภาพเข้าใจได้

ขั้นสอน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยความสามารถๆ กลุ่มละ 5 คน เลือกประธาน

เลขานุการที่เหลือเป็นสมาชิกกลุ่ม

3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องรูปแบบเนื้อหา ร่วมกันสรุปสาระสำคัญ เป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1 เรื่องรูปแบบ เนื้อหาให้เวลากลุ่มละ 10 นาที

4. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง การนำส่วนประกอบของรูปแบบและเนื้อหา ไปสร้างงานทัศนศิลป์ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพุทธประวัติตอนเห็นเทวทูต 4 จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาข้อที่ 1 ส่วนประกอบทางรูปและส่วนประกอบทางวัสดุในภาพนี้คือ ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า ส่วนประกอบทางรูปได้แก่ ทัศนธาตุได้แก่ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี พื้นผิวที่ศิลปินนำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดเป็นภาพวาดตอนเห็นเทวทูต 4 ส่วนประกอบทางวัสดุ วัสดุคือ สีใช้วิธีการระบาย

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง รูปแบบ เนื้อหา โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง รูปแบบเนื้อหา
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง รูปแบบเนื้อหา

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายส่วนประกอบของรูปทรงได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบส่วนประกอบของรูปทรงได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายส่วนประกอบของเนื้อหาได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบส่วนประกอบของเนื้อหาได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้	- แบบฝึกที่ 1.1	- นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 1	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)	- แบบฝึกที่ 1.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 1.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาได้ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (แบบปกติ)
เรื่อง เส้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำเส้นไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของเส้นได้
2. อธิบายแบบของเส้นได้
3. นำเส้นแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาทิฎฐิได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเส้น
2. แบบของเส้น
3. การนำเส้นแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพธรรมชาติระสมงคราม ตอนธรรมชาติทิวทัศน์ทรรด แล้วร่วมกันตอบคำถามว่า ภาพวาดนี้สวยหรือไม่ เพราะเหตุใด ครูร่วมสนทนาปัญหาที่ถำมนักเรียน แล้วร่วมกันสรุปว่า ภาพวาดนี้สวยงามเพราะใช้เส้นที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์ เส้นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่ด้องศึกษาทำความเข้าใจ

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ตามกลุ่มเดิมร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องเส้น ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2 เรื่องเส้นให้เวลากลุ่มละ 10 นาที ครูเดินดูนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเลือกภาพที่นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และมอบรางวัลให้ นำผลงานทั้งหมดติดบนป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง เส้น โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพ ตอนบำเพ็ญทุกกรกิริยา จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาเรื่องเส้นที่ใช้ในการวาดภาพนี้มีลักษณะการจัดอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าเส้นประธานคือ ภาพพระสิหัตถ์ขณะนั่งสมาธิบำเพ็ญทุกกรกิริยา ศิลปินใช้เส้นตรงมุมฉากให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคง กลุ่มเส้นรองคือ กลุ่มภาพปัญญาจักคีย์นั่งสนทนากันเป็นแนวเส้นโค้งล้อมรอบเส้นประธานนำสายตาไปสู่ภาพพระอินทร์ทรงบรรเลงพิณถวาย โดยใช้ขีดหินและต้นไม้แห้งด้านขวามือนำสู่ภาพอีกทางหนึ่งด้วย อธิบายวิธีการนำเส้นมาจัดองค์ประกอบให้เกิดภาพที่สวยงาม

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เส้น โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 2 เรื่องเส้น แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง เส้น
3. ใบงานที่ 2 เรื่องเส้น

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของเส้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของเส้นได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายชนิดของเส้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบชนิดของเส้นได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำเส้นชนิดต่างๆไป	- แบบฝึกที่ 2.1	- นำเส้นชนิดต่างๆไปจัดองค์ประกอบ

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
จัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้		ศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 2	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาทิฐิได้	- แบบฝึกที่ 2.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 2.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาทิฐิได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สีภักดิ์)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (แบบปกติ)
เรื่อง น้ำหนัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศลาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำน้ำหนัก ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
 ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของน้ำหนักได้
2. อธิบายหน้าที่ของน้ำหนักได้
3. นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่
 สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาสังกัปปะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของน้ำหนัก
2. หน้าที่ของน้ำหนัก
3. การนำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่
 สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพประวัติพระมหากัสสป แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องน้ำหนักที่ใช้
 ในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้เส้นที่ประสานกลมกลืนกันตามหลัก
 องค์ประกอบศิลป์แล้วน้ำหนักยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นสอน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมให้สลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่องน้ำหนัก ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 3 เรื่อง น้ำหนักให้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง น้ำหนัก โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพประวัติพระมหากษัตริย์ และภาพ ขั้นตอนวิชาดก จากเครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาน้ำหนักสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้เส้นที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วน้ำหนักยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพประวัติพระมหากษัตริย์ ช่างแบ่งน้ำหนักเป็น 2 ส่วน ส่วนซ้ายช่างใช้น้ำหนักเข้มของธรรมชาติ ต้นไม้ ภูเขาหิน หนูนให้ตัวภาพซึ่งมีน้ำหนักเบาเด่นชัดขึ้น ส่วนขวาช่างใช้น้ำหนักที่ประสานกลมกลืนกันของอาคารสถาปัตยกรรมและตัวภาพ ส่วนภาพขั้นตอนวิชาดกช่างใช้น้ำหนักของสีดินแดงเป็นส่วนของพื้นดิน ภูเขาหินเขามอ น้ำหนักสีเขียวใบแคของหมู่มไม้ หนูนให้กลุ่มภาพพระเจ้ากาสิ บรivar และดาบสเด่นชัด ทิวทัศน์ด้านหลังช่างใช้สีเขียวครามของพื้นและต้นไม้ระบายกลมกลืนไปกับท้องฟ้าเป็นการใช้น้ำหนักของช่างไทยได้สวยงามมาก

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง น้ำหนัก โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 3 เรื่องน้ำหนัก แล้วนำมาส่งใน

ชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 3 เรื่องน้ำหนัก
3. ใบงานที่ 3 เรื่องน้ำหนัก

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของน้ำหนักได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของน้ำหนักได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายหน้าที่ของน้ำหนักได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบหน้าที่ของน้ำหนักได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 3.1	- นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 3	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาสังกัปปะได้	- แบบฝึกที่ 3.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 3.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาสังกัปปะได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 (แบบปกติ)
เรื่อง ที่ว่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกสินทร์ เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถจัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของที่ว่างได้
2. อธิบายมิติ และลักษณะของที่ว่างได้
3. จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของที่ว่าง
2. มิติ และลักษณะของที่ว่าง
3. การจัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพประวัติของพระโสณโกฏิภณเณรผู้เป็นเอกทศคะด้านกล่าวถ้อยคำไพเราะ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องที่ว่างที่ใช้ในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้น้ำหนักที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วที่ว่างยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มห้ากลุ่มห้ากลุ่มเดิมแล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่องที่ว่างร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 4 เรื่องที่ว่างใช้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องที่ว่าง โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพทิวเขาตก จากเครื่องบินภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าที่ว่างสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้ที่ว่างที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วที่ว่างยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพประทุมชาดกข้างวงองค์ประกอบด้านซ้ายเป็นศาลาโถงบุตรเศรษฐีสวมคนมาขอดอกบัวจากบุรุษจุมกด้วน ด้านขวาเป็นสระบัวบุตรเศรษฐีถือดอกบัวท่ามกลางเขามอห่มไม้ ช่างกำหนดให้ที่ว่างด้านซ้ายเป็นพื้นดิน ท้องฟ้าบรรยากาศ ภายในอาคารโถงที่สัมพันธ์กลมกลืนกันของที่ว่าง ส่วนด้านขวาช่วงวันบริเวณว่างไว้น้อยกว่าด้านซ้ายซึ่งประสานกันกับองค์ประกอบสระบัวที่ช่างตัดเส้นน้ำแบบโบราณมีดอกไม้ของบัวกระจายโดยทั่วดูเอื้ออัมรับกับท่าทางของบุตรเศรษฐีที่แสดงอาการดีใจจากการได้ดอกบัวมาครอบครอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของที่ว่าง โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 3 เรื่องน้ำหนัก แล้วนำมาลงใน

ชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง ที่ว่าง
3. ใบงานที่ 4 เรื่องที่ว่าง

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของที่ว่างได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของที่ว่างได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายมิติ และลักษณะของที่ว่างได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบมิติและลักษณะของที่ว่างได้มากกว่าร้อยละ 60
3. จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 4.1	- จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 4	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาวาจาได้	- แบบฝึกที่ 4.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 4.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาวาจาได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สีภักดิ์)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 (แบบปกติ)
เรื่อง สี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำสี ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีในงานทัศนศิลป์ได้
2. นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
4. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้วนสัมมาภัมมันตะได้

สาระการเรียนรู้

1. วงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีในงานทัศนศิลป์ได้
2. การนำวงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพขบวนเสด็จพระเจ้ากรุงสยาม แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องสีที่ใช้ในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง ที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้ว สี ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมให้สลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 5 เรื่อง สี ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 5 เรื่อง สี ให้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง สี โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพ ภูริทัตชาดก จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าสีสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้เส้นน้ำหนก ที่วาง ที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วสียังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพภูริทัตชาดกจิตรกรใช้สีส่วนรวม โดยใช้สีเขียวระบายภาพนาครภูริทัตขัดตัวบนจอมปลวกสีโทนน้ำตาลแบบเหมือนจริง เพื่อกลมกลืนของสีเขียวจิตรกรจึงระบายพืชคลุมดินบนปลวก และต้นไม้ด้านซ้ายมือด้วยสีเขียว ส่วนภาพพราหมณ์ระบายสีผิวเหมือนจริงผ่านง่ามกายใช้สีขาวเพื่อเน้นภาพให้เด่นขึ้น ในมือถือพัดใบลานยกชูเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ นาครภูริทัต พื้นดิน และบรรยากาศของภาพในระยะหลังระบายสีเหมือนจริงให้ความรู้สึกประสานกลมกลืนไปทั้งภาพ

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องสี โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 5 เรื่องสี แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

หน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4 เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น
2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมากรรมันตะ (กระทำชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง สี
3. ใบงานที่ 5 เรื่อง สี

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายวงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการ ใช้สีในงานทัศนศิลป์ ได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายวงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกร รงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีใน งานทัศนศิลป์ได้ มากกว่าร้อยละ 60
2. นำเรื่องของสีไปจัด องค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ได้ภาพที่ สวยงาม สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 5.1	- นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบ ศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้าน ไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
3. มีความ ขยันหมั่นเพียร ในการสร้างสรรค์งาน จิตรกรรม	- สังเกตการร่วม กิจกรรมตามใบงาน ที่ 5	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
4. เข้าใจและเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติตนตาม หลักไตรสิกขาตาม ด้านสัมมากัมมันตะ ได้	- แบบฝึกที่ 5.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 5.2 ได้ มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตาม สัมมากัมมันตะได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 (แบบปกติ)
เรื่อง พื้นผิว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกสินทร์ เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำพื้นผิว ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
 ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพื้นผิวได้
2. อธิบายลักษณะของพื้นผิวได้
3. นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพ
 ที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาอาชีวะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของพื้นผิว
2. ลักษณะของพื้นผิว
3. การนำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้
 ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพทิวทัศน์ทิวทัศน์ชนชาตค แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องพื้นผิวที่ใช้
 ในการวาดภาพ ช้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สีที่ประสานกลมกลืน
 กันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วพื้นผิวยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมให้สลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 6 เรื่องพื้นผิว ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 6 เรื่องพื้นผิวใช้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องพื้นผิว โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพ จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าพื้นผิวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี ที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วพื้นผิวยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพคุณเอกกุจจินชวชาติกช่างจัดองค์ประกอบด้านซ้ายเป็นบรรยากาศชนบทประกอบด้วยเรือนของหญิงชาวผู้เลี้ยงม้าท่ามกลางเขามอหุ้มไม้ที่สวยงาม หญิงชวากับฝูงม้า พระโพธิสัตว์พ่อก้าม้ากับม้าสินธวไปดก ด้านขวามือเป็นภาพพระเจ้าพารณสีเสด็จออกณ.พลับพลาทอดพระเนตรม้าสินธวไปดกมีพระโพธิสัตว์พ่อก้าม้าหมอบเฝ้า ช่างใช้พื้นผิวมันวาวของทองคำเปลวที่ปิดลงบนเครื่องศรณิหมพมาภรณ์ของพระเจ้าพารณสีช่วยเน้นให้ภาพกลุ่มนี้เด่นสวยงามขึ้น การใช้เทคนิคประกระหุ้งและตัดเส้นของใบไม้เน้นประจุดพื้นผิวต่าง ๆ ช่วยให้ภาพสวยงามเกิดความรู้สึกต่อภาพยิ่ง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง พื้นผิว โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 6 เรื่องพื้นผิว แล้วนำมาส่งใน

ชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง พื้นผิว
3. ใบงานที่ 6 เรื่อง พื้นผิว

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของพื้นผิวได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของพื้นผิวได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายลักษณะของพื้นผิวได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบลักษณะของพื้นผิวได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 6.1	- นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 6	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาอาชีวะได้	- แบบฝึกที่ 6.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 6.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาอาชีวะได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 (แบบปกติ)
เรื่อง เอกภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของเอกภาพได้
2. เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
4. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาวายมะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเอกภาพ
2. หลักของเอกภาพ
3. การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพระมหาชนกชาดก แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องเอกภาพในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าภาพวาดที่สวยงามนั้นต้องนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้ประสานกลมกลืนกัน

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มใหม่ห้ามซ้ำกลุ่มเดิมแล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 7 เรื่องเอกภาพ ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน

ที่ 7 เรื่องเอกภาพใช้เวลา 10 นาที แล้ว นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง เอกภาพ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพระมหากษัตริย์จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าการนำทัศนธาตุมาจัดเอกภาพให้ประสานกลมกลืนด้วยความคิดนี้เริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าจากภาพพระมหากษัตริย์จากช่วงนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบได้สวยงามตามหลักเอกภาพดังนี้ ภาพพระมหากษัตริย์หน้าข้ามมหาสมุทร นางมณีเมขลาเอื้อมหัตถ์ขึ้นพระโพธิสัตว์ท่ามกลางเรือที่อับปางข้างใช้เส้นโค้งเป็นแนววาดภาพบุคคลต่างๆที่กำลังจะจมลงสู่ก้นมหาสมุทร นำสายตาไปสู่ภาพนางมณีเมขลาอุ้มพระโพธิสัตว์ขึ้นสู่นภากาศ แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพในการจัดวางองค์ประกอบของทัศนธาตุให้เกิดเอกภาพที่สวยงาม

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เอกภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 7 เรื่องเอกภาพ แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 7 เรื่อง เอกภาพ
3. ใบงานที่ 7 เรื่อง เอกภาพ

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของเอกภาพได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของเอกภาพได้มากกว่าร้อยละ 60
2. เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 7.1	- เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 7	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
4. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 7.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 7.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาได้สม่ำเสมอได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 (แบบปกติ)
เรื่อง ดุลยภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกสินทร์ เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของดุลยภาพได้
2. อธิบายประเภทของดุลยภาพได้
3. สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาสติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของดุลยภาพ
2. ประเภทของดุลยภาพ
3. การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนแรกนาคชวาญ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องดุลยภาพในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าภาพวาดที่สวยงามนั้นต้องนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพที่ประสานสัมพันธ์กัน

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมแต่ให้เปลี่ยนหน้าที่กันภายในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพให้เวลา 10 นาที แล้ว นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง ดุลยภาพ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพุทธประวัติตอนแรกนขาวิชญจากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าการนำทัศนธาตุมาจัดดุลยภาพให้ประสานสัมพันธ์กันด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าจากภาพพุทธประวัติตอนแรกนขาวิชญจิตกรนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบได้สวยงามตามหลักดุลยภาพดังนี้ ภาพสิทธัตถะกุมารประทับได้ร่มไม้หมู่ทวยเทพพนมหัตถ์แฉดล้อมด้านละ 4 องค์เป็นการจัดดุลยภาพแบบสมมาตร เพื่อต้องการความสงบราบเรียบเกิดบรรยากาศสอดคล้องกับเนื้อเรื่องของภาพว่าสิทธัตถะกุมารนั่งเจริญอานาปานสติอยู่ ด้านหลังเป็นภาพพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรสิทธัตถะกุมาร แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพในการจัดวางองค์ประกอบของทัศนธาตุให้เกิดดุลยภาพที่สวยงาม

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ดุลยภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ แล้วนำมาส่ง

ในชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ
3. ใบงานที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของดุลยภาพได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของดุลยภาพได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายประเภทของดุลยภาพได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบประเภทของดุลยภาพได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 8.1	- นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 8	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาสติได้	- แบบฝึกที่ 8.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 8.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาสติได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 (แบบปกติ)
เรื่อง จุดเด่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้
2. อธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้
3. สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสมาธิได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของจุดเด่นและการเน้น
2. ประเภทของจุดเด่นและการเน้น
3. การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้น ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนมารผจญ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องจุดเด่นและการเน้นในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าภาพวาดที่สวยงามนั้นต้องนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นที่ประสานสัมพันธ์กัน

ขั้นสอน

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมแต่ให้เปลี่ยนหน้าที่กันภายในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 9 เรื่องจุดเด่นและการเน้นร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 9 เรื่องดูลยภาพใช้เวลา 10 นาที แล้ว นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงาน นำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง จุดเด่นและการเน้น โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพุทธประวัติตอนมารผจญจากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าการนำทัศนธาตุมาจัดจุดเด่นและการเน้นให้ประสานสัมพันธ์กันด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าจากภาพมารผจญช่างนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบได้สวยงามตามหลักการวางจุดเด่นและการเน้นดังนี้ ภาพมารผจญช่างวางจุดเด่นและการเน้นด้วยขนาดและรูปทรงด้วยภาพพระสีทกัถตะและพระแม่ธรณีที่บีบมุนผมให้น้ำไหลท่วมทันทัพพญามารที่เข้ามาทำร้ายพระโพธิสัตว์ให้พ่ายแพ้ด้วยพุทธบารมี แสดงให้เห็นอริยภาพในการจัดวางองค์ประกอบของทัศนธาตุให้เกิดจุดเด่นและการเน้นที่สวยงาม

ชั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เอกภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 9 เรื่องจุดเด่น แล้วนำมาส่งใน

ชั่วโมงหน้า

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง จุดเด่น
3. ใบงานที่ 9 เรื่อง จุดเด่น

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบอธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบอธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิด	- แบบฝึกที่ 9.1	- นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
ริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงามสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้		
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 9	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาสมาธิได้	- แบบฝึกที่ 9.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 9.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาสมาธิได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 (แบบปกติ)
เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
2. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
3. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ได้

สาระการเรียนรู้

1. การนำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนประสูติ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องการวาดภาพที่ สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

ขั้นสอน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทวาท
2. ครูอธิบายหลักการวาดภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาให้นักเรียนฟังจากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ โดยเน้นเรื่องทัศนธาตุที่ได้เรียน และฝึกจัดองค์ประกอบศิลป์มาแล้ว

3. นักเรียนนำภาพที่เคยฝึกปฏิบัติเรื่องทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์มาปรับปรุงแก้ไขให้ได้ภาพที่สวยงามสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้ แล้วให้นักเรียนกลับไปทำต่อให้เสร็จแล้วนำมาส่ง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการวาดภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. นำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงามสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- ตรวจสอบผลงาน	- นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
2. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรม	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
3. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา	- สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกทั้งหมดได้ มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

ภาคผนวก จ
แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไตรสิกขา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง รูปทรงเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปใช้ในการสร้างสร้งงานจิตรกรรมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายส่วนประกอบของรูปทรงได้
2. อธิบายส่วนประกอบของเนื้อหาได้
3. นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสร้งงานจิตรกรรมได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสร้งงานจิตรกรรม
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

สาระการเรียนรู้

1. รูปทรง
2. เนื้อหา
3. การนำรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างงานจิตรกรรม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนเห็นเทวทูต 4 แล้วร่วมกันตอบคำถามว่า ภาพวาดนี้สวยหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นภาพวาดเรื่องอะไร ครูร่วมสนทนาปัญหาที่ถาถามนักเรียน แล้วร่วมกันสรุปว่า ภาพวาดจะสวยหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบศิลป์ วัสดุ เทคนิควิธีการวาด ภาพวาดที่ดีต้องสื่อเนื้อหาของเรื่องและแนวเรื่องให้ผู้ชมภาพเข้าใจได้

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยคละความสามารถๆ กลุ่มละ 5 คน เลือกประธานเลขานุการที่เหลือเป็นสมาชิกกลุ่ม

3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องรูปทรงเนื้อหา ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1 เรื่องรูปทรงเนื้อหา ให้เวลากลุ่มละ 10 นาที

4. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง การนำเสนอประกอบของรูปทรงและเนื้อหา ไปสร้างงานทัศนศิลป์ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพุทธประวัติตอนเห็นเทวทูต 4 จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่า ส่วนประกอบทางรูปและส่วนประกอบทางวัสดุในภาพนี้คือ ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า ส่วนประกอบทางรูปได้แก่ ทัศนธาตุคือ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี พื้นผิวที่ศิลปินนำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดเป็นภาพวาดตอนเห็นเทวทูต 4 ส่วนประกอบทางวัสดุ วัสดุคือ สี ใช้วิธีการระบาย

5. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิด และหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ แล้วสรุปว่าจิตกรต้องการสื่อความคิดเรื่องไตรสิกขาจากภาพ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะเห็นเทวทูต แล้วรู้ว่าสังขารไม่เที่ยงแท้จึงคิดออกบวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรมโดยการบำเพ็ญ ศีล สมาธิ ปัญญาในที่สุดก็บรรลุธรรมวิเศษตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วสรุปว่า ประโยชน์จะสำเร็จได้ด้วยการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง รูปทรง เนื้อหา โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ เน้นด้านไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูถามว่าใครเคยรักาศิล นั่งสมาธิบ้าง ได้ผลอย่างไร ช่วยเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟังหน่อย ถ้าไม่มีครูเล่าประสบการณ์ของครูให้ฟัง แล้วสรุปว่า การเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ นั้น มุ่งเน้นเพื่อมีความรู้ในการศึกษาต่อ และไปประกอบอาชีพตามที่ร่ำเรียนมา แต่คุณธรรมด้านไตรสิกขาช่วยให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์อย่างแท้จริง ถ้าได้ประพฤติปฏิบัติตามที่เรียนเรื่องไม่ยากเลย

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3. เพื่ออธิบายข้อ 4. ให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

2. ครูสังเกตการอภิปรายข้อ 5. ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องไตรสิกขามากน้อยเพียงใด

เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง รูปทรง เนื้อหา
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง รูปทรง เนื้อหา

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายส่วนประกอบของรูปทรงได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบส่วนประกอบของรูปทรงได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายส่วนประกอบของเนื้อหาได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบส่วนประกอบของเนื้อหาได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้	- แบบฝึกที่ 1.1	- นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 1	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)	- แบบฝึกที่ 1.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 1.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง รูปทรง เนื้อหา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายส่วนประกอบของรูปทรงได้
2. อธิบายส่วนประกอบของเนื้อหาได้
3. นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

รูปทรง

รูปทรง (form) และเนื้อหา (content) เป็นสิ่งสำคัญในการวาดภาพ ภาพวาดที่สวยงามนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับรูปทรงและเนื้อหา ผู้สร้างสรรค์งานศิลปะจึงควรศึกษาทำความเข้าใจเรื่องของรูปทรงเนื้อหาให้เข้าใจชัดเจน เพื่อความสำเร็จในการสร้างงานศิลปะต่อไป

ชลุต นิมเสมอ (2544, หน้า, 18 -21) ได้อธิบายเรื่องของรูปทรง (form) และเนื้อหา (content) ไว้ดังนี้

รูปทรงคือสิ่งที่มองเห็นได้ในทัศนศิลป์เป็นส่วนที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ (visual elements) ได้แก่ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี และพื้นผิว รูปทรงให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัสเป็นความสุขทางตา พร้อมกันนั้นก็สร้างเนื้อหาให้กับตัวรูปทรงเป็นสัญลักษณ์ให้แก่ อารมณ์ ความรู้สึก หรือปัญหาความคิดที่เกิดขึ้นในจิตด้วย ถ้าจะเปรียบกับชีวิตรูปทรงคือส่วนที่เป็นกายเนื้อหาคือส่วนที่เป็นใจ รูปทรงกับเนื้อหาจึงไม่อาจแยกจากกันได้ ในงานศิลปะที่ดีทั้งสองส่วนนี้จะรวมเป็นสิ่งเดียวกัน ถ้าแยกกันความเป็นเอกภาพก็ถูกทำลาย ชีวิตของศิลปะก็ไม่อาจอุบัติขึ้นได้ (ภาพ 1)

รูปทรงมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นโครงสร้างทางรูป และส่วนที่เป็นโครงสร้างทางวัตถุส่วนที่เป็นโครงสร้างทางรูปได้แก่ ทัศนธาตุที่รวมตัวกันอย่างมีเอกภาพ ส่วนที่เป็นโครงสร้างทางวัตถุได้แก่ วัสดุที่ใช้ในการสร้างรูปเช่น สี ดินเหนียว หิน ไม้ กระดาษ ผ้า โลหะ ฯลฯ และเทคนิคที่ใช้กับวัสดุเหล่านั้นเช่น การระบาย การปั้น การสลัก การแกะ การตัดปะ การทอ การเชื่อมต่อ ฯลฯ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคงทนถาวรของผลงาน และความแนบเนียนของฝีมือ

เนื้อหา

เนื้อหา (content) คือองค์ประกอบที่เป็นนามธรรม หรือโครงสร้างทางจิตตรงกันข้ามกับส่วนที่เป็นรูปทรง หมายถึงผลที่ได้รับจากงานศิลปะ ส่วนที่เป็นนามธรรมนั้นนอกจากเนื้อหาแล้วยังมีเรื่อง (subject) และแนวเรื่อง (theme) รวมอยู่ด้วย ทั้ง 3 ส่วนนี้ต่างก็มีความเชื่อมโยงและซ้อนทับกันอยู่

ภาพ 1 ภาพพุทธประวัติตอนประสูติ ผลงานของเหม เวชกร แสดงการใช้ทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี และพื้นผิว อย่างประสานสัมพันธ์กันเกิดเป็นรูปทรงในงานจิตรกรรมชิ้นประกอบด้วยเนื้อหาคือเรื่องพุทธประวัติตอนประสูติ แสดงภาพพระนางสิริมหามายาเหนี่ยวกิ่งไม้สาละประสูติพระโพธิสัตว์ ท่ามกลางหมู่ข้าราชการบริวาร ณ ลุมพินีวันสถานที่มา : ศึกษานิเวศวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามเป็นพุทธบูชา

เรื่อง

เรื่อง (subject) หมายถึงสิ่งที่ศิลปินสรรหามาเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างงานศิลปะแบบรูปธรรม เช่น คน สัตว์ ทิวทัศน์ สิ่งของ ศาสนา สงคราม ฯลฯ หรือหมายถึง “ภาพนี้เกี่ยวกับอะไร” “ศิลปินต้องการเขียนหรือปั้นอะไร”

งานจิตรกรรม ประติมากรรม แบบรูปธรรม ตามปกติจะมีเรื่อง เราดูรูปร่างชิ้นนั้นเป็นม้า คน เป็นทิวทัศน์ นอกจากนั้นเรายังแบ่งประเภทของงานจิตรกรรม ประติมากรรม ออกตามเรื่องด้วย เช่น จิตรกรรมทิวทัศน์ จิตรกรรมหุ่นนิ่ง จิตรกรรมรูปคน ประติมากรรมรูปเหมือน ประติมากรรมกลุ่มคน ฯลฯ (ภาพ 2)

ภาพ 2 ภาพช้าง ผลงานประติมากรรมของ สุดสาคร ชายเสม เป็นประติมากรรมรูปเหมือนช้างที่ช่างได้ลดทอนเส้นและกล้ามเนื้อให้มีความงามตามอุดมคติแบบไทย แสดงปริมาตรที่สวยงามกลมกลืนขององค์ประกอบศิลปะอย่างยิ่ง

แต่ก็มีงานจิตรกรรม ประติมากรรมจำนวนมากที่ไม่มีเรื่อง ซึ่งส่วนมากจะเป็นงานแบบนามธรรม หรือแบบไร้รูปทรง (nonobjective) ที่ศิลปินแสดงออกโดยใช้การประสานกันของรูปทรงที่มีได้อ้างอิงความจริงในธรรมชาติเป็นสำคัญ บางครั้งศิลปินอาจตั้งชื่องานของเขาเหมือนกับว่างานชิ้นนั้นมีเรื่อง แต่เรื่องเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการทำงานที่ได้คลี่คลายเปลี่ยนแปลงไปจนไม่มีเค้าเดิมเหลืออยู่เลยแล้วก็มี (ภาพ 3)

ภาพ 3 ภาพคชสีห์ จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ ช่างไทยจินตนาการสัตว์หิมพานต์ที่มีลักษณะต่างจากสัตว์ในธรรมชาติอย่างสิ้นเชิง เป็นนามธรรมแสดงอุดมคติความงามแบบไทย ด้วยการใช้เส้น ที่อ่อนหวานนุ่มนวลประสานสัมพันธ์กัน สีที่กลมกลืนกันในค่าน้ำหนักของแสงเงา บริเวณว่างแบบ 2 มิติ พื้นผิวมันวาวของทองคำเปลว เกิดเป็นภาพสัตว์ในจินตนิยายของวรรณกรรมไทย ที่สวยงามสมบูรณ์

แนวเรื่อง

แนวเรื่อง (theme) เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบทางนามธรรมของงานศิลปะ ที่เน้นแนวความคิด (concept) ของศิลปินที่มีต่อเรื่องหรือรูปทรง เป็นสาระหรือแนวทางของการสร้างสรรค์มากกว่า

แนวเรื่องในงานแบบรูปธรรม มักจะเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก หรือความหมายที่ศิลปินต้องการแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์หรือนามธรรม เช่นแนวเรื่องเกี่ยวกับความงาม มนุษยธรรม ความหนักแน่นมีอำนาจของธรรมชาติ ความเป็นอนัตตา ความประสานกันของสี ส่วนเรื่องจะเป็นลักษณะภายนอก เกี่ยวกับวัตถุ เหตุการณ์ เช่น หญิงเปลือย ทิวทัศน์ สงคราม ศาสนา และมลพิษ เป็นต้น (ภาพ 4) แนวเรื่องในงานแบบนามธรรมก็คือ ส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดของเรื่องที่ศิลปินหยิบยกขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นในการทำงาน เช่นเดียวกับในงานแบบรูปธรรม แต่ศิลปินได้พัฒนารูปทรงห่างจากความจริงในธรรมชาติไปมาก จนในที่สุดเมื่องานสำเร็จลงจะเหลือเค้าโครงเดิมอยู่น้อยมาก (ภาพ 5)

ภาพ 4 ภาพรวมเกียรติจิตรกรรมพระระเบียงพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ ผลงานของ พระเทวารภินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) แสดงการใช้องค์ประกอบศิลปะที่มีความงามแบบเหมือนจริง ซึ่งช่างไทยรับอิทธิพลการใช้เทคนิคเขียนภาพแบบตะวันตก

ภาพ 5 ภาพประติมากรรม สางแปลง ประดับชุ่มประตู่ทางเข้าพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ เป็นภาพนามธรรมตามอุดมคติแบบไทย ที่ช่างคิดประดิษฐ์ตามลักษณะประติมากรรมไทยได้สวยงามมาก แสดงความเป็นเอกภาพขององค์ประกอบศิลป์

ใบงานที่ 1

เรื่อง รูปทรงเนื้อหา

จุดประสงค์

นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ยางลบ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนช่วยกันคิดเรื่อง แนวเรื่องที่ใช้ในการวาดภาพ
2. เนื้อเรื่องจะต้องสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)
3. ให้นักเรียนเขียนเป็นความเรียงสั้นๆ ว่าภาพวาดมีลักษณะอย่างไร ลงในกระดาษที่แจกให้
4. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

แบบฝึกที่ 1

เรื่อง รูปทรงเนื้อหา

แบบฝึกที่ 1.1

จุดประสงค์

นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนกำหนดเรื่อง แนวเรื่องที่จะใช้วาดภาพ เรื่องนั้นต้องสื่อคุณธรรมด้าน ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เขียนเป็นความเรียงลงบนกระดาษส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 1.2

จุดประสงค์

เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแสดงแนวคิดที่หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มีประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตอย่างไร นำเสนอเป็นความเรียงลงบนกระดาษส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง เส้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำเส้นไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของเส้นได้
2. อธิบายชนิดของเส้นได้
3. นำเส้นชนิดต่างๆ ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาทิฐิได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเส้น
2. ชนิดของเส้น
3. การนำเส้นแบบต่างๆ ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพธรรมชาติธรรมะสงคราม ตอนธรรมะเทวบุตรทรงรถ แล้วร่วมกันตอบคำถามว่า ภาพวาดนี้สวยหรือไม่ เพราะเหตุใด ครูร่วมสนทนาปัญหาที่ถามนักเรียน แล้วร่วมกันสรุปว่า ภาพวาดนี้สวยงามเพราะใช้เส้นที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์ เส้นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่ต้องศึกษาทำความเข้าใจ

ชั้นปฏิบัติการ

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ตามกลุ่มเดิมร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องเส้น ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2 เรื่องเส้นให้เวลากลุ่มละ 10 นาที ครูเดินดูนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเลือกภาพที่นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และมอบรางวัลให้ นำผลงานทั้งหมดติดบนป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง เส้น โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพ ตอนบำเพ็ญทุกรกิริยา จากเรื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาเรื่องเส้นที่ใช้ในการวาดภาพนี้มีลักษณะการจัดอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าเส้นประธานคือ ภาพพระสิทธัตถะนั่งสมาธิบำเพ็ญทุกรกิริยา ศิลปินใช้เส้นตรงมุมฉากให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคง กลุ่มเส้นรองคือ กลุ่มภาพปัญจวัคคีย์นั่งสนทนากันเป็นแนวเส้นโค้งล้อมรอบเส้นประธานนำสายตาไปสู่ภาพพระอินทร์ทรงบรรเลงพิณถวาย โดยใช้ขีดหินและต้นไม้แห้งด้านขวามือนำสู่ภาพอีกทางหนึ่งด้วย อธิบายวิธีการนำเส้นมาจัดองค์ประกอบให้เกิดภาพที่สวยงาม

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า พระอินทร์ทรงเตือนพระสิทธัตถะด้วยปริศนาคือ พิน 3 สาย จนพระองค์เข้าใจด้วยปัญญา (สัมมาทิฐิ) ว่าจำเดิมแต่ยังครองเรือนในเพศคฤหัสถ์อยู่นั้นยังติดข้องอยู่ในกามสุขต่าง ๆ เมื่อเห็นเทวทูต 4 แล้วตำร้ออกจากกาม (สัมมาสังกัปปะ) ถีอเพศบรรพชิต รักษาศีล เจริญตบะในสำนักของดาบสทั้ง 2 จนบรรลุญาณสมบัติสูงสุด แต่ก็ยังไม่บรรลุพระโพธิญาณ จึงออกจากสำนักของอาจารย์มาบำเพ็ญทุกรกิริยาทรมาร่างกายด้วยประการต่าง ๆ ก็ยังไม่อาจบรรลุมรรคผลอันใดอีก การปฏิบัติตนที่ผ่านมาย่อนเกินไปและก่ตึงเกินไป จึงบำเพ็ญทางสายกลาง คือบำเพ็ญเพียรทางจิตเจริญปัญญา ในที่สุดก็ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ดังภาพตอนตรัสรู้ (ฉายภาพให้นักเรียนดู) แล้วสรุปว่า ประโยชน์จะสำเร็จได้ด้วยการปฏิบัติที่พอเหมาะพอดี ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่สำคัญที่สุดคือสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) ต้องเกิดก่อน การดำเนินชีวิตจึงจะสำเร็จประโยชน์ปราศจากโทษนำไปสู่ความสุขสงบในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถามแล้วครูถามว่า ใครที่เคยมีความเห็นเป็น สัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) และมีจฉาทิฏฐิ (เห็นผิด) บ้าง เกิดผลอย่างไร ช่วยเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง ถ้าไม่มีครูเล่าประสบการณ์ของครูให้ฟัง แล้วสรุปว่า ต้องฝึกคิดให้เป็นสัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) ให้ได้ สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) จะเกิดตามมา จึงมั่นใจได้ว่าวิถีชีวิตดำเนินไปอย่างถูกต้อง

ชั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เส้น โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ เน้นด้านสัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติ สัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) แก่นักเรียน
3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 2 เรื่อง เส้น และสัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

ชั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในชั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4 เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น
2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจชั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง เส้น
3. ใบงานที่ 2 เรื่องเส้น

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของเส้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของเส้นได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายชนิดของเส้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบชนิดของเส้นได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำเส้นชนิดต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 2.1	- นำเส้นชนิดต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 2	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาทิฐิได้	- แบบฝึกที่ 2.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 2.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาทิฐิได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง เส้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของเส้นได้
2. อธิบายชนิดของเส้นได้
3. นำเส้นแบบต่างๆ ไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาทิฐิได้

เส้น

เส้น (line) เป็นทัศนธาตุพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างงานศิลปะ ผลงานศิลปะล้วนเกิดจากการออกแบบเส้นให้มีความหมาย ความรู้สึกด้านอารมณ์และจิตใจแก่ผู้ดู และความรู้สึกของศิลปินผู้สร้างผลงาน (ภาพ 6)

ภาพ 6 คีทอินทราชิต แบบรูปร่างสายเส้นเพื่อสร้างงานประติมากรรมผลงานของ สูดสาคร ชายเสม แสดงการใช้เส้นที่กลมกลืนก่อให้เกิดค่าน้ำหนักของแสงเงาที่สวยงามมาก

ความหมายของเส้น

มีผู้ให้คำนิยามเรื่องเส้นไว้มากมาย แต่ละนิยามต่างมองสภาพการใช้เส้นในลักษณะต่างกันบ้างดังนี้

เส้น คือ จุดที่ต่อกันในทางยาว หรือร่องรอยของจุดที่เคลื่อนที่ไปมีมิติเดียว คือ ความยาว ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง ขอบเขตของสิ่งของ ขอบเขตของรูปทรง ขอบเขตของน้ำหนัก ขอบเขตของสี ขอบเขตของกลุ่มรูปทรงที่รวมกันอยู่ และเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูปทรง (ชลุค นิมเสมอ, 2544, หน้า 64)

เส้น เกิดจากจุดหลายพันล้านจุดลากติดต่อกันบนระนาบผิวหน้าของวัตถุต่างๆ เส้นเกิดจากการลากขีดเขียนด้วยวัสดุต่างกันในทิศทางต่างกัน (อารี สุทธิพันธุ์, 2516, หน้า 38)

เส้น หมายถึง จุดจำนวนนับไม่ถ้วน เคลื่อนไหวในบริเวณว่าง ตามทิศทางที่ผู้ลากต้องการ เส้นอาจจะเกิดจาก การลาก ขูดขีด เขียน ด้วยดินสอ ปากกา สีชอล์ก แปรง และวัสดุอื่นๆ (สุชาติ เกาทอง, 2539, หน้า 131)

เส้นเกิดจากการเคลื่อนที่ของจุดจำนวนมากไปในทิศทางที่กำหนด หรือเส้นเกิดจากการขูดขีด ลาก ถู ระบาย ฯลฯ ด้วยเครื่องมือชนิดต่าง ๆ เช่น ดินสอ พู่กัน ปากกา และของแหลมทุกชนิด (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2542, หน้า 12)

สรุปได้ว่า เส้น หมายถึง จุดหลายจุดเรียงต่อกันตามทิศทางที่เคลื่อนไหว หรือ เส้นเกิดจากการขูด ขีด เขียนด้วยวัสดุชนิดใดๆ ในทิศทางต่างๆ แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่อจิตใจ ผู้ดูและศิลปิน

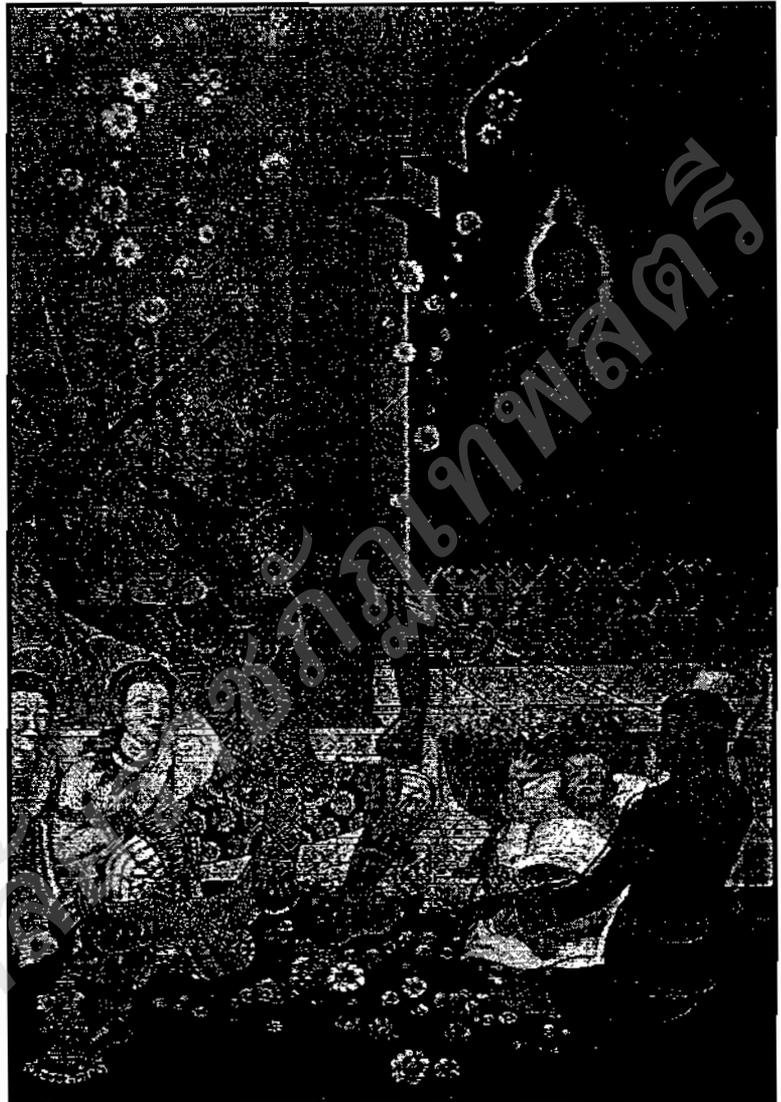
ชนิดของเส้น

ชนิดของเส้นที่นำมาใช้ในขอบข่ายของงานทัศนศิลป์ที่ควรรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานของความเข้าใจพอสรุปได้ดังนี้ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2535, หน้า 13-15)

1. เส้นแท้จริง (actual line) หมายถึงเส้นที่แสดงความคมชัด ชัด ในงานศิลปะแม้จะมีความหนา บางอยู่ในตัว โดยแสดงบุคลิกของเส้นในลักษณะต่างๆ เช่น ตรง โค้ง ชิกแซก โค้งไปโค้งมา ฯลฯ หรือประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่างรูปทรง (ภาพ 7)
2. เส้นโดยนัย (implied line) หมายถึงเส้นที่ขาดหายไปบางส่วน หรือหลายๆ ส่วนของเส้นแท้จริง แต่ผู้ดูสามารถรับรู้ได้ด้วยการมองรูปลักษณะของเส้นโดยนัย และทราบว่าเป็นเส้นตรง โค้ง หรือ ชิกแซก
3. เส้นไม่มีตัวตน (psychic line) หรือเส้นโดยจิต หมายถึงเส้นที่สามารถรับรู้ได้ด้วยความรู้สึกทางสมอง ว่ามีเส้นปรากฏอยู่แต่ความจริงแล้วไม่มี เส้นในลักษณะนี้ต้องอาศัยจินตนาการจากสิ่งสองสิ่งหรือหลายสิ่งที่มีสัมพันธ์กัน (ภาพ 8)

ภาพ 7 ร่างครุฑลายเส้นของ สุตสาคร ชายเสม แสดงการใช้เส้นขอบที่มีความคมชัด และ แสดงความหนา บาง อยู่ในตัวภาพ อีกทั้งยังมีความประสานสัมพันธ์กันของเส้นตลอด ทั้งภาพ ทำให้ภาพเกิดความสง่างามมาก

ภาพ 8 พระศาสดาธรรมานอาพวกยักษ์ แสดงการใช้เส้นไม่มีตัวตนจากกุมารและราชบุรุษ
ที่มองดูอาพวกยักษ์ด้วยความตระหนก อาพวกยักษ์มองพุทธองค์ด้วยโทสะหมาย
ทำร้ายแต่พุทธองค์กลับทอดพระเนตรอาพวกยักษ์ด้วยพระเมตตาห้ามมิให้ทำร้าย
กุมาร เส้นไม่มีตัวตนนี้แสดงด้วยทิศทางการมอง และลีลาท่าทาง

การใช้เส้นในงานศิลปกรรม

1. ลักษณะการเน้นเส้น คือการใช้เส้นลักษณะต่างๆ เช่นเส้นตรง โค้ง หนัก เบา สั้น ยาว ผสานกันเกิดเป็นรูปร่างหรือรูปทรงบนพื้นผิวระนาบ
2. ลักษณะการไม่เน้นเส้น คือการสร้างผลงานที่ไม่ยึดเส้นเป็นสาระสำคัญ แต่เน้นแผ่นรอยแต้มที่เป็นน้ำหนัก แสงเงา หรือแผ่นสี สร้างเป็นรูปร่าง รูปทรง ตามที่ตนต้องการ

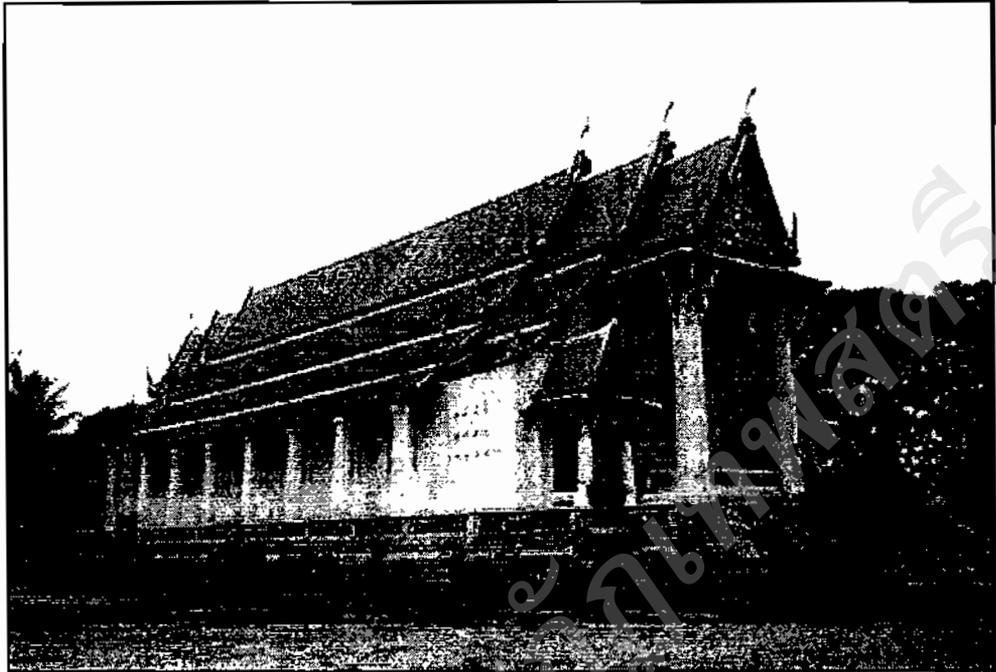

ภาพ 9 มโหสถชาดก จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุวรรณาราม กรุงเทพฯ ช่างใช้เส้นโค้งที่อ่อนหวานประสานกลมกลืนกันทั้งภาพได้เป็นเยี่ยมให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวสัมพันธ์กันทั้งภาพ

ที่มา : (เมืองโบราณ, 2525, หน้า 52)

ภาพ 10 (ซ้าย) ปฐมกรรมพระพุทธรูปปางลีลาสมัยสุโขทัย วัดเบญจมบพิตรฯ กรุงเทพฯ
 (ขวา) ปฐมกรรมพระพุทธรูปปางลีลาผลงานจีนเยี่ยม วัดพญาภู จังหวัดน่าน
 แสดงถึงการให้เส้นโค้งที่ประสานสัมพันธ์กันให้ความรู้สึกสงบสุข อิ่มเอิบเป็นอมตะยิ่ง

ภาพ 11 พระอุโบสถวัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นงานออกแบบโดยใช้เส้นโค้งของหลังคาที่ประสานกันตลอดถึงฐานอุโบสถแบบท้องสำเภา แสดงถึงความอ่อนหวานสงบนิ่งมั่นคงของสถาปัตยกรรม เส้นจั่วของหน้าบันที่อ่อนหวานนุ่มนวลประดับด้วย ช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ รับด้วยเสาอุโบสถที่มั่นคงสง่างาม ทวยคชกรีซ อันนุ่มนวล อ่อนหวาน เปี่ยมพลัง เสานางจัญญ์ ที่รายล้อมรับน้ำหนักหลังคา ให้ความรู้สึกสง่างามมั่นคง เป็นการชาญฉลาดของช่างที่ใช้เส้นจัดองค์ประกอบอันงามยิ่งของสถาปัตยกรรมไทย

ใบงานที่ 2

เรื่อง เส้น

จุดประสงค์

นำเส้นชนิดต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันออกแบบเส้นให้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 2
เรื่อง เส้น

กลุ่มที่.....
สมาชิก

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

แบบฝึกที่ 2

เรื่อง เส้น

แบบฝึกที่ 2.1

จุดประสงค์

นำเส้นชนิดต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนออกแบบเส้นตามเรื่อง แนวเรื่องที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 1.1 ให้ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้ ลงบนกระดาษ 100 ปอนด์ขนาด 11" × 15" ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 2.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาทิฐิได้

คำชี้แจง

สุธี ไม่เชื่อเรื่องกรรม ไม่เชื่อเรื่องผลของกรรม และไม่เชื่อว่าชาติหน้ามีจริง นักเรียนมีความคิดเห็นเหมือนหรือต่างจากสุธีอย่างไร เขียนแสดงความคิดเป็นความเรียงลงบนกระดาษส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
กลุ่มที่.....													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่.....													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของเส้น

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียน

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม
	องค์ประกอบ ของเส้น				ความคิด สร้างสรรค์				คุณธรรม ด้านไตรสิกขา				
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													
11.													
12.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของเส้น

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
องค์ประกอบ ของเส้น	การใช้เส้นได้ คมชัดสวยงาม ประสาน กลมกลืน สัมพันธ์กัน ตลอดทั้งภาพ	การใช้เส้นได้ คมชัดประสาน กลมกลืน สัมพันธ์กันเป็น ส่วนใหญ่	การใช้เส้นได้ คมชัดประสาน กลมกลืนแต่ไม่ สัมพันธ์กัน	เส้นไม่คมชัด และขาดการ ประสาน กลมกลืน สัมพันธ์กัน
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง น้าหนัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำน้ำหนัก ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
 ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของน้ำหนักได้
2. อธิบายหน้าที่ของน้ำหนักได้
3. นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่
 สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาต้านล้มมาสังกัปะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของน้ำหนัก
2. หน้าที่ของน้ำหนัก
3. การนำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่
 สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพประวัติพระมหากัสสป แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องน้ำหนักที่ใช้
 ในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้เส้นที่ประสานกลมกลืนกันตามหลัก
 องค์ประกอบศิลป์แล้วน้ำหนักยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมให้สลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่อง น้ำหนัก ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 3 เรื่อง น้ำหนัก ให้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง น้ำหนัก โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพประวัติพระมหากัสสป และภาพ ชันติวาทิชาดก จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าน้ำหนักสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้เส้นที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วน้ำหนักยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพประวัติพระมหากัสสป ช่างแบ่งน้ำหนักเป็น 2 ส่วน ส่วนซ้ายช่างใช้น้ำหนักเข้มของธรรมชาติ ต้นไม้ โขดหิน หนูนให้ตัวภาพซึ่งมีน้ำหนักเบาเด่นชัดขึ้น ส่วนขวาช่างใช้น้ำหนักที่ประสานกลมกลืนกันของอาคารสถาปัตยกรรมและตัวภาพ ส่วนภาพชันติวาทิชาดกช่างใช้น้ำหนักของสีดินแดงเป็นส่วนของพื้นดิน โขดหินเขามอ น้ำหนักสีเขียวใบแคของหมูไม้ หนูนให้กลุ่มภาพพระเจ้ากาสิ ภริวาร และดาบสเด่นขึ้น ทิวทัศน์ด้านหลังช่างใช้สีเขียวครามของพื้นและต้นไม้ระบายกลมกลืนไปกับท้องฟ้าเป็นการใช้น้ำหนักของช่างไทยได้สวยงามมาก

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า ภาพชันติวาทิชาดกนั้นพระเจ้ากาสิ มีรับสั่งให้ ดัดมือ เท้า ไบหู และจมูก ของดาบส ดาบสผู้เจริญขันติธรรมประกอบด้วยสัมมาทิฎฐิ (เห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) จึงไม่โกรธ ไม่พยายาบาท ไม่เบียดเบียนตอบ ขณะที่เสนาบดีขอร้องดาบสขอให้โกรธผู้นั้นแต่อย่าให้แค้นแค้นนี้ต้องพินาศเลย ดาบสกลับให้พรพระราชารองคั้นนั้นจงมีพระชนมายุยืนนาน แล้วสรุปว่า ประโยชน์จะสำเร็จได้ด้วยการปฏิบัติ ตามหลักไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา) ที่สำคัญที่สุดคือ สัมมาทิฎฐิ(เห็นชอบ)ต้องเกิดก่อน สัมมาสังกัปปะ(ดำริชอบ) จึงจะตามมาการดำเนินชีวิตจึงจะสำเร็จประโยชน์ปราศจากโทษนำไปสู่ความสุขสงบในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูให้นักเรียนยกตัวอย่างของการมี สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) และมิจฉาสังกัปปะ (ดำริผิด) เกิดผลอย่างไร ช่วยเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง ถ้าไม่มีครูเล่าประสบการณ์ของครูให้ฟัง แล้ว

สรุปว่าต้องฝึกคิดให้เป็นสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) ให้ได้ สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) จะเกิดตามมา จึงมั่นใจได้ว่าวิถีชีวิตดำเนินไปอย่างถูกต้อง

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง น้ำหนัก โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติสัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) แก่นักเรียน
3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 3 เรื่องน้ำหนัก และสัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) แล้วนำมาลงในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4 เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น
2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 3 เรื่องน้ำหนัก
3. ใบงานที่ 3 เรื่องน้ำหนัก
4. แบบฝึกที่ 3 เรื่องน้ำหนัก และสัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ)

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของน้ำหนักได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของน้ำหนักได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายหน้าที่ของน้ำหนักได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ดอบหน้าที่ของน้ำหนักได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์	- แบบฝึกที่ 3.1	- นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
<p>ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้</p> <p>4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม</p> <p>5. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสังกัปปะได้</p>	<p>- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 3</p> <p>- แบบฝึกที่ 3.2</p> <p>- สังเกตการตอบคำถาม</p>	<p>ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา</p> <p>- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 3.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสังกัปปะได้ถูกต้อง</p>

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิทธิโกศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง น้ำหนัก

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของน้ำหนักได้
2. อธิบายหน้าที่ของน้ำหนักได้
3. นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสังกัปปะได้

น้ำหนัก

แสง ความสว่างและความมืดมีผลต่อความรู้สึกและการรับรู้ ทั้งในธรรมชาติและศิลปะ แสงที่ตกกระทบลงบนวัตถุจะกระจายค่าน้ำหนัก (tone) ความอ่อนแก่อย่างกลมกลืนปรากฏเป็นปริมาตรรูปทรงของวัตถุ ก่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ ศิลปินได้ใช้คุณค่าของแสงและเงาที่มีความสัมพันธ์เป็นหน่วยเดียวกัน สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ทรงคุณค่าแห่งสุนทรียศาสตร์

ความหมายของน้ำหนัก

มีผู้ให้คำนิยามของน้ำหนัก (tone) ไว้หลากหลายลักษณะต่างกันดังนี้

น้ำหนัก คือ ความอ่อนแก่ของบริเวณที่สว่างและบริเวณที่มืด หรือความอ่อนแก่ของสีดำ หรือสีอื่นที่ระบายลงไป น้ำหนักให้ปริมาตรแก่รูปทรง และให้ความรู้สึกหรืออารมณ์ ด้วยการประสานกันของตัวมันเอง น้ำหนักมี 2 มิติคือกว้างกับยาว (ชูลุด นิมเสมอ, 2544, หน้า 64)

น้ำหนัก หมายถึง ความอ่อนแก่บริเวณเนื้อที่ของวัตถุที่ถูกแสงและบริเวณเนื้อที่ที่เป็นเงาในงานศิลปะน้ำหนักอาจเป็นน้ำหนักขาวจนถึงดำ หรือน้ำหนักที่เกิดจากการใช้สีๆ เดียว หรือ หลาย ๆ สี ทำให้เกิดเป็นความประสานความอ่อนแก่เลียนแบบธรรมชาติ หรือสร้างขึ้นให้มีลักษณะแบนราบ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2542, หน้า 19)

น้ำหนัก คือ ระดับความเข้มที่แตกต่างกันของค่าสี หรือ ความอ่อนแก่ของสีที่สายตาสามารถรับรู้ได้จากการมองภาพหรือวัตถุต่างๆ (ฉัตรชัย อรรถปักษ์, 2550, หน้า 93)

กล่าวโดยสรุป น้ำหนัก หมายถึง ความอ่อนแก่ที่สัมพันธ์ของแสง – เงา โดยแทนค่าบริเวณแสงด้วยสีขาว และเพิ่มน้ำหนักขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นสีดำ ทำให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก

หน้าที่ของน้ำหนัก

น้ำหนัก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะดังนี้

1. ให้ความแตกต่างระหว่างรูปกับพื้นหรือรูปทรงกับที่ว่าง (ภาพ 12)
2. ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยการนำสายตาของผู้ดู (ภาพ 13)
3. ให้ความเป็น 2 มิติแก่รูปร่าง (ภาพ 14)
4. ให้ความเป็น 3 มิติแก่รูปทรง (ภาพ 15)
5. ให้ความลึกในภาพ (ภาพ 16)
6. ให้ความรู้สึกด้วยการประสานกันของน้ำหนัก (ภาพ 17)

ภาพ 12 ลายโคมราชวัตร ปิดทองลายฉลุ เส้าพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี แสดงความแตกต่างระหว่างรูปกับพื้นลาย ซึ่งช่างออกแบบลวดลายเป็นรูปปลิงห์ และนาค ปิดทองค่าเปลวลงบนพื้นสีแดงชาด ทำให้เกิดค่าในน้ำหนักที่สวยงาม

ภาพ 13 ภาพพุทธประวัติ ตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรรม ผลงานของ พระเทวาภิรมมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยการนำสายตาของผู้ดู
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

ภาพ 14 ราชสีห์ จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพฯ ให้ความเป็น 2 มิติแก่รูปร่างตามอุดมคติการเขียนภาพจิตรกรรมไทย

ภาพ 15 พระเนมิราชชมสวรรค์ ผลงานของ พระเทวาภินิมมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) แสดงการสร้างน้ำหนักให้ความเป็น 3 มิติแก่รูปทรง ตามหลักศิลปะตะวันตก ซึ่งช่างไทยรับอิทธิพลมาใช้
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

ภาพ 16 ภาพพุทธประวัติตอนตัดพระเมาฬี ผลงานของพระเทวาทินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย)
 ให้ความลึกในภาพด้วยการใช้ค่าน้ำหนักสีอ่อนให้อยู่ในระยะไกลทำให้เกิดองค์ประกอบที่ลงตัว
 ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

ภาพ 17 ธรรมารันโทปนันทนาคราช ผลงานของพระเทพวชิรมิตร (ฉาย เทียมศิลป์ชัย)
แสดงการใช้น้ำหนักที่ประสานกลมกลืนกัน ทำให้ภาพสวยงามโดดเด่นขึ้นอย่างมาก
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

ใบงานที่ 3 เรื่อง หน้าหนัก

จุดประสงค์

นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม
สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB และ 4B หรือ 6B
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันออกแบบน้ำหนักให้สวยงามตามหลัก
องค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 3
เรื่อง น้ำหนัก

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

แบบฝึกที่ 3 เรื่อง น้ำหนัก

แบบฝึกที่ 3.1

จุดประสงค์

นำน้ำหนักไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนกำหนดน้ำหนักจากภาพลายเส้นที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 2.1 ให้ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 3.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสังกัปปะได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสังกัปปะ บันทึกผลการปฏิบัติ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อผิดพลาดด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของหน้าหนังสือ

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	องค์ประกอบ ของหน้าหนังสือ				ความคิด สร้างสรรค์				คุณธรรม ด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของน้ำหนัก

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
องค์ประกอบ ของน้ำหนัก	จัดวาง องค์ประกอบ ของน้ำหนัก ได้สวยงาม เกิดมิติ ที่ประสาน กลมกลืนกัน ทั้งภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของน้ำหนัก ให้เกิดมิติ ที่ประสาน กลมกลืนกัน เพียงบางส่วน ของภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของน้ำหนัก ให้เกิดมิติ แต่ขาดการ ประสาน กลมกลืนกัน ของภาพ	องค์ประกอบ ของน้ำหนัก ขาดมิติ และการประสาน กลมกลืนกัน ของภาพ
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง ที่ว่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถจัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของที่ว่างได้
2. อธิบายมิติ และลักษณะของที่ว่างได้
3. จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาวาจาได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของที่ว่าง
2. มิติ และลักษณะของที่ว่าง
3. การจัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพประวัติของพระโสณโกฏิภณเฑรผู้เป็นเอกทศคะด้านกล่าวถ้อยคำไพเราะ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องที่ว่างที่ใช้ในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้น้ำหนักที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วที่ว่างยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มห้ามห้ากลุ่มเต็มแล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่องที่ว่างร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 4 เรื่องที่ว่างให้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องที่ว่าง โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพปทุมชาดก จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าที่ว่างสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้ที่ว่างที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วที่ว่างยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพประทุมชาดกช่างวางองค์ประกอบด้านซ้ายเป็นศาลาโถงบุตฺรเศรษฐีสามคนมาขอดอกบัวจากบุรุษจุมุกต์วัน ด้านขวาเป็นสระบัวบุตฺรเศรษฐีถือดอกบัวท่ามกลางเขามอหุ้มไม้ ช่างกำหนดให้ที่ว่างด้านซ้ายเป็นพื้นดิน ท้องฟ้าบรรยากาศ ภายในอาคารโถงที่สัมพันธ์กลมกลืนกันของที่ว่าง ส่วนด้านขวาช่างเว้นบริเวณว่างไว้น้อยกว่าด้านซ้ายซึ่งประสานกันกับองค์ประกอบสระบัวที่ช่างตัดเส้นน้ำแบบโบราณมีดอกใบของบัวกระจายโดยทั่วดูเอิบอิ่มรับกับท่าทางของบุตฺรเศรษฐีที่แสดงอาการดีใจจากการได้ดอกบัวมาครอบครอง

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า ภาพปทุมชาดกนั้น บุตฺรเศรษฐีสามคนพี่น้องอยากได้ดอกบัวประดับกายให้สวยงามเพื่อจะไปชมมหรสพ จึงไปขอจากบุรุษจุมุกต์วันผู้เฝ้าสระอยู่ บุตฺรเศรษฐีคนแรกกล่าวถ้อยคำมุสาวาทเขินยอบบุรุษจุมุกต์วันเกินความจริง บุรุษนั้นโกรธมิได้ให้ดอกบัว ส่วนบุตฺรเศรษฐีคนที่ 3 ได้กล่าวคำพูดตรงๆ อันเป็นความจริงจึงได้รับดอกบัว ครูชี้ให้เห็นว่าด้วยการปฏิบัติสัมมาวาจา (เจรจาชอบ) ตามหลักไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา) จึงทำให้บุตฺรเศรษฐีประสบความสำเร็จ ในชีวิตประจำวันนักเรียนจึงควรกล่าวแต่วาจาชอบคือไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด(พูดให้ผู้อื่นแตกแยกกัน) ไม่พูดเพื่อเจ้อ การดำเนินชีวิตจึงจะสำเร็จประโยชน์ปราศจากโทษนำไปสู่ความสุขสงบในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูให้นักเรียนยกตัวอย่างของการมีสัมมาวาจา (เจรจาชอบ) เกิดผลอย่างไร ช่วยเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง แล้วสรุปว่าต้องฝึกพูดให้เป็นสัมมาวาจา (เจรจาชอบ) ให้ได้ ชีวิตจึงจะประสบความสุขที่แท้จริง

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของที่ว่าง โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติสัมมาวาจา (เจรจาชอบ) แก่นักเรียน
3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 3 เรื่องนำหนัก และสัมมาวาจา (เจรจาชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า
4. ให้นักเรียนไปหาข่าวอาชญากรรมมากลุ่มละ 1 ข่าว เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายคุณธรรมด้านไตรสิกขา ในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น
2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาวาจา (เจรจาชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง ที่ว่าง
3. ใบงานที่ 4 เรื่องที่ว่าง
4. แบบฝึกที่ 4 เรื่องที่ว่าง และสัมมาวาจา (เจรจาชอบ)

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของที่ว่างได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของที่ว่างได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายมิติ และลักษณะของที่ว่างได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบมิติและลักษณะของที่ว่างได้มากกว่าร้อยละ 60
3. จัดที่ว่างของภาพวาด	- แบบฝึกที่ 4.1	- จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วย

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
<p>ได้สวยงาม สื่อ คุณธรรม ด้านไตรสิกขาได้</p> <p>4. มีความ ขยันหมั่นเพียร ในการสร้างสรรค์ งานจิตรกรรม</p> <p>5. เข้าใจและเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติตนตาม หลักไตรสิกขา ด้านสัมมาวาจาได้</p>	<p>- สังเกตการร่วม กิจกรรม ตามใบงานที่ 4</p> <p>- แบบฝึกที่ 4.2</p> <p>- สังเกตการตอบคำถาม</p>	<p>ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่ สวยงาม สื่อคุณธรรมด้าน ไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา</p> <p>- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 4.2 ได้ มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาวาจาได้ถูกต้อง</p>

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง ที่ว่าง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของที่ว่างได้
2. อธิบายมิติ และลักษณะของที่ว่างได้
3. จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาวาจาได้

ที่ว่าง

ที่ว่าง (space) ในงานศิลปะคือบริเวณโดยรอบงานศิลปะกับตัวงานศิลปะเอง ที่ว่างสำหรับให้ส่วนประกอบสำคัญของศิลปะได้แสดงบทบาทเป็นรูปร่างหรือรูปทรงในลักษณะต่างๆ รูปร่างรูปทรงเหล่านี้เรียกได้ว่าเป็นรูป และส่วนที่ว่างเหลือล้นรูปในงานศิลปะจะเรียกว่าพื้น

ความหมายของที่ว่าง

มีผู้ให้คำนิยามเรื่องที่ว่างไว้มากมาย แต่ละนิยามมองสภาพการใช้ที่ว่างต่างกันดังนี้ ชลูด นิ่มเสมอ (2544, หน้า 64)กล่าวว่าที่ว่างที่ถูกกำหนดด้วยเส้นให้มีรูปร่างขึ้นได้แก่ แผ่นของน้ำหนักร แผ่นราบที่มี 2 มิติ หรือประกอบเป็น 3 มิติ และบริเวณที่ว่างที่เป็นบวกเป็นลบ

ที่ว่าง หมายถึงบริเวณว่างที่ล้อมรอบรูปทรง ระยะห่างระหว่างรูปทรง พื้นที่ระนาบว่างเปล่าหรือที่ว่างภายในรูปทรง มีรูปลักษณะเป็น 2 มิติ และ 3 มิติ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2542, หน้า 41)

ที่ว่าง ในงานทัศนศิลป์ หมายถึงระยะทางของรูปร่าง รูปทรงในงานจิตรกรรม หรือช่องว่างของรูปทรงในงานประติมากรรมที่ศิลปินกำหนดให้ มีขอบเขตและความหมายตามที่ต้องการ (ฉัตรชัย อรรถปักษ์, 2550, หน้า 105)

สรุปที่ว่าง หมายถึง พื้นที่ระนาบว่างเปล่า ที่ล้อมรอบรูปทรงในงานจิตรกรรม หรือช่องว่างของรูปทรงในงานประติมากรรม

มิติของที่ว่าง สามารถแบ่งตามลักษณะที่ปรากฏให้เห็นได้ 2 ประเภท คือ

1. ที่ว่าง 2 มิติ หมายถึงที่ว่างที่กำหนดด้วยความกว้างและความยาวเช่น แผ่นภาพ กระจกหรือผ้าใบ ที่ว่างระหว่างรูปร่างในงานจิตรกรรมที่มีได้แสดงปริมาณ 3 มิติ (ภาพ 18)

ภาพ 18 ภาพรามเกียรติ์ จิตรกรรมเหนือกรอบบานหน้าต่างพระอุโบสถวัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ แสดงที่ว่าง 2 มิติของพื้นและภาพ ที่ช่างจัดองค์ประกอบได้สัมพันธ์กัน ของรูปร่าง และที่ว่าง ทำให้ภาพมีความงามที่ลงตัว

2. ที่ว่าง 3 มิติ หมายถึง ที่ว่างที่กำหนดด้วยความกว้าง ความยาว และความลึก เป็นที่ว่างลวงตาแสดงระยะในงานจิตรกรรม เป็นบริเวณว่างล้อมรอบรูปทรงในงาน ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม (ภาพ 19)

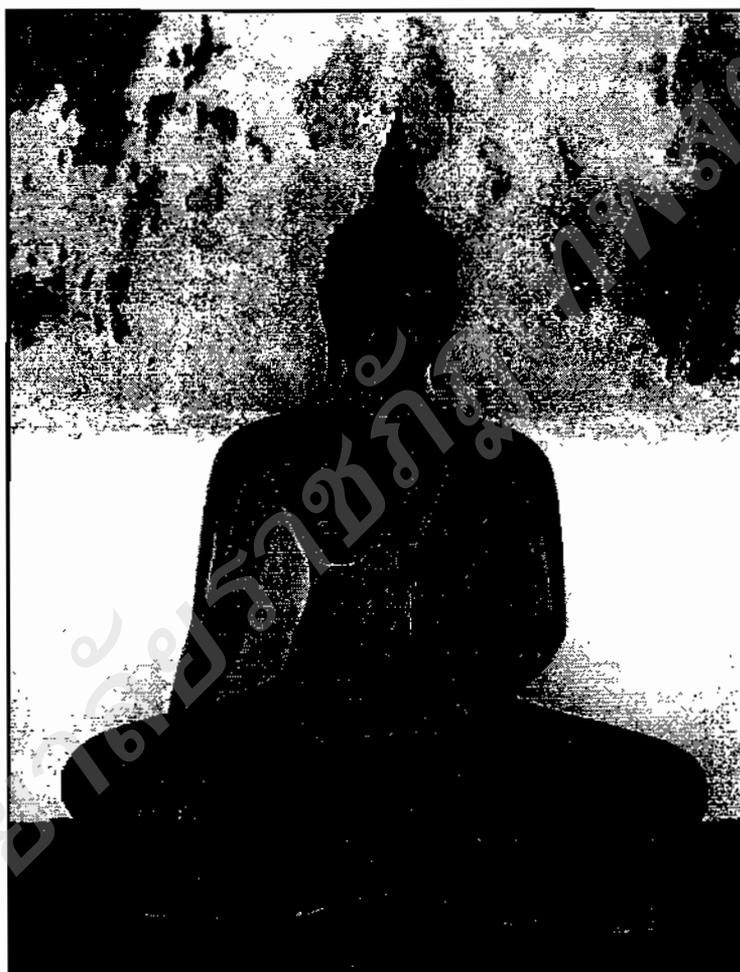

ภาพ 19 ภาพนกทันตีม้า ประติมากรรมประดับบันไดทางขึ้นพระวิหารยอด แสดงบริเวณว่างที่ ล้อมรอบรูปทรงในงานประติมากรรม

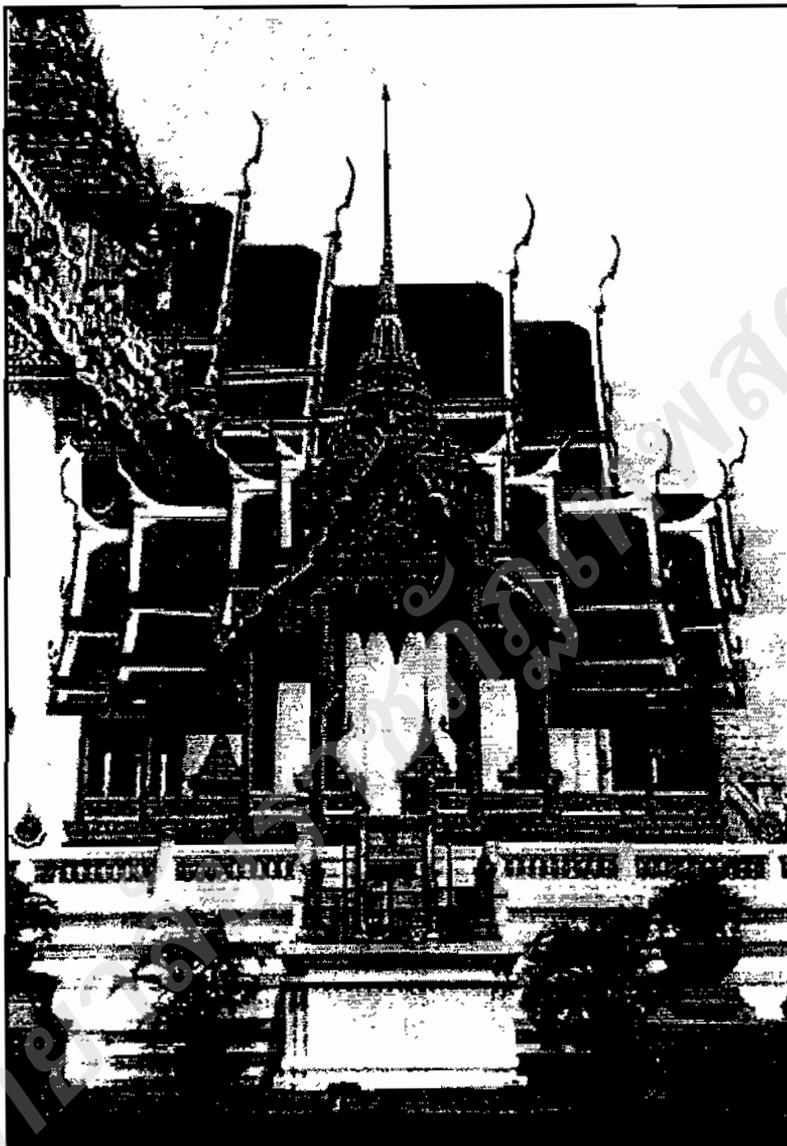
ลักษณะของที่ว่าง

ที่ว่างในงานทัศนศิลป์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ที่ว่างจริง หรือที่ว่างภายนอก หมายถึง ที่ว่างของงานสถาปัตยกรรมและประติมากรรม เป็นที่ว่างที่รู้สึกสัมผัสได้จริงทางกายภาพ (ภาพ 20)

ภาพ 20 พระพุทธรูปปางมารวิชัยมีพุทธลักษณะที่งดงามยิ่งสมัยสุโขทัย แสดงบริเวณว่างจริงที่ล้อมรอบปฏิมากรรม สามารถสัมผัสได้จริง

ภาพ 21 สถาปัตยกรรมพระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกษ์ปราสาท กรุงเทพฯ แสดงที่วางจริงที่อยู่
ภายใน และล้อมรอบสถาปัตยกรรม สามารถสัมผัสได้จริง

2. ที่ว่างลวงตา หรือที่ว่างแบบรูปภาพ หมายถึง ที่ว่างในงานจิตรกรรมหรือภาพพิมพ์ที่แสดงความลึกตื้น เป็นที่ว่างลวงตาที่เกิดขึ้นจากกรรมวิธีทางจิตรกรรม (ภาพ 21)

ภาพ 21 เสด็จลงจากดาวดึงส์ ผลงานของ พระเทวาทินิมิต (นาย เทียมศิลป์ชัย) แสดงที่ว่างลวงตาในการจัดพื้นที่หลัง และส่วนหน้าของส่วนประธานให้ว่าง ทำให้เกิดความเหมือนจริง และมีความงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

ใบงานที่ 4

เรื่อง ที่ว่าง

จุดประสงค์

จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

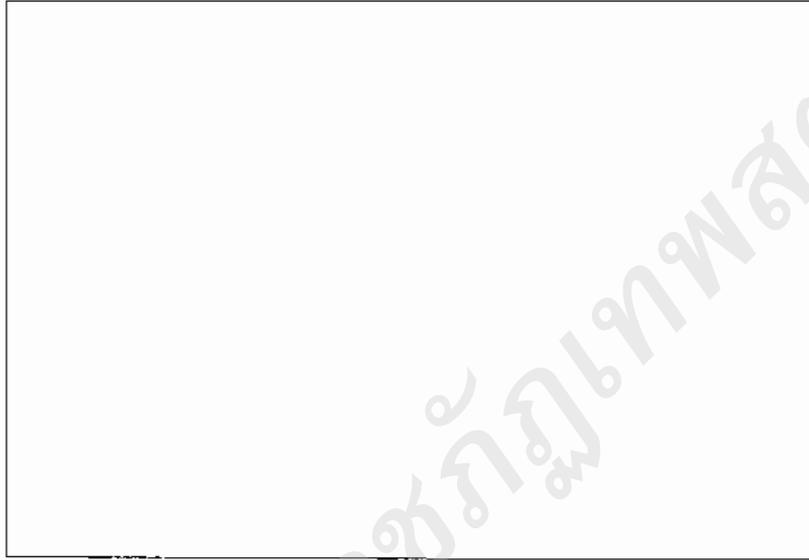
วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันออกแบบที่ว่างให้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 4
เรื่อง ที่ว่าง

กลุ่มที่.....

สมาชิก

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

แบบฝึกที่ 4

เรื่อง ที่ว่าง

แบบฝึกที่ 4.1

จุดประสงค์

จัดที่ว่างของภาพวาดได้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนกำหนดที่ว่างจากภาพลายเส้นที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 3.1 ให้ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 4.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาวาจาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาวาจา บันทึกผลการปฏิบัติส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความ คิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของที่ว่าง

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	องค์ประกอบ ของที่ว่าง				ความคิด สร้างสรรค์				คุณธรรม ด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของที่ว่าง

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
องค์ประกอบ ของที่ว่าง	จัดวาง องค์ประกอบ ของที่ว่างได้ เหมาะสม สวยงาม สัมพันธ์กับ รูปทรง ของภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของที่ว่างได้ เหมาะสม สัมพันธ์กับ รูปทรง ของภาพแต่ขาด ความสวยงาม	จัดวาง องค์ประกอบ ของที่ว่างได้ เหมาะสม แต่ไม่ สัมพันธ์กับ รูปทรง ของภาพ	องค์ประกอบ ของที่ว่าง ไม่เหมาะสม สวยงาม และไม่ สัมพันธ์ กับรูปทรง ของภาพ
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง สี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำสี ไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีในงานทัศนศิลป์ได้
2. นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
4. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมากรรมันตะได้

สาระการเรียนรู้

1. วงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีในงานทัศนศิลป์ได้
2. การนำวงล้อสี วรรณะสี ค่าสี สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพขบวนเสด็จพระเจ้ากรุงสุโขทัย แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องสีที่ใช้ในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง ที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้ว สี ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมให้สลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 5 เรื่อง สี ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 5 เรื่อง สี ให้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง สี โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพ ภูริทัตชาดก จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าสีสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้เส้นน้ำหนัก ที่ว่าง ที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วสียังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพภูริทัตชาดกจิตรกรใช้สีส่วนรวม โดยใช้สีเขียวระบายภาพนาคภูริทัตชัตตัวบนจอมปลวกสีโทนน้ำตาลแบบเหมือนจริง เพื่อความกลมกลืนของสีเขียวจิตรกรจึงระบายพืชคลุมดินบนปลวก และต้นไม้ด้านซ้ายมือด้วยสีเขียว ส่วนภาพพราหมณ์ระบายสีผิวเหมือนจริงผ่านุงผ้าห่มกายใช้สีขาวเพื่เน้นภาพให้เด่นขึ้น ในมือถือพัดใบลานยกชูเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ นาคภูริทัต พื้นดิน และบรรยากาศของภาพในระยะหลังระบายสีเหมือนจริงให้ความรู้สึกประสานกลมกลืนไปทั้งภาพ

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า ภาพภูริทัตชาดกนั้นช่างต้องการสื่อแนวคิดเรื่องของการรักษาศีล แล้วเล่าชาดกให้ฟังว่า นาคภูริทัตปรารถนาจะอุบัติในเทวโลกจึงขึ้นมาสมาทานศีลที่จอมปลวกถูกพราหมณ์เฝ้าล้อมพายนร่ามยมนต์แล้วกรอกยาล้างพิษนาค นำใส่ภาชนะบังคับให้แสดงฤทธิ์ต่างๆ ตามคำสั่ง พระโพธิสัตว์ผู้รับความโกรธไม่ทำอันตรายด้วยเกรงว่าอุโบสถศีลจะต่างพร้อย แล้วสรุปว่า ผู้ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านสัมมากรรมมันตะ(การกระทำชอบ) จะนำมาซึ่งประโยชน์และความสุขสงบในที่สุด

5. นักเรียนถามปัญหาที่สงสัยครูตอบปัญหา แล้วให้นักเรียนนำข่าวอาชญากรรมมาร่วมกันอภิปรายปัญหา แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวิจารณ์สรุปผลตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องสี โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

2. นักเรียนสรุปเรื่องสัมมากรรมมันตะ (การกระทำชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติสัมมากรรมมันตะ (กระทำชอบ) แก่นักเรียน

3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 5 เรื่องสี่ และสัมมากรรมมันตะ (กระทำชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมากรรมมันตะ (กระทำชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง สี่
3. ใบงานที่ 5 เรื่อง สี่

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายวงล้อสี่ วรรณะสี่ คำสี่ สีคู่ ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีในงาน ทัศนศิลป์ได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายวงล้อสี่ วรรณะสี่ คำสี่ สีคู่ประกอบ สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สี ในงานทัศนศิลป์ได้ มากกว่าร้อยละ 60
2. นำเรื่องของสีไปจัด องค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ได้ภาพที่ สวยงาม สื่อคุณธรรม	- แบบฝึกที่ 5.1	- นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบ ศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้าน ไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
<p>ด้านไตรสิกขาได้</p> <p>3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม</p> <p>4. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาในด้านสัมมาสัมมันตะได้</p>	<p>- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 5</p> <p>- แบบฝึกที่ 5.2</p> <p>- สังเกตการตอบคำถาม</p>	<p>- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา</p> <p>- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 5.2 ได้มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาในด้านสัมมาสัมมันตะได้ถูกต้อง</p>

บันทึกผลหลังสอน**1. ปัญหา / อุปสรรค**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 5

เรื่อง สี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายวงล้อสี วรรณะสี ค่าของสี สีตรงข้าม สีกลมกลืน สีเอกรงค์ สีปรากฏเด่น และการใช้สีในงานทัศนศิลป์ได้
2. นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
4. เข้าใจเห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาภัมมัตตะได้

สี

สี (color) ปรากฏในธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์นำมาใช้ตลอดเวลา สีมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างมาก สีสามารถเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ได้อย่างดี จึงควรศึกษาทำความเข้าใจเรื่องสีให้ดีเพื่อนำมาใช้สร้างงานศิลปะและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

วงล้อสี

วงล้อสี (color wheel) สีที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานต่างๆ นั้นเป็นสีที่เกิดจากเนื้อสี เรียกว่า สีวัตถุธาตุ สามารถแบ่งวงล้อสีเป็น 3 ชั้น คือ

สีขั้นที่ 1 คือ แม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้าเงิน

สีขั้นที่ 2 คือ การนำสีขั้นที่ 1 ผสมกันทีละคู่ จะได้สีใหม่ 3 สี คือ ส้ม เขียว ม่วง

สีขั้นที่ 3 คือ การนำสีขั้นที่ 1 ผสมกับสีขั้นที่ 2 ในอัตราส่วนเท่ากัน จะได้สีใหม่ 6 สี คือ สีม่วงน้ำเงิน สีเขียวน้าเงิน สีเขียวเหลือง สีส้มเหลือง สีส้มแดง และสีม่วงแดง (ภาพ 22)

ภาพ 22 วงล้อสี

ที่มา : (ฉัตรชัย อรรถปักษ์, 2550, หน้า 78)

วรรณะสี

วรรณะสี (tone of color) คือ กลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกแตกต่างกัน มี 2 กลุ่ม คือ

1. วรรณะอุ่น (warm tone) คือ กลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกอบอุ่น ร้อนแรง มีสีเหลือง สีส้ม สีส้มแดง สีแดง สีม่วงแดง และ สีม่วง

2. วรรณะเย็น (cool tone) คือ กลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกสงบ เย็นตา สดชื่น มี สีม่วง สีม่วงน้ำเงิน สีน้ำเงิน สีเขียวน้ำเงิน สีเขียว สีเขียวเหลือง และสีเหลือง

สีม่วง สีเหลือง อยู่กึ่งกลางวงล้อสี จึงจัดเป็นได้ทั้ง 2 วรรณะ คือ อุ่นและเย็นก็ได้

หลักการใช้วรรณะสี

การใช้สีอุ่นหรือสีเย็นเพียงอย่างเดียว ย่อมทำให้เกิดความจืดชืด น่าเบื่อ ศิลปินจึงมักใช้ทั้งสีอุ่นและสีเย็นในอัตราส่วนที่เหมาะสมคือ 80:20 หรือ 70:30 หากใช้ในอัตราส่วนที่เท่ากัน จะทำให้ดูตัดกันอย่างรุนแรง ไม่เกิดความงาม จึงควรให้สีในอัตราส่วนที่เหมาะสมดังกล่าวแล้ว (ภาพ 23)

ภาพ 23 ภาพสุวรรณสามชาดก แสดงการใช้อุ่นและเย็นในอัตราส่วน 20:80 ทำให้ภาพสวยงาม ดูไม่จืดชืด น่าเบื่อ

ค่าของสี

ค่าของสี (value of color) หมายถึง น้ำหนักหรือความอ่อนแก่ของสี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

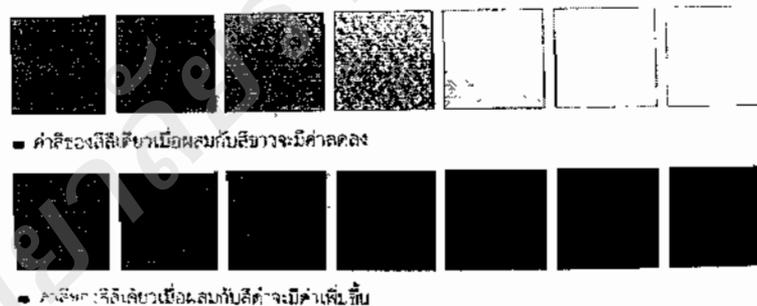
1. ค่าของสีหลายสีคือ ความอ่อนแก่ของสีต่างๆ ในวงล้อสีเรียงตามลำดับกันไป (ภาพ 24)

ภาพ 14 ค่าของสีหลายสี

ที่มา : (จักร์ชัย อรรถปกรณ์, 2550, หน้า 77)

2. ค่าของสีเดี่ยว คือ การนำสีเดี่ยวมาทำให้เกิดค่าความอ่อนแก่โดยการผสมน้ำ ผสมสีขาว หรือผสมสีดำ (ภาพ 25)

ภาพ 25 ค่าของสีเดี่ยว

ที่มา : (จักร์ชัย อรรถปกรณ์, 2550, หน้า 77)

หลักการใช้ค่าของสี

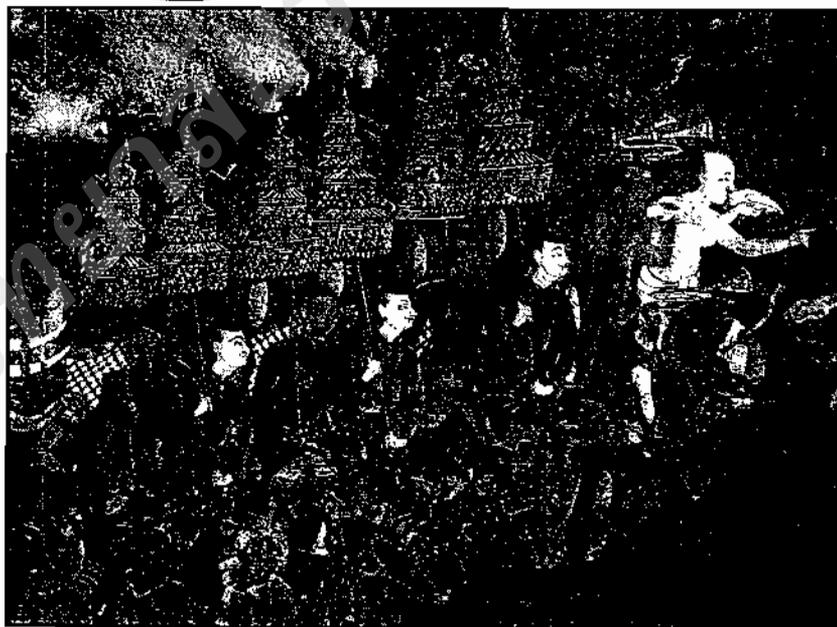
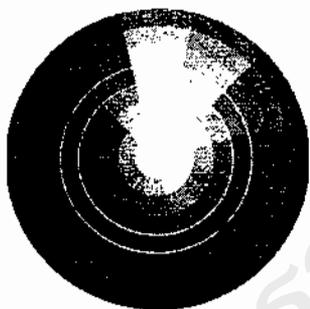
ในอดีตศิลปินมักใช้สีเพียงไม่กี่สี ผสมกันให้เกิดค่าของสีในการเขียนภาพ จึงดูสวยงาม ต่างจากการใช้สีหลากหลายสี ซึ่งจะคุมยากและไม่เกิดความงาม

สีตัดกันหรือสีตรงกันข้าม

สีตัดกันหรือสีตรงกันข้าม (contrast color) คือ สีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงล้อสีธรรมชาติ เช่น สีแดงตรงข้ามกับสีเขียว สีเหลืองตรงข้ามกับสีม่วง (ภาพ 26)

หลักการใช้สีตัดกันหรือสีตรงกันข้าม

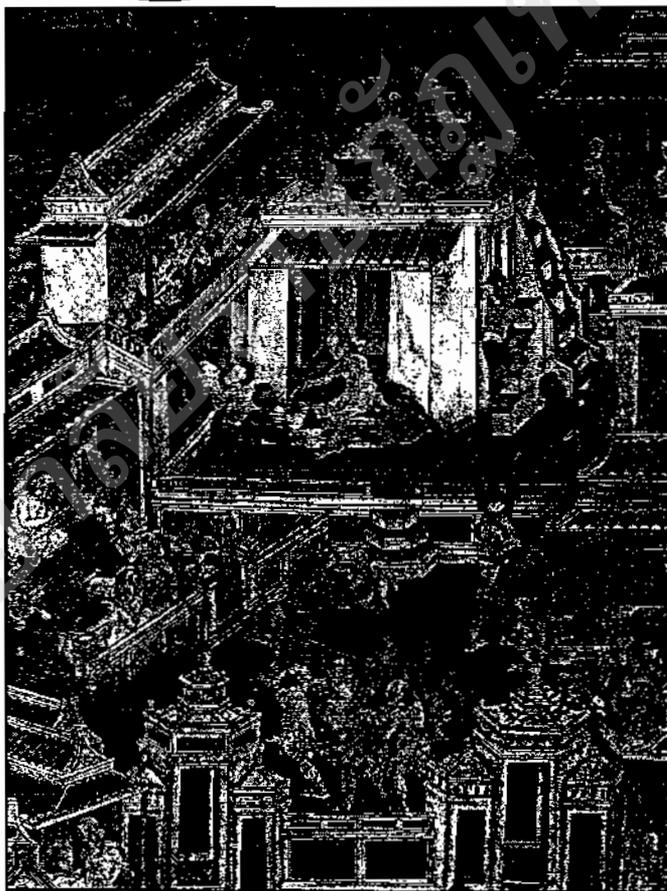
1. ไม่ควรใช้ในอัตราส่วนเท่ากัน
2. อาจนำสีอื่นมาคั่นไว้ เช่น สีขาว สีดำ หรือสีอื่น ๆ
3. ควรใช้สีตัดกันในอัตราส่วนประมาณ 80:20 หรือ 70:30
4. ผสมสีขาวทั้ง 2 สี หรือผสมสีดำทั้ง 2 สี เพื่อลดความร้อนแรงจากการตัดกัน

ภาพ 26 ภาพขบวนเสด็จพระเจ้ากรุงสุโขทัย ช่างใช้สีตรงข้ามกันในวงล้อสีธรรมชาติคือสีแดงและสีเขียวที่ทำให้หม่นลงระบายสีเสื้อและผ้าถุงสลับกันไป ทำให้ภาพโดดเด่นสวยงามมาก
ที่มา : (เมืองโบราณ, 2525, หน้า 78)

สีกลมกลืน

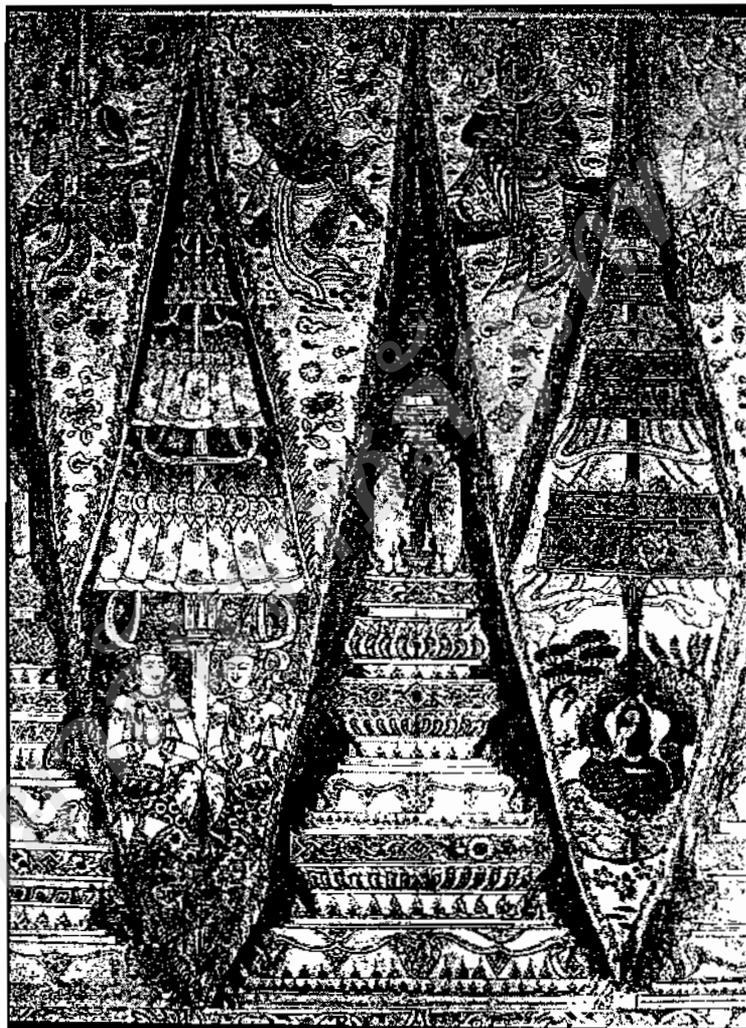
สีกลมกลืน (harmony) คือ สีที่มีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกัน อันได้แก่ สีที่อยู่ใกล้กันใน วงจรสีธรรมชาติ การใช้สีกลมกลืนควรใช้ตั้งแต่ 2-6 สี เรียงกันในวงจรสี ผลงานที่ออกมาจะ สวยงามน่าดู (ภาพ 27)

ภาพ 27 ภาพประวัติพระมหากัสสป ช่างใช้สีใกล้เคียงในวงล้อสีธรรมชาติระบายภาพให้เกิด ความประสานกลมกลืนกันของสีได้ภาพที่มีค่าของสีกลมกลืนสวยงามยิ่งนัก
ที่มา : (โบสถ์วัดโพธิ์, หน้า 82)

สีเอกรงค์

สีเอกรงค์ (monochromes) คือ การใช้สีเพียงสีเดียว ให้เกิดความแตกต่างของน้ำหนักอ่อนแก่ของสีนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมหรือความตั้งใจที่จะทำให้ภาพมีความกลมกลืนมากหรือน้อย (ภาพ 28)

ภาพ 28 จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดเกาะแก้วสุทธาราม เพชรบุรี ช่างใช้สีดินแดงระบายลงบนภาพตามค่าในน้ำหนักของสี สีเดียวเกิดเป็นภาพที่สวยงามกลมกลืนของสีเอกรงค์

สีปรากฏเด่น

สีปรากฏเด่น (intensity) หมายถึง การใช้สีแท้ แล้วเวดล้อมด้วยสีหม่น จนทำให้สี
 แท้นั้นปรากฏชัดเจนเด่นขึ้น (ภาพ 29)

ภาพ 29 ภาพซุชกลวงพรานเจตบุตร ผลงานของพระเทวาทินิมิต (นาย เทียมศิลป์ชัย)
 ศิลปินใช้สีแท้ของผิวกาย ท่ามกลางสีหม่นของหมู่ไม้นานาพันธุ์ตามหลักสีปรากฏเด่น
 ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

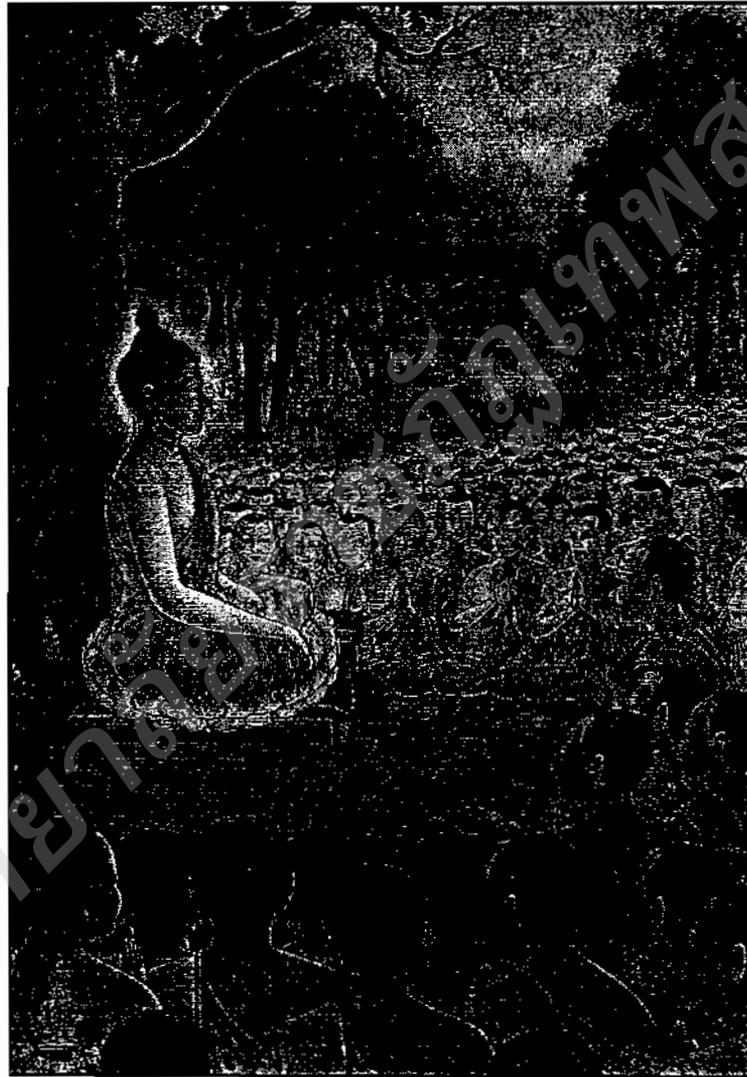
การใช้สีในงานทัศนศิลป์

ในการเขียนภาพต้องกำหนดโครงสร้างสีให้แน่นอน แล้วจึงระบายไปตามแบบที่ออกไว้ สีของตัวภาพควรมีสีของบรรยากาศผสมลงไปด้วยจึงจะดูสวยงามขึ้น ส่วนเงาของวัตถุคือ สีของภาพผสมกับตรงสีข้ามให้เกิดเป็นสีกลาง ถ้าวัตถุอยู่ใกล้ตา จะมีสีชัดเจน เงาก็ชัดเจนด้วย แต่ถ้าวัตถุอยู่ไกลออกไป แสงจางลง เงาก็จะจางลงด้วย (ภาพ 30)

ภาพ 30 ภาพ ภูริทัตติชาตก ผลงานของ พระเทวาทินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) ศิลปินใช้สีของบรรยากาศคุมภาพโดยรวมทั้งหมด ทำให้ภาพมีความกลมกลืนสวยงามตามหลักองค์ประกอบที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

การใช้สีระยะใกล้ ใกล้ อย่างเหมาะสมจะทำให้ภาพสวยงามและดูสมจริงขึ้น ฉากหลังหรือวัตถุที่อยู่ไกล ใช้สีกลมกลืนกับบรรยากาศไม่แสดงรายละเอียดของวัตถุ ฉากกลางหรือวัตถุที่อยู่ระยะกลาง ใช้สีปานกลางลดความสดใสโดยทำให้หม่นลง ฉากหน้าหรือวัตถุที่อยู่ระยะใกล้ ใช้สีสดใสชัดเจนขึ้นแสดงแสงเงาและรายละเอียดชัดเจน (ภาพ 30)

ภาพ 30 ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ผลงานของพระเทวาทินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) การใช้สีระยะใกล้ ใกล้ อย่างเหมาะสมจะทำให้ภาพสวยงามและดูสมจริงขึ้น
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

ใบงานที่ 5

เรื่อง สี

จุดประสงค์

นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ
3. สี

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันออกแบบสีตามทฤษฎีสีให้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 5
เรื่อง สี

การใช้สี.....

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

แบบฝึกที่ 5

เรื่อง สี

แบบฝึกที่ 5.1

จุดประสงค์

นำเรื่องของสีไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนกำหนดสีจากภาพลายเส้นที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 4.1 ให้ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 5.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมากัมมันตะได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมากัมมันตะ บันทึกผลการปฏิบัติส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความ คิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อผิดพลาด	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของสี

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	องค์ประกอบของสี				ความคิดสร้างสรรค์				คุณธรรมด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของสี

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
องค์ประกอบ ของสี	จัดวาง องค์ประกอบ ของสี ถูกต้อง ตามทฤษฎี เหมาะสม สวยงามสัมพันธ์ กันทั้งภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของสี ถูกต้อง ตามทฤษฎี เหมาะสม สวยงาม แต่สัมพันธ์ กันเพียง บางส่วน ของภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของสี ถูกต้อง ตามทฤษฎี แต่ไม่สวยงาม และไม่สัมพันธ์ กัน	องค์ประกอบ ของสี ไม่ถูกต้อง ตามทฤษฎี และภาพ ไม่สวยงาม
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง พื้นผิว กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกสินทร์ เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำพื้นผิว ไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
 ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพื้นผิวได้
2. อธิบายลักษณะของพื้นผิวได้
3. นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพ
 ที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาอาชีวะได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของพื้นผิว
2. ลักษณะของพื้นผิว
3. การนำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้
 ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพทิวทัศน์ทิวทัศน์ชนชาวดก แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องพื้นผิวที่ใช้
 ในการวาดภาพ ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่านอกจากการใช้เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สีที่ประสานกลมกลืน
 กันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วพื้นผิวยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมให้สลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 6 เรื่องพื้นผิว ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 6 เรื่องพื้นผิวใช้เวลา 10 นาที นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องพื้นผิว โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพ จากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าพื้นผิวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ในการสร้างสรรค์งานได้อย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่า นอกจากการใช้เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี ที่ประสานกลมกลืนกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์แล้วพื้นผิวยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพวาดดูสวยงามด้วย จากภาพคุณทศกฤตจิณทรชาตช่างจัดองค์ประกอบ ด้านซ้ายเป็นบรรยากาศชนบทประกอบด้วยเรือนของหญิงชราผู้เลี้ยงม้าท่ามกลางเขามอหุ้มไม้ ที่สวยงาม หญิงชรา กับฝูงม้า พระโพธิสัตว์พ้อคำม้ากับม้าสินธวไปตก ด้านขวามือเป็นภาพ พระเจ้าพารณสีเสด็จออกณ.พลับพลาทอดพระเนตรม้าสินธวไปตกมีพระโพธิสัตว์พ้อคำม้า หมอบเฝ้า ช่างใช้พื้นผิวมันวาวของทองคำเปลวที่ปิดลงบนเครื่องศรณนิมพิมพากรณของพระเจ้าพารณสีช่วยเน้นให้ภาพกลุ่มนี้เด่นสวยงามขึ้น การใช้เทคนิคประกระทุ้งและตัดเส้นของใบไม้เน้นประจุดพื้นผิวต่างๆ ช่วยให้ภาพสวยงามเกิดความรู้สึกต่อภาพยิ่ง

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า ภาพคุณทศกฤตจิณทรชาตคนั้นพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพ้อคำม้า วันหนึ่งได้เห็นม้าสินธวไปตกในบ้านหญิงชราพิจารณาคุณลักษณะก็รู้ว่าเป็นม้าอาชาไนย จึงขอซื้อไปเลี้ยงดู พระเจ้าพารณสีเสด็จทอดพระเนตรม้าทั้งหลาย ได้เห็นม้าสินธวไปตกจึงได้ทดลองกำลังความสามารถ เมื่อได้ประจักษ์แล้วจึงพระราชทานตำแหน่งอุปราชแก่พระโพธิสัตว์ และทรงอภิเษกสินธวไปตกให้เป็นมิ่งมงคลอาชาไนย แล้วสรุปว่าพระโพธิสัตว์ปฏิบัติตนตาม ตามหลักไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา)ด้านสัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) จึงประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูยกตัวอย่างของการมีสัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) ในที่นี้หมายถึงเอาการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ให้นักเรียนฟัง แล้วสรุปว่านักเรียนต้องขยันหมั่นเพียรในการศึกษาหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าในชีวิต

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง พันผิว โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติ สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) แก่นักเรียน
3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 6 เรื่อง พันผิว และสัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า
4. นักเรียนกลับไปค้นคว้าประวัติบุคคลสำคัญผู้ซึ่งมีความเพียรในการดำเนินชีวิตจนประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟังในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่านักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง พันผิว
3. ใบงานที่ 6 เรื่อง พันผิว

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของพันผิวได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของพันผิวได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายลักษณะของพันผิวได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบลักษณะของพันผิวได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำพันผิวแบบต่างๆ ไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้	- แบบฝึกที่ 6.1	- นำพันผิวแบบต่างๆ ไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
<p>ภาพที่สวยงาม สื่อ คุณธรรมด้าน ไตรสิกขาได้</p> <p>4. มีความ ขยันหมั่นเพียร ในการสร้างสรรค์งาน จิตรกรรม</p> <p>5. เข้าใจและเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติตนตาม หลักไตรสิกขาด้าน ด้านสมาธิได้</p>	<p>- สังเกตการร่วม กิจกรรม ตามใบงานที่ 6</p> <p>- แบบฝึกที่ 6.2 - สังเกตการตอบคำถาม</p>	<p>มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา</p> <p>- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 6.2 ได้ มากกว่าร้อยละ 60</p> <p>- ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้าน สมาธิได้ถูกต้อง</p>

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 6

เรื่อง พื้นผิว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพื้นผิวได้
2. อธิบายลักษณะของพื้นผิวได้
3. นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลปะด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาอาชีวะได้

พื้นผิว

พื้นผิว (texture) เป็นคุณสมบัติภายนอกสุดของวัสดุต่างๆ ที่เราสามารถสัมผัสได้ด้วยตา และผิวสัมผัส วัตถุแต่ละชนิดจะมีผิวสัมผัสที่แตกต่างกัน เช่นผิวของเปลือกไม้ กระดาษทราย เราจะรู้สึกนุ่ม หยาบกระด้าง รวมไปถึงน้ำหนักด้วยประสาทสัมผัสต่างๆ

มีผู้ให้คำนิยามของเอกภาพไว้หลากหลายลักษณะต่างกัันดังนี้

พื้นผิว หมายถึง ลักษณะของบริเวณพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ที่เมื่อสัมผัสจับต้องหรือเมื่อเห็นแล้วรู้สึกได้ว่า หยาบ ละเอียด มัน ต้าน ขรุขระ ฯลฯ (ชูลุด นิมเมสมอ, 2544, หน้า 62)

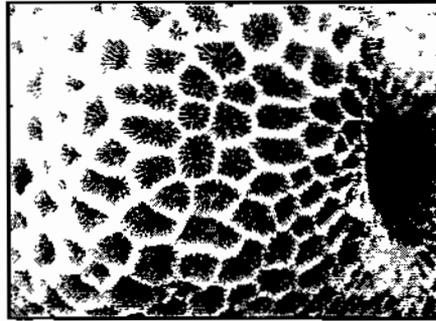
พื้นผิว หมายถึง ผิวนอกของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เห็น รับรู้ได้ด้วยการรับสัมผัสทางตาและกายสัมผัส พื้นผิวสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกในลักษณะต่าง ๆ เช่น หยาบ ละเอียด มัน อาจตันและขรุขระ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2542, หน้า 26)

สรุป พื้นผิว หมายถึง บริเวณพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถจับต้องแล้วเกิดความรู้สึก เช่น หยาบ ละเอียด ฯลฯ

ลักษณะพื้นผิว

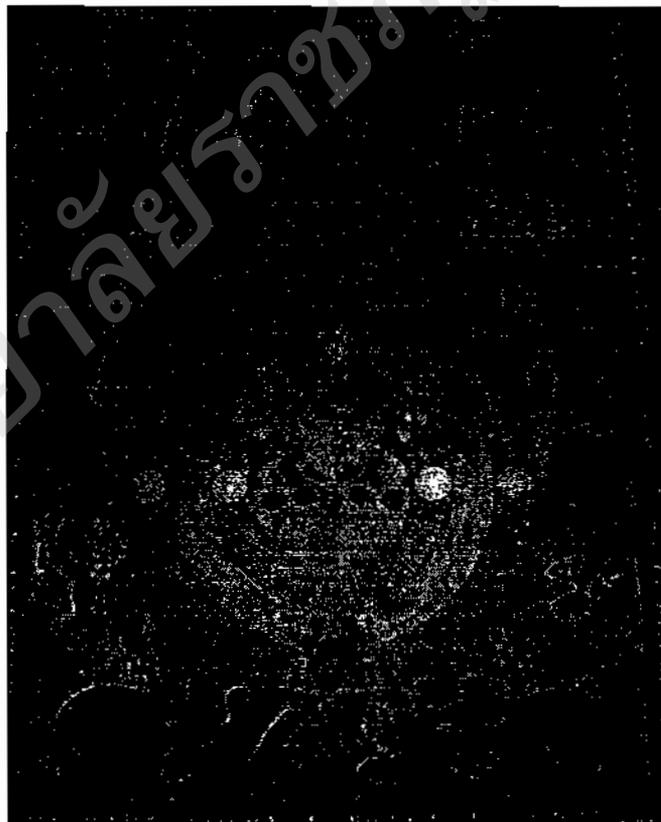
ลักษณะพื้นผิวมี 2 ชนิด คือ

1. ลักษณะพื้นผิวที่จับต้องได้ หรือพื้นผิวจริงเชิงกายภาพเป็นพื้นผิวที่เกิดจากวัสดุในธรรมชาติหรือวัตถุจริง เช่น ผิวหยาบของหิน ผิวเรียบมันของกระจก เป็นต้น (ภาพ 31)

ภาพ 31 แสดงพื้นผิวของปะการัง ซึ่งเป็นพื้นผิวจริงในธรรมชาติ

2. ลักษณะพื้นผิวที่ทำเทียมขึ้น หรือพื้นผิวจากเทคนิคการลวงตา เป็นพื้นผิวที่ศิลปินใช้เทคนิคต่าง ๆ สร้างสรรค์ขึ้นบนผิวระนาบเพื่อลวงตาให้เห็นว่าวัตถุหรือรูปทรงในภาพมีลักษณะผิวหยาบ ขรุขระ มันวาว ด้าน เป็นต้น (ภาพ 32-36)

ภาพ 32 พระกรณียกิจ ผลงานของ พรชัย ใจมา ศิลปินใช้พื้นผิวมันวาวของทองคำเปลวเห็นให้ภาพเด่นชัดน่าสนใจขึ้น

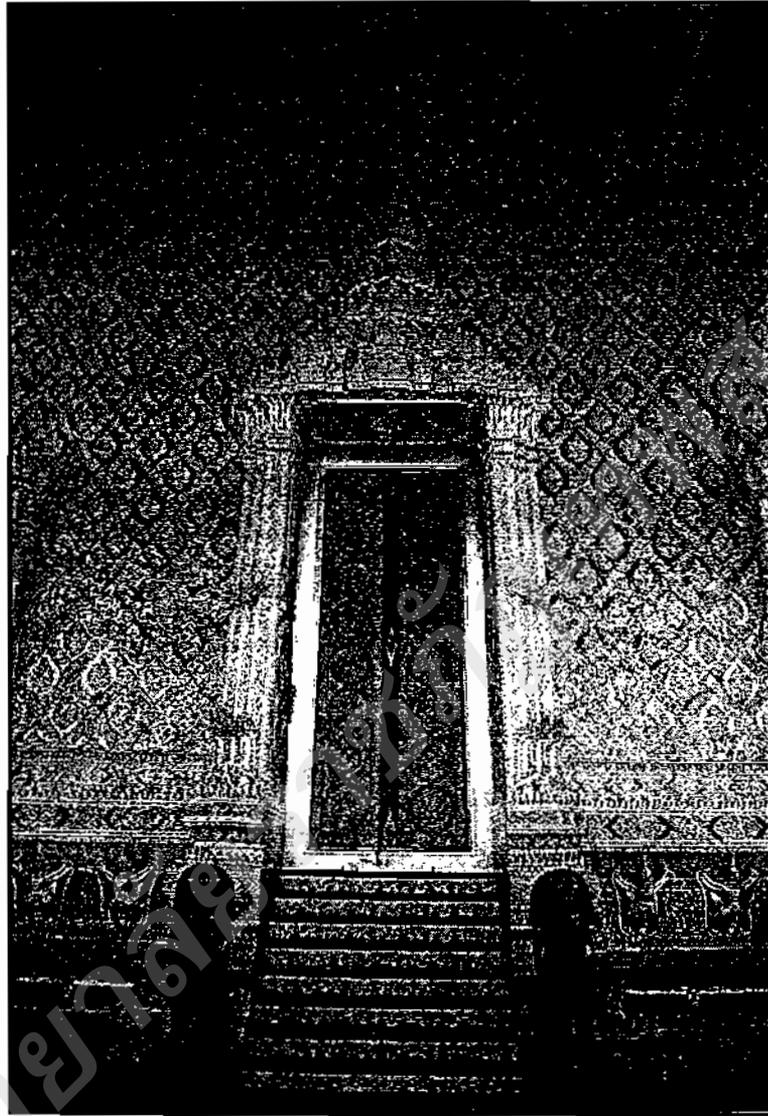
ภาพ 33 วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ ผลงานของ ทรงเดช ทิพย์ทอง ใช้เทคนิคผิวหยาบเป็นบริเวณ
ต้นไม้ด้านล่างของภาพ และใช้เทคนิคระบายเรียบเป็นฟ้าด้านบน

ภาพ 34 ปฏิมากรรมประดับฐานพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ ช่างเห็น
พื้นผิวงานด้วยลวดลายผ้าและเครื่องประดับที่สวยงาม ให้ความรู้สึกสมจริง

ภาพ 35 ปฏิมากรรมประดับพระเมรุมาศ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ช่างเน้นพื้นผิวงานด้วยลวดลายผ้าและเครื่องถนิมพิมพาภรณ์ที่สวยงามยิ่ง

ภาพ 36 พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ ช่างหลวงออกแบบพื้นผิวของผนัง
พระอุโบสถด้วยลายพุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่งปิดทองประดับกระจก มีลักษณะมันวาวและขรุขระ
ซึ่งเป็นความงามตามอุดมคติแบบไทย

ใบงานที่ 6

เรื่อง พื้นผิว

จุดประสงค์

นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

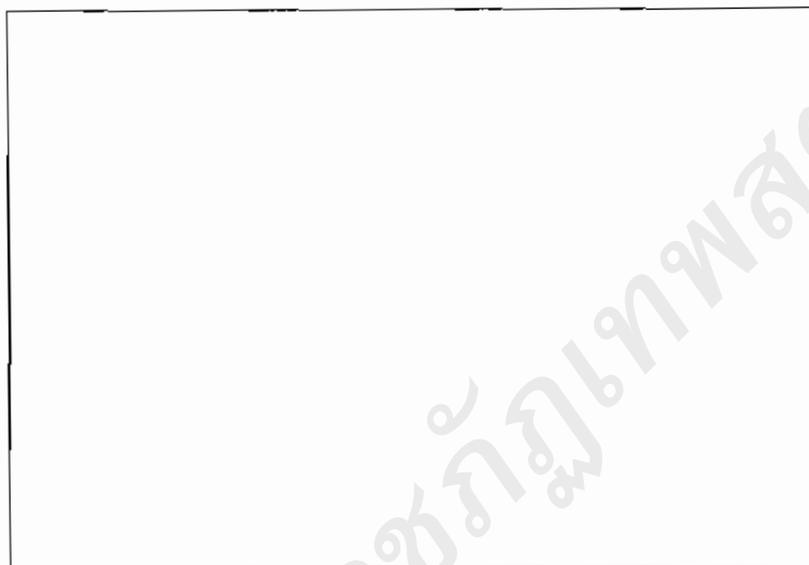
วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันออกแบบพื้นผิวให้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 6
เรื่อง พื้นผิว

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

แบบฝึกที่ 6 เรื่อง พื้นผิว

แบบฝึกที่ 6.1

จุดประสงค์

นำพื้นผิวแบบต่างๆไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนกำหนดพื้นผิวจากภาพหลายเส้นที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 5.1 ให้ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 6.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาอาชีวะได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวางแผนกำหนดทิศทางการศึกษาต่อในอนาคต และคิดวิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ บันทึกผลส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคูณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของพื้นผิว

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	องค์ประกอบ ของพื้นผิว				ความคิด สร้างสรรค์				คุณธรรม ด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดองค์ประกอบของพื้นผิว

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
องค์ประกอบ ของพื้นผิว	จัดวาง องค์ประกอบ ของพื้นผิว ได้เหมาะสม สวยงามสัมพันธ์ กับรูปทรง ของภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของพื้นผิว ได้เหมาะสม สวยงาม แต่สัมพันธ์กับ รูปทรง เพียงบางส่วน ของภาพ	จัดวาง องค์ประกอบ ของพื้นผิว เหมาะสม สวยงามน้อย และไม่สัมพันธ์ กับรูปทรง ของภาพ	องค์ประกอบ ของพื้นผิว ไม่เหมาะสม สวยงาม และไม่สัมพันธ์ กับรูปทรง ของภาพ
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง เอกภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของเอกภาพได้
2. เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
4. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของเอกภาพ
2. หลักของเอกภาพ
3. การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพภาพพระมหาชนกชาดก แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องเอกภาพในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าภาพวาดที่สวยงามนั้นต้องนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้ประสานกลมกลืนกัน

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มใหม่ห้ามซ้ำกลุ่มเดิมแล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 7 เรื่องเอกภาพ ร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน

ที่ 7 เรื่องเอกภาพใช้เวลา 10 นาที แล้ว นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง เอกภาพ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพระมหากษัตริย์จากเครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าการนำทัศนธาตุมาจัดเอกภาพให้ประสานกลมกลืนด้วยความคิดนิเริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าจากภาพพระมหากษัตริย์ที่นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบได้สวยงามตามหลักเอกภาพดังนี้ ภาพพระมหากษัตริย์นำเข้ามาสมุทรวงมณีเมขลาเอื้อมหัตถ์ขึ้นพระโพธิสัตว์ท่ามกลางเรือที่อับปางข้างใช้เส้นโค้งเป็นแนววาดภาพบุคคลต่างๆ ที่กำลังจะจมลงสู่ก้นมหาสมุทร นำสายตาไปสู่ภาพนางมณีเมขลาอุ้มพระโพธิสัตว์ขึ้นสู่บนอากาศ แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพในการจัดวางองค์ประกอบของทัศนธาตุให้เกิดเอกภาพที่สวยงาม

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า ภาพพระมหากษัตริย์กษัตริย์นั้นช่างต้องการสื่อเรื่องความเพียรให้แก่ผู้ชมภาพดังรายละเอียด พระมหากษัตริย์ขอสมบัติพระราชมารดา ชื่อสินคำบรรทุกสำเภาเดินทางพร้อมชาวพานิช 700 จะไปค้าขายยังเมืองสุวรรณภูมิ สำเภาแล่นออกมาได้ 7 วันเกิดพายุร้ายพัดเรืออับปางลง พระโพธิสัตว์กำหนดทิศแล้วว่ายน้ำอยู่ 7 วันด้วยความเพียรทั้งๆที่ไม่เห็นฝั่ง จนนางมณีเมขลาเทพธิดาผู้รักษามหาสมุทรมาพบเข้าจึงขึ้นพระโพธิสัตว์ขึ้นอุ้มเหาะไปยังเมืองมิติลา จนในที่สุดได้ช่วยราชเป็นกษัตริย์เมืองมิติลาสรุปให้นักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติ ตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านสัมมาวายามะนั้นนำไปสู่ความสุขความเจริญในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูให้นักเรียนนำชีวประวัติบุคคลที่ตนสนใจ ผู้ซึ่งปฏิบัติสัมมาวายามะ (เพียรชอบ) จนประสบความสำเร็จในชีวิตมาแล้วให้เพื่อนๆ

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เอกภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ สัมมาวายามะ (เพียรชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติสัมมาวายามะ (เพียรชอบ) แก่นักเรียน

3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 6 เรื่องเอกภาพ และ สัมมาวายามะ (เพียรชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่า นักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาวายามะ (เพียรชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 7 เรื่อง เอกภาพ
3. ใบงานที่ 7 เรื่อง เอกภาพ

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของเอกภาพได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของเอกภาพได้มากกว่าร้อยละ 60
2. เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 7.1	- เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งาน	- สังเกตการร่วมกิจกรรมตามใบงานที่ 7	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
จิตกรรรม 4. เข้าใจและเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติตาม หลักไตรสิกขาตาม สัมมาวายามะได้	- แบบฝึกที่ 7.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 7.2 ได้ มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตาม สัมมาวายามะได้ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สีขโขศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 7

เรื่อง เอกภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของเอกภาพได้
2. เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
3. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
4. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาวายามะได้

เอกภาพ

เอกภาพ (unity) เป็นหนึ่งในหลักขององค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นหลักในการสร้างงานทัศนศิลป์

ความหมายของเอกภาพ

มีผู้ให้คำนิยามของเอกภาพไว้หลากหลายลักษณะต่างกันดังนี้

เอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความกลมกลืน กลมเกลียวเข้ากันได้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่เกิดจากการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของส่วนต่าง ๆ

ในทางศิลปะ เอกภาพ หมายถึง การประสานหรือการจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆ ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้น เพื่อผลรวมอันหนึ่งที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ (ชลุต นิมเสมอ, 2544, หน้า 101)

เอกภาพ คือ การรวมกันของส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ส่วนประกอบสำคัญของศิลปะหรือรูปร่างรูปทรงมาจัดเข้าด้วยกันให้แต่ละหน่วยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ประสานกลมกลืนเกิดเป็นผลรวมที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ โดยการถ่ายทอดเป็นผลงานทัศนศิลป์ด้วยกระบวนการทางศิลปะของแต่ละสาขา(เทียนชัย ดังพรประเสริฐ, 2544, หน้า 66)

สรุป เอกภาพ หมายถึง การรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทัศนธาตุที่มีการจัดระเบียบกลมกลืนสัมพันธ์กันเป็นผลรวมที่ไม่อาจแบ่งแยกได้

ศิลป์ พีระศรี (2546, หน้า 29 – 31) กล่าวถึงหลักแห่งเอกภาพไว้ดังนี้

1. รูปหลายรูปมีแบบสร้างและขนาดเดียวกัน
2. รูปหลายรูปมีแบบสร้างอย่างเดียวกัน แต่ขนาดต่าง ๆ กัน
3. รูปต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะอย่างเดียวกัน

4. รูปต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นอย่างต่าง ๆ หรือมีลักษณะขัดกัน (contrast)

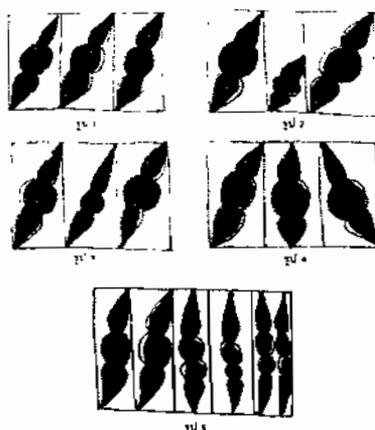
เอกภาพอย่างง่ายที่สุด คือ รูปที่มีแบบสร้างและขนาดอย่างเดียวกันและปรากฏซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่ทั่วไปในองค์ประกอบ เอกภาพมีลักษณะของส่วนประกอบซ้ำซากอย่างนี้ ชวนตาชวนใจให้ดูได้น้อยที่สุด และกระทำให้อึดใจเบื่อได้ง่ายที่สุดยิ่งกว่าองค์ประกอบอย่างอื่น ๆ

ถ้าแปลงรูปที่ซ้ำเป็นอย่างเดียวกัน ให้มีขนาดแตกต่างกันออกไปเสียบ้าง เพื่อให้มีมวล (mass) แห่งรูปเป็นต่าง ๆ กัน ก็จะทำให้เอกภาพนั้นดูดีมีศิลปะ เป็นที่ชวนตาชวนใจกว่า รูป 1

การแปลงขนาดของรูปให้แตกต่างกันไปนั้นจะต้องไม่เน้น (emphasize) ให้มากเกินไป มิฉะนั้นจะได้ผลตรงกันข้ามกับที่ปรารถนาไว้คือ ไม่งาม การแปลงขนาดของรูปที่กล่าวนี้ให้เหมาะสม ไม่มีหลักตำราหรือทฤษฎีวางเป็นกำหนดไว้แน่นอน ต้องอาศัยแต่ความรู้สึกนึกเห็นงามของศิลปินเท่านั้น ถ้าดูรูป 3 จะสังเกตเห็นได้ทันทีว่า เอกภาพของรูปนั้นได้รับความกระทบกระเทือนถึงเสียหาย เพราะเน้นขนาดของรูปต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเอกภาพนั้น ในระหว่างขนาดใหญ่กับขนาดเล็กมากเกินไป จนไม่ได้ส่วนสัมพันธ์ต่อกัน

ถ้ารู้จักแจกจ่ายส่วนประกอบซึ่งมีอยู่หลายอย่างต่างชนิดในองค์ประกอบได้ดีก็จะทำให้ได้ผลดีที่สุด เพราะถ้ามีส่วนประกอบเป็นต่าง ๆ กันหลายชนิดและแจกไว้ในที่ซึ่งเหมาะสม ก็จะทำให้องค์ประกอบนั้นหายความซ้ำซากเบื่อตาและไม่เป็นที่กระทบกระเทือนแก่ความประสานกันแห่งเอกภาพนั้น

รูป 4 คือ องค์ประกอบที่มีส่วนประกอบเป็นรูปต่าง ๆ หลายชนิดและมีลักษณะขัดกัน คือ มีรูปและขนาดเข้าระดับกันไม่ได้ แต่ว่าได้ผลพอตาพอใจ เพราะมีความประสานกันหลายหลากไม่ซ้ำซากกันเลย ลองเปรียบเทียบรูปนี้กับรูป 5 จะสังเกตเห็นได้แจ้งว่ารูป 5 ใช้รูปต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบมากจนเกินความพอดีไป จึงทำให้องค์ประกอบนั้นได้ผลเลย และรกตาเป็นที่สุด (ภาพ 37)

ภาพ 37 หลักการจัดเอกภาพ

ที่มา : ศิลป์ พีระศรี (2546, หน้า 29 – 31)

จากตัวอย่างอาจสรุปได้ว่า กฎเกณฑ์หลักของเอกภาพในธรรมชาติและในศิลปะ
พอจะแยกออกได้เป็น 2 ข้อ คือ

1. กฎเกณฑ์ของการขัดแย้ง
2. กฎเกณฑ์ของการประสาน

ภาพ 38 ภาพสุวรรณสาม จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุวรรณาราม กรุงเทพฯ แสดงเอกภาพ
ของจิตรกรรมไทย ซึ่งช่างวางกลุ่มภาพหลักไว้ 4 กลุ่มภาพคือ กลุ่มที่ 1 ภาพกบิลยักษ์นำวศ
ยิงสุวรรณสาม กลุ่มที่ 2 ภาพกบิลยักษ์เสด็จเฝ้า ดาบส ดาบสสินี ยังอาศรมเพื่อแจ้งข่าว
สุวรรณสาม กลุ่มที่ 3 ภาพกบิลยักษ์นำทาง ดาบส ดาบสสินี ไปพบศพสุวรรณสาม กลุ่มที่ 4
ภาพกบิลยักษ์ ดาบส ดาบสสินี เสร้าไตกกับศพสุวรรณสาม ช่างใช้ธรรมชาติคือเขามอ หมูไม้
แบบไทยเชื่อมกลุ่มภาพ ด้วยการจัดทัศนธาตุให้เกิดองค์ประกอบที่ประสานกลมกลืนกัน เน้น
ให้เกิดจุดเด่นด้วยสีผิวกายและทองคำเปลวด้วยรูปร่างอันเป็นนาฏลักษณะของตัวภาพที่
ประสานกันของเส้นที่สว่างงามอ่อนหวานนุ่มนวล ตามหลักการวางดุลยภาพแบบสมมาตร
ที่มา : (เมืองโบราณ, 2525 ,หน้า 42)

ภาพ 39 ภาพพระเจ้าพรหมทัต เสด็จประภาสอุทยาน จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุทัศนฯ กรุงเทพฯ แสดงเอกภาพของชวชนราชธาณน้อยเทียมอาสาสีขาว พระเจ้าพรหมทัต ประทับนั่งด้วยลักษณะการอันเป็นแบบแผนทางนาฏลักษณะ ที่ช่างออกแบบเส้นได้กลมกลืนดูเด่นเป็นสง่างามมาก ประกอบกับช่างเน้นตัวภาพให้มีขนาดใหญ่กว่าภาพอื่น จึงทำให้เกิดเป็นจุดเด่น พระพักตร์ที่ผืนทอดพระเนตรหมู่ทวยราชที่แห่แหนเฝ้ารับเสด็จ และข้าราชการบริพารในรั้วชวชนทำให้เกิดดุลยภาพที่ประสานรับกันของเส้นโค้งที่พระเพลิงกับชายไหวชายแครง กระหนกท่ายเกรินราชรถ และเส้นโค้งแนวข้าราชการบริพารไปยังพระราชาราชได้ชุ่มพระทวาร เป็นภาพที่สวยงามแสดงอัจฉริยภาพในการจัดองค์ประกอบของช่างชั้นเยี่ยม

ใบงานที่ 7

เรื่อง เอกภาพ

จุดประสงค์

เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันจัดเอกภาพด้วยเส้นให้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 7
เรื่อง เอกภาพ

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

แบบฝึกที่ 7 เรื่อง เอกภาพ

แบบฝึกที่ 7.1

จุดประสงค์

เข้าใจหลักของเอกภาพ และสามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงภาพที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 6.1 ให้เกิดเอกภาพถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 7.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาวายามะได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาวายามะ บันทึกผลการปฏิบัติ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดเอกภาพ

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	เอกภาพ				ความคิดสร้างสรรค์				คุณธรรมด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดเอกภาพ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
เอกภาพ	ภาพวาด มีความสวยงาม ประสานสัมพันธ์ เป็นหน่วย เดียวกัน ของทัศนธาตุ	ภาพวาด มีความสวยงาม ประสานสัมพันธ์ เป็นหน่วย เดียวกัน ของทัศนธาตุ เพียงบางส่วน	ภาพวาด มีความ สวยงามน้อย และทัศนธาตุ ไม่สัมพันธ์ เป็นหน่วย เดียวกัน	ภาพวาด ไม่สวยงาม และทัศนธาตุ ไม่สัมพันธ์ เป็นหน่วย เดียวกัน
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง ดุลยภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกสินทราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของดุลยภาพได้
2. อธิบายประเภทของดุลยภาพได้
3. สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้ำนสัมมาสติได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของดุลยภาพ
2. ประเภทของดุลยภาพ
3. การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนแรกนาคขวัณ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องดุลยภาพในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าภาพวาดที่สวยงามนั้นต้องนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพที่ประสานสัมพันธ์กัน

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมแต่ให้เปลี่ยนหน้าที่กันภายในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 8 เรื่องดูสภาพร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 8 เรื่องดูสภาพใช้เวลา 10 นาที แล้ว นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงานนำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง ดูสภาพ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพุทธประวัติตอนแรกนชาวัฏจากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าการนำทัศนธาตุมาจัดดูสภาพให้ประสานสัมพันธ์กันด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าจากภาพพุทธประวัติตอนแรกนชาวัฏจิตรกรนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบได้สวยงามตามหลักดูสภาพดังนี้ ภาพสีหัตถะกุมารประทับได้ร่มไม้หมู่ทวยเทพพนมหัตถ์แวดล้อมด้านละ 4 องค์เป็นการจัดดูสภาพแบบสมมาตร เพื่อต้องการความสงบราบเรียบเกิดบรรยากาศสอดคล้องกับเนื้อเรื่องของภาพว่าสีหัตถะกุมารนั่งเจริญอานาปานสติอยู่ ด้านหลังเป็นภาพพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรสีหัตถะกุมาร แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพในการจัดวางองค์ประกอบของทัศนธาตุให้เกิดดูสภาพที่สวยงาม

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่า ขณะที่พระสีหัตถะทรมานกายอยู่ และยังไม่บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณนั้น พระองค์หวนระลึกถึงครั้งที่ตามเสด็จพระราชบิดาสู่สวนแรกนาและนั่งบำเพ็ญสมาธิ ด้วยอำนาจแห่งสัมมาสติที่ระลึกถึงนั้น สัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะก็บังเกิดขึ้น ทรงเห็นว่าการทรมานกายนี้ไม่ใช่ทางที่จะทำให้บรรลุพระโพธิญาณจึงกลับไปเสวยพระกระยาหาร และบำเพ็ญเพียรทางจิตแทน ต่อมาพระองค์ก็บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธะในที่สุด แล้วสรุปให้นักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติ ตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านสัมมาวาสตินั้นนำไปสู่ความสำเร็จ ความเจริญในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูให้นักเรียนทุกคนฝึกสติโดยเจริญอานาปานสติ

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เอกภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ สัมมาสติ (ระลึกรชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติสัมมาสติ (ระลึกรชอบ) แก่นักเรียน

3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ และสัมมาสติ (ระลึกรชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่า นักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาสติ (ระลึกรชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ
3. ใบงานที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของดุลยภาพได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบความหมายของดุลยภาพได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายประเภทของดุลยภาพได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบประเภทของดุลยภาพได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 8.1	- นำส่วนประกอบของรูปทรงและเนื้อหาไปสร้างสรรค์งานจิตรกรรมได้มากกว่าร้อยละ 60

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
4. มีความ ขยันหมั่นเพียร ในการสร้างสรรค์งาน จิตรกรรม	- สังเกตการณ์ร่วม กิจกรรม ตามใบงานที่ 8	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
5. เข้าใจและเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติตามตาม หลักไตรสิกขา ด้าน สัมมาสติได้	- แบบฝึกที่ 8.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 8.2 ได้ มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการ ปฏิบัติตามตามหลักไตรสิกขา ด้านสัมมาสติได้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

ใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ดุลยภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของดุลยภาพได้
2. อธิบายประเภทของดุลยภาพได้
3. สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสมควรได้

ดุลยภาพ

ดุลยภาพ (balance) เป็นคุณลักษณะสำคัญของงานศิลปะ ดุลยภาพเกิดจากการถ่วงดุลของทัศนธาตุ โดยมีแกนกลางเป็นตัวแบ่งภาพ ทำให้ทั้งสองข้างมีความสมดุลในการมองเห็น

ความหมายของดุลยภาพ

มีผู้ให้นิยามของคำว่าดุลยภาพแตกต่างกันบ้างดังนี้

ดุลยภาพโดยทั่วไปหมายถึง การถ่วงน้ำหนัก หรือแรงปะทะที่เท่ากัน แต่ในทางศิลปะดุลยภาพมีความหมายรวมไปถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่ง หรือ ในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง (ชลูด นิมเสมอ, 2544, หน้า 128)

ดุลยภาพ คือ สภาพที่ถ่วงดุลกันได้ของรูปร่าง รูปทรงที่มีขนาด ปริมาณ น้ำหนัก สี ฯลฯ ที่เท่าเทียมกัน โดยมีเส้นแกนสมมติ เป็นตัวกำหนดความสมดุลนั้น (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2542, หน้า 75)

ดุลยภาพ คือ ความคงที่โดยธรรมชาติหรือความมั่นคงทางความรู้สึก (สุชาติ สุทธิ, 2535, หน้า 111)

กล่าวโดยสรุป ดุลยภาพ หมายถึง การถ่วงน้ำหนักที่เท่ากันสองข้างของรูปร่าง รูปทรงในทางการเห็นด้วยความรู้สึก

ในการศึกษาเรื่องดุลยภาพ เรามักใช้เส้นแกนสมมติที่ถูกกำหนดขึ้นในงานทัศนศิลป์เป็นตัวกำหนดดุลยภาพ เส้นแกนสมมตินั้นแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. เส้นแกนแนวตั้ง หมายถึง เส้นแกนที่แบ่งพื้นภาพแนวตั้งออกเป็นสองส่วน คือ ด้านซ้ายและด้านขวา
2. เส้นแกนแนวราบ หมายถึง เส้นแกนที่แบ่งพื้นภาพในแนวนอน ออกเป็นสองส่วน คือ ด้านบนและด้านล่าง

ประเภทของดุลยภาพ

ดุลยภาพแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ดุลยภาพแบบสมมาตร (symmetrical balance) หรือ แบบซ้ายขวาเท่ากัน ในทางศิลปะมีใช้น้อย ส่วนมากจะใช้ในลวดลายตกแต่ง ในงานสถาปัตยกรรมบางแบบ หรือในงานที่ต้องการดุลยภาพที่นิ่งหรือมั่นคงจริงๆ (ภาพ 40)

ภาพ 40 ภาพमारผจญวัดบางขุนเทียนใน แสดงการจัดดุลยภาพแบบสมมาตรซ้ายขวาเท่ากัน โดยมีภาพพระโพธิ์สัตว์และพระแม่ธรณีเป็นเส้นแกนแนวตั้งเป็นส่วนประธานของภาพ มารผจญด้านซ้ายและขวาที่เท่ากันเป็นส่วนรองประธาน หมู่ทวยเทพด้านบนนอกเส้นแผลงเป็นส่วนเสริมที่ทำให้องค์ประกอบของภาพสมบูรณ์ การจัดวางองค์ประกอบของภาพลักษณะนี้เป็นแบบแผนในการวาดภาพตอนมารผจญ ที่ช่างไทยรังสรรค์ขึ้นนับเป็นผลงานการจัดวางองค์ประกอบที่สมบูรณ์สวยงามยิ่ง

ที่มา : (เมืองโบราณ, 2540, หน้า 67)

2. ดุลยภาพแบบอสมมาตร (asymmetrical balance) หรือแบบซ้ายขวาไม่เท่ากัน เป็นที่นิยมโดยทั่วไป เพราะสามารถให้อารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหวได้อย่างดีและไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวในการจัดองค์ประกอบของภาพ (ภาพ 41)

ภาพ 41 ภาพमारผจญ ผลงานของ เหม เวชกร แสดงการจัดดุลยภาพแบบอสมมาตร สองข้างซ้ายขวาไม่เท่ากัน เมื่อพิจารณาเทียบกับภาพที่ 40 จะเห็นว่า การวางองค์ประกอบภาพตอนมารผจญ แบบสมมาตรซ้ายขวาเท่ากัน จะได้ภาพที่สวยงามและสามารถสื่อเรื่องได้ชัดเจนกว่า
ที่มา : ศีลขานิธิวัตพระเชตุพนพิมพ์เผยแพร่เป็นพุทธบูชา

ใบงานที่ 8

เรื่อง ดุลยภาพ

จุดประสงค์

การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพ ด้วยความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยเส้นให้
สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ 8
เรื่อง ดุลยภาพ

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

แบบฝึกที่ 8

เรื่อง ดุลยภาพ

แบบฝึกที่ 8.1

จุดประสงค์

สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดดุลยภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงภาพที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 7.1 ให้เกิดดุลยภาพถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 8.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาสติได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาด้านสัมมาสติ บันทึกผลการปฏิบัติส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคุณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความ ความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดดูยภาพ

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	ดูยภาพ				ความคิด สร้างสรรค์				คุณธรรม ด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดดูยภาพ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ดูยภาพ	ภาพวาด มีความสวยงาม ประสานสัมพันธ์ เกิดดูยภาพ	ภาพวาด มีความสวยงาม ประสานสัมพันธ์ แต่ขาดดูยภาพ	ภาพวาด มีความ สวยงามน้อย ไม่สัมพันธ์ และ ขาดดูยภาพ	ภาพวาด ไม่มีความ สวยงาม ไม่สัมพันธ์ และ ขาดดูยภาพ
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง จุดเด่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้
2. อธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้
3. สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาสมาธิได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของจุดเด่นและการเน้น
2. ประเภทของจุดเด่นและการเน้น
3. การนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้น ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนมารผจญ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องจุดเด่นและการเน้นในการวาดภาพ ชี้ให้นักเรียนเห็นว่าภาพวาดที่สวยงามนั้นต้องนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นที่ประสานสัมพันธ์กัน

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิมแต่ให้เปลี่ยนหน้าที่กันภายในกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 9 เรื่องจุดเด่นและการเน้นร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นแผนภาพความคิด แล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 9 เรื่องดูรูปภาพใช้เวลา 10 นาที แล้ว นำผลงานส่งครู ครูตรวจผลงาน นำผลงานทั้งหมดติดป้ายนิเทศ

3. ครูเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง จุดเด่นและการเน้น โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาภาพพุทธประวัติตอนมารผจญจากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ แล้วตัวแทนกลุ่มตอบปัญหาว่าการนำทัศนธาตุมาจัดจุดเด่นและการเน้นให้ประสานสัมพันธ์กันด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ครูชมเชยนักเรียนที่ตอบถูก แล้วเฉลยปัญหาว่าจากภาพมารผจญช่างนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบได้สวยงามตามหลักการวางจุดเด่นและการเน้นดังนี้ ภาพมารผจญช่างวางจุดเด่นและการเน้นด้วยขนาดและรูปทรงด้วยภาพพระสีทนต์และพระแม่ธรณีที่บีบมุนผมให้น้ำไหลท่วมทันทัพพญามารที่เข้ามาทำร้ายพระโพธิสัตว์ให้พ่ายแพ้ด้วยพุทธบารมี แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพในการจัดวางองค์ประกอบของทัศนธาตุให้เกิดจุดเด่นและการเน้นที่สวยงาม

4. นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึง เนื้อหา แนวเรื่องของภาพว่า ศิลปินต้องการสื่อแนวคิดและหลักธรรมใดแก่ผู้ชมภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือแล้วสรุปว่าช่างต้องการสื่อแนวคิดเรื่องสัมมาสมาธิต่อผู้ชมภาพด้วยการใช้องค์ประกอบภาพตอนมารผจญเป็นสื่อความคิดขณะที่บำเพ็ญเพียรทางจิต จิตที่เสวยอารมณ์ต่างๆ ทั้งที่เป็นกุศลและอกุศลพระองค์ก็ไม่หวั่นไหวมีความตั้งใจมั่นคงในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธะในที่สุด แล้วสรุปให้นักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติ ตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ด้านสัมมาสมาธินั้นนำไปสู่ความสำเร็จความเจริญในที่สุด

5. นักเรียนที่สงสัยสิ่งใดในบทเรียนให้ถามได้ ครูตอบปัญหาที่นักเรียนถาม แล้วครูให้นักเรียนทุกคนฝึกสมาธิโดยเจริญอานาปานสติ

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง เอกภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. นักเรียนสรุปคุณธรรมที่ได้จากบทเรียนนี้ สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ) ในไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ และกระตุ้นให้กำลังใจในการปฏิบัติ สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ) แก่นักเรียน

3. ให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกที่ 9 เรื่องจุดเด่น และสัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ) แล้วนำมาส่งในชั่วโมงหน้า

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการตอบคำถามของกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 3, 4. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

2. ครูสังเกตการยกตัวอย่างข้อ 5 ว่า นักเรียนเข้าใจเรื่องสัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่นชอบ) มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสรุปเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจขั้นกิจกรรมสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point
2. ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง จุดเด่น
3. ใบงานที่ 9 เรื่อง จุดเด่น

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. อธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบอธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้มากกว่าร้อยละ 60
2. อธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้	- สังเกตการตอบคำถาม	- ตอบอธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้มากกว่าร้อยละ 60
3. นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงามสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- แบบฝึกที่ 9.1	- นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
4. มีความขยันหมั่นเพียร	- สังเกตการร่วมกิจกรรม	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
ในการสร้างสรรค์งาน จิตรกรรม 5. เข้าใจและเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติตาม หลักไตรสิกขา ด้าน สัมมาสมาธิได้	ตามใบงานที่ 9 - แบบฝึกที่ 9.2 - สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 9.2 ได้ มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ด้าน สัมมาสมาธิได้ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ใบความรู้ที่ 9 เรื่อง การเน้นให้เกิดจุดเด่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของจุดเด่นและการเน้นได้
2. อธิบายประเภทของจุดเด่นและการเน้นได้
3. สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
4. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาสมาธิได้

การเน้นให้เกิดจุดเด่น

การเน้น

การเน้น (emphasis) เพื่อให้เกิดจุดเด่นเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในงานทัศนศิลป์ ส่วนที่เด่นในผลงานย่อมจะสร้างความน่าสนใจ ผู้สร้างงานมักจะกำหนดให้ส่วนสำคัญอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และ เน้นให้เกิดจุดเด่นด้วย เส้น สี รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ โดยนำมาจัดวางให้สะดุดตากว่าบริเวณอื่น

ศิลปะ พีระศรี (2524, หน้า 95 – 96) ได้อธิบายการเน้นว่า เป็นการกระทำให้สิ่งที่ต้องการเน้นเด่นชัดขึ้น ตัวอย่างเช่น การวาดรูปพระพุทธรองค์กับสาวก จำเป็นต้องเน้นให้พระพุทธรองค์เด่นชัดกว่าสาวก หรือถ้าต้องการบรรยายความงามของดอกกุหลาบ ก็ต้องใช้ถ้อยคำเพื่อเน้นให้เห็นความงาม รูปทรง สี สัน ของดอกกุหลาบ ให้เด่นชัดกว่าดอกไม้ชนิดอื่น ๆ

มาโนช กงกะนันท์ (2538, หน้า 144) กล่าวว่า การเน้นเปรียบเสมือนหนึ่งเป็นการกล่าวย่ำให้เห็นถึงความสำคัญ เพื่อให้เกิดความสนใจในการออกแบบนั้น การเน้นเป็นการสร้างจุดสนใจให้เกิดขึ้น ทำให้สายตาของผู้ชมมองไปยังส่วนที่เด่นหรือสะดุดตาด้วยความสนใจ แล้วต่อจากนั้นสายตาก็เคลื่อนย้ายไปยังส่วนที่มีความสำคัญรองลงไป ดังนั้น ส่วนที่ได้รับการเน้นควรมีแห่งเดียวเท่านั้น

สรุปได้ว่า การเน้นเป็นการทำให้สิ่งสำคัญในภาพมีความเด่นชัด เพื่อทำให้เกิดความสนใจในการออกแบบ ส่วนที่ทำการเน้นควรมีแห่งเดียว ซึ่งกล่าวได้ว่า การเน้นเป็นวิธีการที่จะทำให้สิ่งที่เราให้ความสำคัญมีความเด่นหรือมีความพิเศษแตกต่างไปจากส่วนประกอบอื่น ๆ โดยการมีส่วนประกอบของการออกแบบ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และอื่น ๆ มาเป็นตัวสร้าง

การเน้นแบ่งเป็น 3 ลักษณะ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2542, หน้า 92-95) คือ

1. การเน้นโดยการตัดกัน (emphasis by contrast) หมายถึงการทำให้ส่วนประกอบจำนวนหนึ่งมีความแตกต่างไปจากส่วนประกอบอื่น การเน้นวิธีนี้มีหลายลักษณะคือ

1.1 การเน้นด้วยสี คือ การใช้สีตรงบริเวณที่ต้องการเน้นให้เด่นชัดมีสีสดใสกว่าบริเวณอื่น สีที่สดใสจะเป็นจุดเด่น ในทำนองเดียวกันหากใช้สีเข้มจำนวนหนึ่งบนพื้นสีอ่อน สีเข้มจะกลายเป็นจุดเด่นเช่นกัน (ภาพ 42)

ภาพ 42 ภาพเสด็จจากดาวดึงส์ จิตรกรรมในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ กรุงเทพฯ ช่างใช้สีแดงชาดแสดงบรรยากาศระหว่างเทวโลกกับมนุษยโลก หมู่ทวยเทพแวดล้อมตามเสด็จผิวกายสีขาวและเขียวทำให้กลุ่มภาพเด่นชัดขึ้น พระผู้มีพระภาคเสด็จพระดำเนินยังบันไดที่ทอดลงสู่มนุษย์โลก ช่างใช้สีแดงอมม่วง ของรัตนกำพลช่วยเน้นให้กลุ่มภาพนี้ลอยเด่นเป็นสง่ายิ่ง เป็นภาพที่ได้รับการยกย่องจากปราชญ์ด้านศิลปะว่างามเยี่ยมชั้นเอกอุของจิตรกรรมไทย

ที่มา : (เมืองโบราณ, 2526, หน้า, 66)

1.2 การเน้นด้วยพื้นผิว คือ การใช้พื้นผิวที่แตกต่างกัน ถ้าส่วนประธานมีลักษณะพื้นผิวที่เรียบ เราอาจใช้เทคนิคต่าง ๆ ทำให้ส่วนรองมีพื้นผิวที่หยาบ ขรุขระบ้าง ก็จะทำให้ส่วนประธานดูเด่นชัดขึ้น (ภาพ 43)

ภาพ 43 ภาพมโหสถ จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุวรรณาราม กรุงเทพฯ ช่างใช้ทองคำเปลว
ซึ่งมีพื้นผิวเป็นมันวาวเน้นให้ภาพมโหสถเด่นชัดสวยงามขึ้น
ที่มา : (เมืองโบราณ, 2525, หน้า, 52)

1.3 การเน้นด้วยขนาด คือ การให้ประธานมีขนาดใหญ่กว่ารูปอื่นๆ ส่วนรองก็ให้มีขนาดสัดส่วนเล็กลงตามลำดับ ซึ่งจะทำให้ส่วนประชนดูโดดเด่นชัดเจนขึ้น (ภาพ 44)

ภาพ 44 ภาพอัญเชิญจตุตถะ ผลงานของพระเทวาทินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) เหล่าทวยเทพอัญเชิญสันตสูติเทวราชจตุตถะเพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศิลปินเน้นให้เกิดจุดเด่นด้วยการใช้ภาพสันตสูติเทวราชที่มีขนาดใหญ่กว่าภาพอื่นจึงเกิดเป็นจุดเด่นขึ้น
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

1.4 การเน้นด้วยรูปทรง เป็นการเน้นให้ส่วนประฐานมีรูปทรงที่แปลกแตกต่างไปกว่าส่วนรอง ความแปลกของรูปทรงจะช่วยสร้างความสนใจให้แก่ส่วนรองประฐาน (ภาพ 45)

ภาพ 45 ภาพพระเจ้าพรหมทัต ประภาสอุทยานจิตรกรรมในพระอุโบสถวัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพฯ ช่างใช้รูปทรงแบบนาฏลักษณะโค้งงอด้วยเส้นที่ประสานกลมกลืนกันเน้นให้ตัวภาพเด่นสว่างามาก

1.5 การเน้นด้วยน้ำหนัก เป็นการปรับให้ส่วนประฐานที่จะทำการเน้นมีแสงสว่างสดใสกว่าบริเวณอื่นๆ ส่วนรองก็ให้น้ำหนักที่อ่อนจางลงมืดมัว กลมกลืนกับพื้นภาพ (ภาพ 46)

ภาพ 46 ภาพซุชกลางพรานเจตบุตร ผลงานของพระเทวาทินิมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) ศิลปินเน้นสีผิวกายของซุชกให้สว่างสดใสกว่าบริเวณอื่นที่มีน้ำหนักมืดมัวที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

2. การเน้นโดยการแยกตัวออกไป (emphasis by isolation) หมายถึงการเน้นโดยให้ส่วนประกอบบางส่วนแยกตัวออกมาต่างหาก การเน้นโดยวิธีนี้เป็นการเน้นด้วยการนำรูปร่างหรือรูปทรงส่วนใหญ่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มในส่วใดส่วหนึ่งของภาพ รูปร่างหรือรูปทรงที่แยกตัวออกมาจะกลายเป็นจุดเด่น (ภาพ 47)

ภาพ 47 ภาพทรงกลมมานองคูลิมาล ผลงานของพระเทวาทิโกนิมมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย) ศิลปินเน้นภาพโดยให้ภาพของคูลิมาลแยกตัวออกมาต่างหาก จึงทำให้ภาพโดดเด่นขึ้นมา : (ส.ธรรมภักดี)

3. การเน้นโดยการจัดวางตำแหน่ง (emphasis by placement) เป็นวิธีการเน้นที่ผู้ทำได้จัดวางตำแหน่งให้อยู่ในที่ที่เหมาะสมการจัดวางตำแหน่ง ไม่ใช่เป็นการตัดกันด้วยรูปทรงต่าง ๆ แต่อาจใช้เส้น สี รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ นำมาจัดวางเน้นให้อยู่ในตำแหน่งที่น่าสนใจ เช่น การจัดวางตำแหน่งให้มีทิศทางคล้ายตามกัน การจัดวางตำแหน่งให้แนวเป็นรัศมีจากจุดเด่น และการจัดวางตำแหน่งโดยใช้เส้นนำสายตาไปยังส่วนสำคัญของภาพ (ภาพ 48)

ภาพ 48 ภาพปฐมเหตุเวสสันดรชาดก ผลงานของพระเทวาภินิมมิต (ฉาย เทียมศิลป์ชัย)
ศิลปินเน้นโดยการจัดวางตำแหน่งภาพพุทธองค์ท่ามกลางภิกษุสงฆ์และเทวราชด้วยทัศนธาตุ
และรวมสายตาสู่พุทธองค์
ที่มา : (ส.ธรรมภักดี)

จุดเด่น

นอกจากเอกภาพ ดุลยภาพแล้วในงานทัศนศิลป์ยังต้องมีจุดเด่นและการเน้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานน่าสนใจ เกิดความงามที่สมบูรณ์ลงตัว

ความหมายของจุดเด่น

จุดเด่น (dominance) หมายถึง ส่วนสำคัญที่มีความเด่น มีความสะดุดตา มีอำนาจครอบงำในทางศิลปะอาจกล่าวได้ว่า จุดเด่นคือ ส่วนสำคัญและชัดเจนกว่าส่วนใดในภาพ มีความสะดุดตา เป็นสิ่งแรกที่รับรู้ได้ด้วยการมองและจุดเด่นอาจเกิดได้จากการเน้นหรือการส่งเสริมจากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ขนาด สี ลักษณะผิว เป็นต้น (ฉัตรชัย อรรถปักษ์, 2550, หน้า 161)

จุดเด่น คือ ส่วนที่สำคัญในภาพหรือบริเวณที่มีความชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรกรับรู้ได้จากการมองผลงานที่สำเร็จแล้ว จุดเด่นจะเป็นลักษณะของการมีอำนาจ ครอบงำเด่นชัดกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ ทั้งหมดที่เรียกว่า ส่วนรอง จุดเด่นอาจเกิดขึ้นจากการเน้นให้ส่วนประกอบสำคัญของศิลปะ เช่น สี พื้นผิว น้ำหนักหรือรูปร่าง รูปทรง เด่นชัดขึ้น

สรุป จุดเด่น หมายถึง ส่วนที่สำคัญชัดเจน สะดุดตากว่าส่วนใด ๆ ในภาพ ที่รับรู้ได้ด้วยการดู ซึ่งเกิดจากการเน้นด้วยทัศนธาตุได้แก่ เส้น สี น้ำหนัก รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ให้เกิดความเด่นชัดขึ้น

ส่วนประกอบของจุดเด่น

งานทัศนศิลป์จะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ส่วนประธาน เป็นส่วนสำคัญในการเขียนภาพ เพราะเป็นจุดเด่นที่ชวนสนใจของภาพ มักอยู่ใกล้จุดกึ่งกลางของภาพ ผู้สร้างงานจะเน้นด้วยทัศนธาตุให้สวยงามเด่นชัดขึ้นกว่าส่วนใด ๆ ของภาพ (ภาพ 49)

2. ส่วนรองประธาน มีหน้าที่เสริมให้เห็นความสำคัญของส่วนประธาน ทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์กลมกลืนเป็นเอกภาพ (ภาพ 50)

ปริมาณและตำแหน่งของการวางจุดเด่น

ในงานทัศนศิลป์สาขาจิตรกรรม จุดเด่นควรมีประมาณร้อยละ 20 หรือ 30 เท่านั้น เพราะเป็นจุดเด่นที่เกิดจากการตัดกัน ถ้าใช้ปริมาณมากจะทำให้ความเป็นเอกภาพลดลง

ตำแหน่งของการวางจุดเด่น มักไม่นิยมวางไว้ตรงกลางภาพเสียทีเดียว เพราะจะทำให้งานสงบนิ่งไม่น่าสนใจ ควรวางไว้ด้านใดด้านหนึ่ง จะให้ความรู้สึกที่น่าสนใจกว่า

สำหรับการวางจุดเด่นในทางลึก มักวางในระยะหน้า (fore ground) หรือระยะกลาง (middle ground) ขึ้นอยู่กับผู้สร้างงาน ส่วนระยะหลัง (back ground) มักไม่เป็นที่นิยมกัน

ภาพ 49 มารผจญ จิตรกรรมในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ กรุงเทพฯ ส่วนประธานคือพระสิทธัตถะประทับเหนือรัตนบัลลังก์ได้รมโพธิ์ นางสุนทรีย์พนิตาบีบบมุกศาได้รัตนบัลลังก์ ช่างใช้เส้นดิ่งให้ความสว่างาม สีเขียวของใบไม้ตัดกับพื้นฟ้าสีแดงทำให้ภาพเด่นขึ้น

ภาพ 50 พระมหาชนก จิตรกรรมในพระอุโบสถวัดหน้าสุทธาราม กรุงเทพฯ ส่วนรองประธานคือกลุ่มคนกำลังจมน้ำถูกเหล่าสัตว์กินซากใช้แนวเส้นโค้งล้อมกลุ่มประธานคือพระมหาชนก ว่ายน้ำข้างลำภาคนางมณีเมขลาเข้าช่วยเหลือ เส้นโค้งนี้นอกจากจะทำให้กลุ่มประธานเด่นขึ้นแล้ว ยังช่วยนำสายตาไปสู่ภาพนางมณีเมขลาอุ้มพระมหาชนกขึ้นจากท้องถารอีกด้วย

ใบงานที่ 9

เรื่อง จุดเด่นและการเน้น

จุดประสงค์

สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

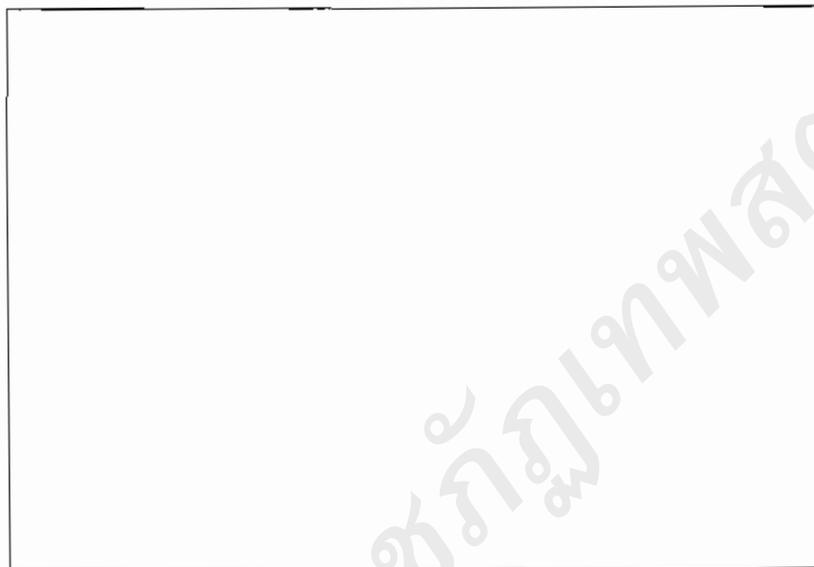
วัสดุ/อุปกรณ์

1. ดินสอ HB
2. ยางลบดินสอ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนในกลุ่มทุกคน ช่วยกันจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยเส้นให้สวยงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์ลงในกรอบที่กำหนดให้
2. ให้เวลาปฏิบัติงาน 10 นาที

ใบงานที่ ๑
เรื่อง จุดเด่นและการเน้น

กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

แบบฝึกที่ 9

เรื่อง จุดเด่นและการเน้น

แบบฝึกที่ 9.1

จุดประสงค์

สามารถนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงภาพที่ปฏิบัติงานตามแบบฝึกที่ 8.1 ให้เกิดจุดเด่นด้วยการเน้นถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งในชั่วโมงหน้า

แบบฝึกที่ 9.2

จุดประสงค์

เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาสมาธิได้

คำชี้แจง

ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาตามสัมมาสมาธิ บันทึกผลการปฏิบัติส่งในชั่วโมงหน้า

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพิจารณาคูณภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												รวม
	การเข้าร่วมกิจกรรม				การตรงต่อเวลา				การแสดงความคิดเห็น				
กลุ่มที่...	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
กลุ่มที่...													
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
การเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ทุกครั้ง	กระตือรือร้น ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม บางครั้ง	ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรม ตามบทบาท หน้าที่	ขาดความ กระตือรือร้น และไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม
การตรงต่อเวลา	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยก่อน เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยตาม เวลาที่กำหนด บ้าง	ผลงานเสร็จ เรียบร้อยหลัง เวลาที่กำหนด
การแสดงความ ความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็น มากและยอมรับ ในข้อยุติด้วยดี	มีการแสดง ความคิดเห็น มาก แต่ยังหาข้อ ยุติไม่ได้	มีการแสดง ความคิดเห็น บ้าง	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แบบบันทึกการประเมินผลงานการจัดจุดเด่น

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

กลุ่ม	ระดับคะแนน												รวม	
	จุดเด่น				ความคิดสร้างสรรค์				คุณธรรมด้านไตรสิกขา					
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
11.														
12.														

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการจัดจุดเด่น

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
จุดเด่น	ภาพวาด มีความสวยงาม ด้วยการเน้น ให้เกิดจุดเด่น	ภาพวาด มีความสวยงาม ด้วยการเน้น ให้เกิดจุดเด่น เพียงบางส่วน	ภาพวาด มีความ สวยงามน้อย ขาดการเน้น ให้เกิดจุดเด่น	ภาพวาด ไม่สวยงาม และขาดจุดเด่น
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา

เกณฑ์การตัดสิน

10 - 12	คะแนน	ดีมาก
7 - 9	คะแนน	ดี
4 - 6	คะแนน	พอใช้
0 - 3	คะแนน	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 (แบบบูรณาการไตรสิกขา)
เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552
โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม เวลา 1 ชั่วโมง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รู้เข้าใจ สามารถนำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้
2. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
3. เข้าใจ เห็นคุณค่าและสามารถปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ได้

สาระการเรียนรู้

1. การนำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนสังเกตภาพพุทธประวัติตอนประสูติ แล้วร่วมกับครูสนทนาเรื่องการวาดภาพที่ สามารถสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้

ขั้นปฏิบัติการ

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูอธิบายหลักการวาดภาพด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาให้นักเรียนฟังจากเครื่องฉายภาพโปรเจ็คเตอร์ โดยเน้นเรื่องทัศนธาตุที่ได้เรียนและฝึกจัดองค์ประกอบศิลป์มาแล้ว

3. นักเรียนนำภาพที่เคยฝึกปฏิบัติเรื่องทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์มาปรับปรุงแก้ไขให้ได้ภาพที่สวยงามสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้ แล้วให้นักเรียนกลับไปทำต่อให้เสร็จแล้วนำมาส่ง

ขั้นกิจกรรมสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการวาดภาพ โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

ขั้นการประเมินผล

1. ครูสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม ในขั้นปฏิบัติการข้อ 2,3. เพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพจาก Power Point

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือ	เกณฑ์การตัดสิน
1. นำทัศนธาตุ และหลักการออกแบบไปจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงามสื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้	- ตรวจผลงาน	- นำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบให้ เกิดจุดเด่นและการเน้นด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ภาพที่สวยงาม สื่อคุณธรรมด้านไตรสิกขาได้มากกว่าร้อยละ 60
2. มีความขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม	- สังเกตการร่วมกิจกรรม	- ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเวลา
3. เข้าใจและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา	- สังเกตการตอบคำถาม	- ปฏิบัติงานตามแบบฝึกทั้งหมดได้ มากกว่าร้อยละ 60 - ตอบคำถามที่แสดงถึงคุณค่าในการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา

บันทึกผลหลังสอน

1. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

(นายสุคนธ์ สิกขโกศล)

...../...../.....

แบบบันทึกการประเมินผลงานการวาดภาพ

ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินสังเกตผลงานการวาดภาพของนักเรียนแต่ละคน แล้วเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับคะแนน

ชื่อ - สกุล	ระดับคะแนน																รวม
	องค์ประกอบศิลป์				ความคิดสร้างสรรค์				คุณธรรมด้านไตรสิกขา				ผลสำเร็จของงาน				
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1.																	
2.																	
3.																	
4.																	
5.																	
6.																	
7.																	
8.																	
9.																	
10.																	
11.																	
12.																	

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมินผลงานการวาดภาพ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
องค์ประกอบศิลป์	ผลงานสมบูรณ์ ตาม องค์ประกอบ ศิลป์ และ มีรูปแบบงาน ถูกต้อง ตามหลักการ ของศิลปะ	ผลงานมีรูปแบบ ถูกต้องตาม หลักการ ของศิลปะ แต่ไม่ สมบูรณ์ตาม องค์ประกอบ ศิลป์	ผลงานมีรูปแบบ ถูกต้องเป็นส่วน น้อย ตาม องค์ประกอบ ศิลป์	ผลงาน ไม่สมบูรณ์
ความคิด สร้างสรรค์	รูปแบบ แปลกใหม่	มีความแปลก ใหม่บ้าง	เลียนแบบ ธรรมชาติ	ไม่มีความแปลก ใหม่
คุณธรรม ด้านไตรสิกขา	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง ชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา ได้ถูกต้อง แต่ขาด ความชัดเจน	ผลงาน สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา เล็กน้อย	ผลงาน ไม่สามารถ สื่อคุณธรรม ด้านไตรสิกขา
ผลสำเร็จของงาน	ผลงานสวยงาม มีคุณภาพและ เป็นที่ประจักษ์ ต่อผู้ชม	ผลงาน มีความสมบูรณ์ และน่าสนใจ	ผลงานน่าสนใจ แต่มีข้อบกพร่อง เล็กน้อย	ผลงาน ต้องปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน

13 -16	คะแนน	ดีมาก
9 -12	คะแนน	ดี
5 - 8	คะแนน	พอใช้
0 - 4	คะแนน	ปรับปรุง

ภาคผนวก จ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แบบทดสอบวัดคุณธรรม
ด้านไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)
แบบวัดเจตคติต่อการเรียนศิลปะ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รหัส ศ 43101 วิชา ศิลปะ
ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 เวลา 60 นาที

คำชี้แจง

1. ข้อสอบชุดนี้วัดผลตรงตามจุดประสงค์รายวิชา ศ 43101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ลักษณะข้อสอบเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องให้ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ เพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น
3. ข้อสอบมีความยาก – ง่ายแตกต่างกัน ข้อใดทำไม่ได้ให้ผ่านไปทำข้อที่ทำได้ต่อไปก่อน เสร็จแล้วค่อยย้อนกลับมาทำภายหลัง
4. ตรงทานว่าทำข้อสอบครบทุกข้อแล้วจึงส่งกระดาษคำตอบ
5. ห้ามขีดเขียนข้อความใดๆ ลงบนข้อสอบ ส่งข้อสอบคืนพร้อมกระดาษคำตอบ มิฉะนั้นจะไม่ตรวจกระดาษคำตอบ

1. เรื่อง และแนวเรื่องมีความสำคัญต่อการวาดภาพจิตรกรรมไทยอย่างไร
  - ก. เป็นตัวกำหนดทัศนธาตุและองค์ประกอบทั้งหมด
  - ข. เป็นแนวคิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ภาพ
  - ค. เป็นหัวใจสำคัญในการวาดภาพจิตรกรรมไทย
  - ง. เป็นสื่อแสดงทัศนะในการวาดภาพ
2. รูปทรงของภาพที่สวยงามเกิดจากสิ่งใด
  - ก. ความสัมพันธ์กันของทัศนธาตุและเนื้อหา
  - ข. ความสัมพันธ์กันของแนวเรื่องและเนื้อหา
  - ค. การประสานกันของเรื่องและแนวเรื่อง
  - ง. การประสานกันของเรื่องและเนื้อหา
3. ช่างไทยประสบความสำเร็จในการนำทัศนธาตุใดมาจัดองค์ประกอบศิลป์มากที่สุด
  - ก. สี
  - ข. เส้น
  - ค. พื้นผิว
  - ง. น้ำหนัก
4. การใช้องค์ประกอบตามข้อใด จึงทำให้ภาพการต่อสู้ในงาน จิตรกรรมไทยดูไม่น่ากลัว
  - ก. การใช้สีอ่อนหวานนุ่มนวล
  - ข. การกำหนดแสง เงารอบด้าน
  - ค. การใช้เส้นโค้งที่ประสานกลมกลืนกัน
  - ง. ไม่สามารถวาดได้เหมือนจริงจึงดูไม่น่ากลัว
5. ช่างไทยมีวัตถุประสงค์ใด ในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง
  - ก. ถวายเป็นพุทธบูชา
  - ข. เล่าเรื่องพุทธประวัติและชาดก
  - ค. ประดับตกแต่งผนังอาคารให้สวยงาม
  - ง. สอนธรรมะด้วยภาพวาดเรื่องพุทธประวัติและชาดก
6. นักเรียนจะใช้ทัศนธาตุใดจัดวางพระประธานในอุโบสถให้ เกิดความสงบสวยงามยิ่ง
  - ก. สี
  - ข. เส้น
  - ค. พื้นผิว
  - ง. น้ำหนัก

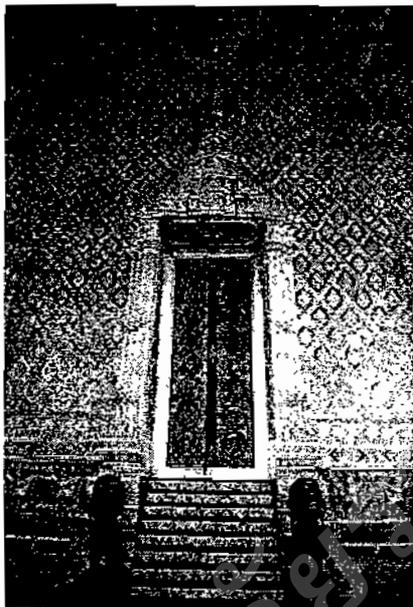
7. ค่าในน้ำหนักของกลุ่มสีใด เป็นสีใกล้เคียง
- ก. เหลือง เขียวเหลือง เขียวน้ำเงิน เขียว
  - ข. น้ำเงิน ม่วงแดง แดง ส้มเหลือง
  - ค. ม่วงแดง ส้มเหลือง เหลือง เขียว
  - ง. แดง ส้มแดง เขียวเหลือง เขียว
8. ค่าในน้ำหนักของสีในวงล้อสีธรรมชาติมีกี่ระยะ
- ก. 7 ระยะ
  - ข. 9 ระยะ
  - ค. 10 ระยะ
  - ง. 12 ระยะ
9. ธรรมชาติใดเป็นตัวกำหนดน้ำหนักในงานทัศนศิลป์
- ก. บรรยากาศ
  - ข. แสง-เงา
  - ค. ฤดูกาล
  - ง. สี
10. นอกจากเส้นแล้วสิ่งใดที่ทำให้ภาพลลายรดน้ำสวยงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ก. น้ำหนัก
  - ข. พื้นผิว
  - ค. ที่ว่าง
  - ง. สี
11. ที่ว่างในจิตรกรรมสากลมีลักษณะอย่างไร
- ก. เป็นที่ว่าง 2 มิติ
  - ข. เป็นที่ว่าง 3 มิติ
  - ค. เป็นที่ว่างบวก
  - ง. เป็นที่ว่างลบ
12. ช่างไทยนิยมใช้สีใด แทนที่ว่างของบรรยากาศ
- ก. สีขาว
  - ข. สีแดง
  - ค. สีเขียว
  - ง. สีน้ำเงิน

13. ที่ว่างหมายถึง
- ก. พื้นระนาบเปล่าที่ล้อมรอบงานทัศนศิลป์
  - ข. พื้นระนาบ 3 มิติที่ล้อมรอบงานจิตรกรรม
  - ค. พื้นระนาบ 2 มิติที่ล้อมรอบงานประติมากรรม
  - ง. พื้นระนาบ 2 มิติที่ล้อมรอบงานสถาปัตยกรรม
14. ทัศนธาตุใดมีความจำเป็นกับวิถีชีวิตของมนุษย์มากที่สุด
- ก. เส้น
  - ข. น้ำหนัก
  - ค. สี
  - ง. พื้นผิว
15. ปรากฏการณ์ธรรมชาติใด เป็นลักษณะของสีปรากฏเด่น
- ก. ดวงอาทิตย์ขึ้นยามเช้า
  - ข. ตะวันลับขอบฟ้า
  - ค. จันทรวันเพ็ญ
  - ง. อาทิตย์ทรงกลด
16. เบญจรงค์คือแม่สีของไทยมีความต่างจากแม่สีวัตถุในสีใด
- ก. สีเหลือง
  - ข. สีน้ำเงิน
  - ค. สีเขียว
  - ง. สีแดง
17. ภาพวาดลายรดน้ำ เป็นการใช้สีตามหลักการทางทฤษฎีสีใด
- ก. สีคู่ประกอบ
  - ข. สีเอกรงค์
  - ค. สีกลมกลืน
  - ง. สีพหุรงค์
18. ผลงานศิลปะใดที่สามารถแสดงพื้นผิวได้ชัดเจนที่สุด
- ก. จิตรกรรม
  - ข. ประติมากรรม
  - ค. สถาปัตยกรรม
  - ง. ลายรดน้ำ

19. พื้นผิวลวงตาปรากฏชัดเจนในศิลปะใด
- จิตรกรรม
  - ประติมากรรม
  - สถาปัตยกรรม
  - ลายรดน้ำ
20. ภาพจิตรกรรมฝาผนังส่วนใหญ่มีพื้นผิวอย่างไร
- ผิวหยาบขรุขระ
  - ผิวหยาบ
  - ผิวมันวาว
  - ผิวเรียบ
21. สังคมไทยที่แตกแยกอยู่ในขณะนี้ เปรียบได้กับภาพวาดที่ขาดสิ่งใด
- ขาดความดุลยภาพ
  - ขาดทัศนธาตุ
  - ขาดเอกภาพ
  - ขาดจุดเด่น
22. ข้อใดเป็นความหมายของเอกภาพ
- การเน้นให้สวยงามกลมกลืน
  - การประสานสัมพันธ์ของดุลยภาพ
  - การรวมเป็นหนึ่งของทัศนธาตุที่กลมกลืน
  - การประสานกันของรูปทรงทัศนธาตุต่าง ๆ
23. หากองค์ประกอบในภาพต่างกัน ต้องการประสานให้มีเอกภาพควรใช้ข้อใดมาช่วย
- การใช้สีเพิ่ม
  - การใช้เส้นเพิ่ม
  - การใช้ตัวกลาง
  - การใช้น้ำหนักเพิ่ม
24. กฎเกณฑ์สำคัญที่สุดของเอกภาพในงานศิลปะคือข้อใด
- การเน้นและความเด่น
  - ความจริงและความลวง
  - การจัดแย้งและการประสาน
  - การรวมกลุ่มและการกระจาย

25. เอกภาพในงานศิลปะหมายถึง
- ก. การเน้นให้สวยงามกลมกลืน
  - ข. การประสานสัมพันธ์ของลวดลาย
  - ค. การรวมเป็นหนึ่งที่กลมกลืนสวยงาม
  - ง. การประสานสัมพันธ์กันของทัศนธาตุ
26. สมดุลประเภทใดเป็นที่นิยมใช้ในงานจิตรกรรมไทย
- ก. แบบสองข้างประสานกัน
  - ข. แบบสองข้างขัดแย้งกัน
  - ค. แบบสมมาตร
  - ง. แบบสมมาตร
27. เหตุใดในภาพจิตรกรรมสากล จึงไม่นิยมจัดสมดุลแบบสมมาตร
- ก. ดูแล้วน่าเบื่อไม่มีชีวิต
  - ข. เรียบง่ายสงบนิ่งเกินไป
  - ค. ต้องใช้ทักษะในการจัดมาก
  - ง. น้ำหนักสองข้างเท่ากันเกินไป
28. นักเรียนคิดว่าการเน้นด้วยวิธีการใดที่ทำให้เกิดจุดเด่นได้ง่ายที่สุด
- ก. การเน้นด้วยสี
  - ข. การเน้นด้วยพื้นผิว
  - ค. การเน้นด้วยรูปทรง
  - ง. การเน้นด้วยน้ำหนัก
29. จุดเด่นบนร่างกายของมนุษย์คือส่วนใด
- ก. หุ่น
  - ข. ผม
  - ค. มือ
  - ง. ใบหน้า
30. ในงานจิตรกรรมจุดเด่นควรวางไว้ในระยะใดของภาพ
- ก. ระยะกลาง
  - ข. ระยะหน้า
  - ค. ระยะหลัง
  - ง. ระยะใดก็ได้

31. นอกจากทองคำเปลวแล้ว ช่างไทยยังนิยมแสดงจุดสนใจด้วยวิธีการใดอีก
- เห็นจุดสนใจด้วยทัศนียภาพ
  - เห็นจุดสนใจด้วยพื้นผิวแบบต่าง ๆ
  - เห็นจุดสนใจโดยไม่คำนึงถึงสัดส่วน
  - เห็นจุดสนใจด้วยเส้นที่ประสานกลมกลืน

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 32 - 33

32. จากภาพแสดงถึงการใช้ทัศนธาตุใดได้โดดเด่นที่สุด
- สี
  - เส้น
  - พื้นผิว
  - น้ำหนัก
33. จากภาพให้ความรู้สึกอย่างไร
- สงบราบเรียบ
  - ตื่นเต้นเร้าใจ
  - เศร้าเสียใจ
  - นุ่มนวล

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 34- 35

34. จากภาพสะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมด้านใด
- ก. การใช้ปัญญาแก้ปัญหา
  - ข. ความไม่พยายบาท
  - ค. ความตั้งใจมั่น
  - ง. ความเพียร
35. ช่างใช้ดุลยภาพแบบใด ในการจัดองค์ประกอบของภาพนี้
- ก. แบบสองข้างประสานกัน
  - ข. แบบสองข้างขัดแย้งกัน
  - ค. แบบอสมมาตร
  - ง. แบบสมมาตร

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 36 - 37

36. จากภาพสะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมด้านใด
- ความเพียร
  - ความตั้งใจมั่น
  - ความไม่พยายาบท
  - การใช้ปัญญาแก้ปัญหา
37. จากภาพแสดงถึงการใช้ทัศนธาตุใดได้โดดเด่นที่สุด
- เส้น
  - พื้นผิว
  - ที่ว่าง
  - น้ำหนัก

38. จากภาพเป็นคลลยภาพแบบใด
- แบบสมมาตร
  - แบบอสมมาตร
  - แบบสองข้างขัดแย้งกัน
  - แบบสองข้างประสานกัน

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 39 - 40

39. ส่วนรองประธานของภาพนี้ได้แก่กลุ่มภาพใด

- ก. พระสิทธัตถะและพระแม่ธรณี
- ข. พระแม่ธรณี
- ค. เทพชุมนุม
- ง. พญามาร

40. เพราะเหตุใดภาพนี้จึงต้องใช้สมดุลแบบนี้

- ก. ได้ภาพที่สวยงาม
- ข. ได้องค์ประกอบที่ลงตัว
- ค. เป็นขนบนิยมที่สวยงาม
- ง. ลงตัวสวยงามสื่อภาพได้ชัดเจน

ตารางวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ท.	เรื่อง	จำ ข้อที่	เข้าใจ ข้อที่	นำไปใช้ ข้อที่	วิเคราะห์ ข้อที่	สังเคราะห์ ข้อที่	ประเมินค่า ข้อที่
1	เรื่อง แนวเรื่อง		1,2		33,		34,36
2	เส้น		5		4,37	3,	
3	น้ำหนัก	7,8	9	6			
4	ที่ว่าง	12,13	10,11				
5	สี		16,17		14,15		
6	พื้นผิว	19	18,20		32		
7	เอกภาพ	22,25	24	23		21	
8	ตุลยภาพ	26	27		35,38,40		
9	จุดเด่น	30	31		29,39		28

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ก   2. ก   3. ข   4. ค   5. ง   6. ง   7. ก   8. ง   9. ข   10. ค
11. ข   12. ข   13. ก   14. ค   15. ค   16. ค   17. ข   18. ข   19. ก   20. ง
21. ค   22. ค   23. ค   24. ค   25. ค   26. ง   27. ข   28. ก   29. ง   30. ก
31. ค   32. ค   33. ก   34. ก   35. ค   36. ก   37. ก   38. ข   39. ง   40. ง

แบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)**รหัส ศ 43101 วิชา ศิลปะ****ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 เวลา 60 นาที**

คำชี้แจง แบบวัดต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับบุคคลผู้ซึ่งเผชิญกับปัญหาที่ต้องใช้การตัดสินใจ ขอให้นักเรียนอ่านเรื่องราวต่างๆ อย่างละเอียดและแก้ไขปัญหาดังนี้

1. แบบวัดฉบับนี้ต้องการทราบว่า ถ้านักเรียนพบกับเหตุการณ์ตามสถานการณ์ต่างๆ เหล่านั้น แล้วนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และให้เหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจ คำตอบของนักเรียนจึงไม่มีผิดและไม่กระทบกระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียน ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริง ตามความคิดของนักเรียนมากที่สุด

2. แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

3. แบบวัดนี้มีทั้งหมด 40 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

4. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษร ก ข หรือ ค ที่ตรงกับคำตอบที่นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียว

1. นวัช วาดรูปไม่เสร็จ แต่สังเกตว่าถ้าใครทำแล้วลืมนำมาส่งจะไม่ถูกทำโทษ ครูจะให้นำมาส่งในสัปดาห์หน้า ถ้าท่านเป็น นวัช ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. บอกครูว่ายังทำไม่เสร็จ
  - ข. บอกครูว่าวาดเสร็จแล้วแต่ลืมนำมาส่ง
  - ค. บอกครูว่านำรูปมาเพื่อจะส่ง แต่หายเสียก่อน
2. กฤตย์ ให้ พงษ์ศิลป์ประบายสีรูปภาพให้ ครูตรวจผลงานสงสัยเพราะ กฤตย์ ฝีมือไม่ดีถึงเพียงนี้จึงเรียก กฤตย์ มาถาม ถ้าท่านเป็น กฤตย์ ท่านจะตอบครูว่าอย่างไร
  - ก. ตอบครูว่าให้พงษ์ศิลป์ประบายสีให้
  - ข. ตอบครูว่าพงษ์ศิลป์สอนให้ระบาย
  - ค. ตอบครูว่าระบายสีด้วยตนเอง
3. ชีรดา เป็นแฟนกับ นันท์ธร ธัญมน ซึ่งเป็นแฟนเก่าของ นันท์ธร ต้องการให้ นันท์ธร กลับมารักตนอีก จึงบอก นันท์ธร ว่า ชีรดา มีแฟนใหม่แล้ว ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของ ธัญมน หรือไม่
  - ก. ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการใส่ร้ายเขา
  - ข. เห็นด้วย เพราะนันท์ธรเป็นแฟนเก่าเรา
  - ค. เห็นด้วย เพราะต้องทำทุกวิถีทางให้นันท์ธรกลับมารักเรา
4. ฉันทิต วาดรูปเสร็จแล้ว จึงขออนุญาตครูไปดื่มน้ำ เมื่อกลับมาพบว่ารูปภาพของตนเอง เลอะสีจากการสลับฟุ้งกันของเพื่อน ถ้าท่านเป็น ฉันทิต ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. โกรธ ถามเพื่อนในห้องว่า “ใครสลับฟุ้งกันเลอะภาพกู”
  - ข. ตกแต่งภาพเสียใหม่ด้วยความหงุดหงิด
  - ค. โกรธ ด่าแข่งคนทำด้วยคำหยาบคาย
5. ตาภิศ เห็นเด็กรุ่นน้องหน้าตาสวย เดินผ่านมาจึงชวนไปพบ แชวด้วยคำว่า “สวยจริงนะน้องมาเป็นคู่ครองของพี่ดีไหม” ถ้าท่านเป็นไปพบ ท่านจะพูดตามคำของตาภิศหรือไม่
  - ก. พูดตามทันที สนุกดีได้แซวคนสวย
  - ข. อยากพูดเหมือนกันแต่ไม่กล้า
  - ค. ไม่พูดเพราะดูไม่เหมาะสม
6. ธัชชัย ชวน วิชิต ไปจับแมลงทับและผีเสื้อมา เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะส่งครู ถ้าท่านเป็น วิชิตท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ไม่ไป เพราะไม่อยากเบียดเบียนสัตว์ หวังสัตว์อื่นสร้างงานส่งครูก็ได้
  - ข. ไป เพราะสนุกดีและจะได้ซากสัตว์สวย ๆ มาสร้างงานส่งครูด้วย
  - ค. ไป เพราะไม่อยากขัดใจเพื่อน

7. วิชาศิลปะครูสั่งให้นักเรียนวาดภาพสุนัขมาส่ง จดรงค์จับสุนัขในโรงเรียน โดยเอาเชือกมัดขาเพื่อเป็นแบบวาดภาพ แต่สุนัขก็พยายามดิ้นหนี ถ้าท่านเป็นจดรงค์ ท่านจะทำอย่างไร
- หาของกินมาล่อให้สุนัขกิน เพื่อจะได้อยู่นิ่ง ๆ
  - หาเชือกมามัดเพิ่มอีก สุนัขจะได้อยู่นิ่ง ๆ ใหม่นี้
  - ทำร้ายสุนัขให้บาดเจ็บ จะได้อยู่นิ่ง ๆ ไม่คิดหนีอีก
8. ชั่วโมงศิลปะ ดนุพล ลืมดินสอ EE มาเขียนภาพ เงินก็ไม่พอที่จะซื้อดินสอใหม่ ต้องถูกครูทำโทษแน่ ๆ และไม่มีดินสอเขียนภาพด้วย ถ้าท่านเป็น ดนุพล ท่านจะทำอย่างไร
- ขอยืมเงินเพื่อนไปซื้อดินสอ EE
  - ถือวิสาสะหยิบของเพื่อนไปใช้ก่อน
  - ขโมยดินสอ EE ของเพื่อนในห้องมา
9. อธิป และ ประสิทธิ์ ไปเดินดูแบบเสื้อในห้างสรรพสินค้า เพื่อจะนำมาออกแบบเสื้อส่งครู เขาพบเสื้อสวยถูกใจที่จะนำมาเป็นแบบ ถ้าท่านเป็นคนทั้งสอง ท่านจะทำอย่างไร
- ออกเงินร่วมกันซื้อเสื้อตัวนั้นมา
  - ขอวัดและถ่ายรูปเสื้อตัวนั้นมา
  - หาอุบายลักเสื้อตัวนั้นมา
10. นนท์วิช เป็นเพื่อนสนิทกับ พรเทพ ทั้งคู่เกรกินเที่ยวด้วยกันเสมอ นนท์วิชรักหญิงสาวแต่เธอไม่ชอบและยังพูดดูถูกอีก นนท์วิช จึงวาดภาพพอนาจารของเธอไปติดประจານ ท่านเป็น พรเทพท่านจะทำอย่างไร
- ห้ามปรามเพื่อนว่า อย่าทำอย่างนั้นเลยมันผิดศีลธรรม
  - ช่วยเพื่อนนำภาพพอนาจารไปติดประจານ
  - ขอเพื่อนว่าอย่าติดภาพพอนาจาร
11. ดิษย์ ตั้งใจจะเขียนการ์ตูนให้เสร็จ แต่ วิรัช มาชวนไปเล่นฟุตบอล โดยบอกว่าถ้าไม่ไปจะโกรธไม่พูดด้วย ถ้าท่านเป็นดิษย์ ท่านจะทำอย่างไร
- รีบไปเล่นกับเพื่อนเพราะกลัวเพื่อนโกรธ
  - ไม่สนใจคำพูดของเพื่อน เขียนการ์ตูนต่อจนเสร็จ
  - ขอร้องให้เพื่อนรอก่อน แล้วตั้งใจเขียนการ์ตูนให้เสร็จจึงไปเล่นกับเพื่อน
12. ชีรพร เรียนเก่งที่สุดในห้องโดยเฉพะวาดภาพคนเหมือนได้สวยมาก อธิศได้เกรดเป็นที่ 2 ของห้องรองจากชีรพร และหมั่นไส้ ชีรพรมาตลอดที่มีความสามารถมากกว่าตน จึงอยากแข่งดีกับ ชีรพร โดยทำพินันว่าเธอมีเกรดเฉลี่ยใครจะมากกว่ากัน ถ้าท่านเป็นชีรพร ท่านจะทำอย่างไร

- ก. ถือดีว่าตัวเก่ง รับคำท้า อธิศทันที
- ข. ไม่สนใจคำท้าทายนั่น คิดว่าจะแข่งกับตัวเองดีกว่า
- ค. วางเฉยเสีย เพราะคนเรียนเพื่อต้องการความรู้จริงๆ ไม่คิดแข่งกับผู้ใด
13. ในชั่วโมงศิลปะครูให้วาดภาพลายกระหนกเปลว กฤษกรและอภิชาติ วาดลายไม่ได้ กฤษกรจึงให้เพื่อนวาดลายกระหนกเปลวให้บางส่วน และชักชวนให้ อภิชาติทำตาม ถ้าท่านเป็นอภิชาติ ท่านจะทำอย่างไร
- ก. ทำตามคำแนะนำของกฤษกร
- ข. อยากทำเหมือนกันแต่กลัวครูจับได้ จะไม่ให้คะแนน
- ค. วาดเองดีกว่า ถึงแม้สวยก็ฝีมือตนเอง น่าภูมิใจกว่า
14. ภีรภรณ์ เป็นแชมป์เพลงลูกทุ่งระดับชาติมา ๓ ปีซ้อน ค่ายเพลงมาชวนเข้าวงการออกอัลบั้มจำหน่าย ถ้าท่านเป็นภีรภรณ์ ท่านจะทำอย่างไร
- ก. ปฏิเสธว่าขอเรียนให้จบปริญญาก่อนจึงจะเข้าวงการ
- ข. รับไว้พิจารณาก่อนว่าจะกระทบต่อการเรียนมากไหม
- ค. รีบตอบรับทันที เพราะเรียนเมื่อไรก็ได้
15. พงศ์ธร และ พงศ์เทพ เป็นเพื่อนรักกัน วันหนึ่ง พงศ์ธร ชวน พงศ์เทพ หนีเรียนไปเดินเล่นในห้างสรรพสินค้า ถ้าท่านเป็น พงศ์เทพ ท่านจะทำอย่างไร
- ก. ไปทันทีซึ่งก็เคยเรียนอยู่แล้ว
- ข. อยากไปมาก แต่ต้องอดทนเรียนให้ดี
- ค. ห้ามปรามเพื่อนไม่ให้ไปเพราะต้องหนีเรียน
16. วิชาโครงการศิลปะครูให้เสนอแบบภาพการจัดองค์ประกอบศิลป์ ปวีณาและอรพิน เสนองานไม่ผ่านมา ๔ ครั้งแล้ว จนทั้ง ๒ คนท้อแท้มาก ในที่สุด ปวีณา ดัดใจใจจ้างเพื่อนวาดให้จึ่ง ผ่าน และแนะนำ อรพิน ให้ทำอย่างตนจะได้ผ่านเสียที ถ้าท่านเป็น อรพิน ท่านจะทำอย่างไร
- ก. ทำตามที่ปวีณาเสนอ
- ข. จ้างเขาวาดบางส่วน ส่วนที่วาดได้ก็วาดเอง
- ค. พยายามวาดเองจนกว่าจะผ่าน คิดว่าพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
17. นิสากกร เข้าวัดปฏิบัติธรรม จึงมีโทสะเบาบางลงจริงๆ มัลลิกาอยากปฏิบัติตามบ้าง จึงไปขอคำแนะนำจากนิสากกร มัลลิกานำวิธีการที่นิสากกรแนะนำมาฝึกปฏิบัติ แต่ก็ไม่สำเร็จเสียที่เกิดความท้อแท้มาก ถ้าท่านเป็นมัลลิกา ท่านจะทำอย่างไร
- ก. พยายามทำให้ดีที่สุด
- ข. ตั้งใจพยายามเจริญเมตตาให้มาก ๆ
- ค. พยายามไม่ลดละ ตั้งใจละความโกรธให้ได้

18. ประณต พุดคำหยาบจนติดปาก เมื่อเรียนศิลปะครูกล่าวเตือนเสมอๆ และคอยให้กำลังใจ ในการปรับปรุงตนเองให้พุดสุภาพ ถ้าท่านเป็นประณต ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่สนใจความหวังดีของครู เพราะพุดหยาบเป็นนิสัยแล้ว
  - พยายามแล้วแต่ทำไม่สำเร็จ จึงปล่อยไปตามความเคยชิน
  - พยายามทำให้ได้ด้วยการระวังและเตือนตนเองเสมอๆ
19. ชนิสรา สอบได้โควต้ามหาวิทยาลัยศิลปากรคณะจิตรกรรมประติมากรรม ภาพพิมพ์แล้ว ก็ ยังขยันวาดรูปอยู่ นพจิราบอกชนิสราว่า "จะขยันไปทำไมในเมื่อโควตาก็ได้แล้ว" ถ้าท่าน เป็นชนิสรา ท่านจะทำอย่างไร
- นพจิราพูดก็จริง แต่ก็ต้องขยันเพื่อพัฒนาฝีมือการวาดให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ
  - นพจิราพูดก็จริง แต่ต้องขยันเพื่อจะได้แข่งกับคนอื่นได้
  - นพจิราพูดก็จริง ขยันน้อยกว่านี้ก็ไ้
20. ธรรมศ ได้รับรางวัลวาดภาพระดับชาติ ๒ ปีซ้อน เขากลับยังขยันวาดภาพมากกว่าเดิมอีก จนเพื่อน ๆ แชวว่า ธรรมศบ้าและเป็นนักล่ารางวัล ถ้าท่านเป็น ธรรมศ ท่านจะทำอย่างไร
- โกรธเพื่อนที่หาว่าเป็นนักล่ารางวัล
  - ไม่สนใจคำพูดของเพื่อน ยังขยันพัฒนาฝีมือต่อไป
  - บอกเพื่อนว่า "ได้รับรางวัลก็ภาคภูมิใจ แต่ต้องการพัฒนาฝีมือให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก"
21. ช่วงการสอบปลายภาคเรียน คุณยายของปรีดา เสียชีวิตลงอย่างกะทันหัน ถ้าท่านเป็น ปรีดาท่านจะทำอย่างไร
- วุ่นวายใจมาก อ่านหนังสือไม่รู้เรื่องเลย คิดถึงแต่คุณยาย
  - เฉยๆ ไม่เสียใจและคิดถึงคุณยายเพราะไม่มีความผูกพันกัน
  - คิดถึงคุณยายมาก แต่ก็ทำใจคิดว่าเป็นธรรมดาของชีวิต เตรียมตัวสอบให้ ดีที่สุด
22. ในการแข่งขันการวาดเส้นหุ่นนิ่ง คณะกรรมการตั้งหุ่นวินัสให้เขียนแต่ ดราศิลป์ ฝึกเขียนหุ่น เดวิดมาไม่เข้าใจสัดส่วนและเทคนิคการวาดหุ่นวินัส ถ้าท่านเป็นดราศิลป์ ท่านจะทำ อย่างไร
- วาดส่งๆ เพราะถึงอย่างไรก็แพ้แน่นอน
  - ตั้งใจวาดภาพให้ดีที่สุด แพ้ชนะไม่สำคัญ
  - ตั้งใจค่อยๆ สังเกตสัดส่วนแสง – เงาจนเข้าใจ แล้วตั้งใจวาดภาพให้ดีที่สุด
23. ในการสอบทฤษฎีสี ครูให้นักเรียนเขียนวงล้อสีธรรมชาติส่ง แรศน์ จำวงจรสีธรรมชาติ ไม่ได้เลย ถ้าท่านเป็นแรศน์ ท่านจะทำอย่างไร
- นึกไม่ออกแล้วจึงแอบลอกของเพื่อนส่ง
  - พยายามนึกทบทวน จนจำได้แล้วเขียนส่ง
  - พยายามแล้วแต่นึกไม่ออกจำต้องส่งกระดาษเปล่า

24. พศิกา ไปตรวจร่างกายพบว่าเป็นมะเร็งในเม็ดเลือดขาวถ้าท่านเป็นพศิกา ท่านจะทำอย่างไร
- ร้องไห้ฟูมฟายทำใจไม่ได้
  - เสียใจมากแต่พยายามทำใจ
  - พยายามทำใจยอมรับความจริงของสังขาร
25. สุวัจน์ ปวดฟันมาก แต่ก็ต้องวาดรูปให้เสร็จเพราะต้องส่งครูในวันพรุ่งนี้ ถ้าท่านเป็นสุวัจน์ ท่านจะทำอย่างไร
- กินยาแก้ปวด แล้วเข้านอนเลย
  - กินยาแก้ปวด แล้วทรวาดรูปให้สำเร็จ
  - กินยาแก้ปวด ระลึกถึงความปวดเป็นอารมณ์แล้วทรวาดรูปจนสำเร็จ
26. สิริธีร์ อยากวาดภาพเก่งตามที่ครูบอก จึงฝึกนั่งสมาธิบ้าง แต่ใจไม่สงบคิดถึงเรื่องต่างๆ ตลอดเวลา ถ้าท่านเป็นสิริธีร์ ท่านจะทำอย่างไร
- เลิกนั่งถึงอย่างไรจิตก็ไม่สงบแน่ๆ
  - ทำต่อไป ถ้าจิตไม่สงบก็ขอนั่งอยู่อย่างนั้น
  - พยายามโดยเตือนตนเองว่า กำลังทำสมาธิอยู่ เพื่อให้จิตกลับมาอยู่ที่องค์ภาวณา
27. ภากร เป็นเด็กสมาธิสั้น แพทย์แนะนำให้ฝึกสมาธิ ภากรจึงใช้เวลาว่างนั่งสมาธิเสมอๆ ครั้งหนึ่งเขานั่งสมาธินานกว่าทุกวัน เกิดอาการปวดขามาก ถ้าท่านเป็นภากรท่านจะทำอย่างไร
- เลิกทำสมาธิ เพราะปวดขาทนไม่ไหว
  - ทนทำสมาธิต่อจนกว่าจะทนไม่ไหวจริง ๆ ค่อยหยุดทำ
  - นั่งทำต่อไป คิดว่าปวดมากขนาดไหนก็จะไม่ขอหยุดทำ
28. นารีตั้งใจว่าจะนั่งสมาธิครึ่งชั่วโมง แต่พอปฏิบัติได้สักพัก ก็ง่วงนอนนั่งหลับกอยู่ ถ้าท่านเป็นนารี ท่านจะทำอย่างไร
- ล้มตัวลงนอนเลยดีกว่า
  - พยายามต่อสู้กับความง่วงให้ได้
  - ตั้งสติกำหนดลมหายใจให้แจ่มชัดขึ้น เพื่อบรรเทาอาการง่วงนอนให้ได้
29. จิรายุ ไปเที่ยวตลาดน้ำกับเพื่อนๆ ขณะโดยสารเรือเที่ยวชมธรรมชาติอยู่นั้น เรือที่โดยสารอยู่ประสบอุบัติเหตุโคลงจะล่ม ทุกคนในเรือตกใจร้องเอะอะเคลื่อนไหวอย่างซุลมุน ถ้าท่านเป็นจิรายุ จะทำอย่างไร
- ตกใจกอดเพื่อนที่ว่ายน้ำเป็นไว้มาก่อน
  - ดูท่าที่เรือจะล่มไปทางใดจะได้โดดน้ำทัน
  - ปลดชูชีพมาใส่ ตั้งสติดูเหตุการณ์ ถ้าเรือล่มจริงจะได้หาทางเอาชีวิตรอด

30. กุริวัฑฐ พังครุสอนเรื่องหลักการจัดภาพอยู่ แต่ใจกลับไปคิดถึงแฟน กุริวัฑฐพยายามตัดอารมณ์ เพื่อไม่ให้คิดถึงก็ไม่สำเร็จ ถ้าท่านเป็นกุริวัฑฐ ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่รู้จะทำอย่างไรดี เรียนก็ไม่รู้เรื่องจึงนั่งเฉย ๆ
  - พยายามรวบรวมความรู้สึกมุ่งไปที่เสียงของครู
  - พยายามเพ่งมองรูปที่ครูอธิบาย หูกำหนดฟังเสียงครู มือจดเนื้อหาที่ครูอธิบาย
31. พรพรรณ เป็นเพื่อนสนิทกับ ดรีรัตน์ ทั้งคู่จะนั่งรถประจำมาโรงเรียนพร้อมกันเสมอ วันนี้พรพรรณ ขึ้นมานั่งบนรถด้วยสีหน้าบูดบึ้ง ดรีรัตน์ชวนคุยเช่นเคย พรพรรณก็ไม่ยอมพูดด้วยกลับแสดงอาการหงุดหงิดใส่ดรีรัตน์ ถ้าท่านเป็นดรีรัตน์ ท่านจะทำอย่างไร
- โกรธและไม่พูดกับพรพรรณ
  - ต่อว่าพรพรรณว่า "ทำไมทำอย่างนี้"
  - คิดว่าพรพรรณเกิดปัญหาแน่ๆ จึงปล่อยให้เฉยๆ ไปก่อน เมื่อมีโอกาสจึงถามเพื่อนว่ามีปัญหาอะไร ต้องการความช่วยเหลือไหม
32. ณัฐ อยากรู้ว่ามีเงินมากๆ จึงพยายามเก็บเงินค่าอาหารกลางวันไว้ เพื่อนำไปซื้อลอตเตอรี่ เผื่อว่าจะถูกรางวัลบ้างจะได้มีเงิน ท่านคิดหาเงินเช่นเดียวกับณัฐหรือไม่
- ไม่คิดแบบณัฐ เพราะมีโอกาสถูกน้อย
  - ไม่คิดเช่นเดียวกับณัฐ เพราะเป็นความคิดที่ผิด
  - คิดเช่นเดียวกับณัฐ เพราะเป็นโอกาสที่จะได้เงินมาเยอะ ๆ
33. นภสร อยากรับชมเข้ามหาวิทยาลัยศิลปากรให้ได้ จึงไปไหว้หลวงพ่อดำวัดป่าเลไลยก์ บนบานให้สอบได้ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของนภสรหรือไม่
- ไม่เห็นด้วย เพราะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่สามารถดลบันดาลได้
  - เห็นด้วย เพราะหลายคนที่กราบไหว้ ก็ประสบความสำเร็จมาหลายรายแล้ว
  - เห็นว่าการไหว้พระเป็นเรื่องทางใจ อ่านหนังสือ ฝึกการวาดภาพให้ดี จึงเป็นการเตรียมตัวสอบที่ถูกต้อง
34. ชยธร ห้อยพระเครื่องติดตัวเสมอๆ ท่านเห็นด้วยกับชัยธรหรือไม่
- เห็นด้วย เพราะเป็นที่พึ่งเดือนสติไม่ให้ทำชั่ว
  - เห็นด้วย เพราะเอาไว้คุ้มครองป้องกันภัยอันตรายต่างๆ
  - เห็นด้วย เพราะเป็นพุทธศาสนิกชนก็ควรห้อยพระเครื่องติดตัวเสมอ
35. ชลพรรษ ชอบหาหมอดูเสมอ ๆ และชักชวนเพื่อนไปด้วยทุกครั้ง เพื่อนคนไหนไม่ไปด้วยก็โกรธ ท่านเห็นด้วยกับการกระทำของชลพรรษหรือไม่
- เห็นด้วย เพราะจะได้ไม่ประมาท
  - เห็นด้วย เพราะทำให้เกิดกำลังใจขึ้น
  - ไม่เห็นด้วย ควรเชื่อดามหลักของเหตุผลดีกว่า

36. หลังสอบเสร็จปิดเรียนแล้ว นักเรียนหลายคนได้จัดไปเที่ยวพักผ่อนที่ชายทะเลและดื่มสุรากันอย่างสนุกสนานเป็นคู่ๆ ชายหญิง ท่านเห็นด้วยกับพฤติกรรมนี้หรือไม่
- ไม่เห็นด้วย เพราะยังอยู่ในวัยเรียน
  - เห็นด้วย ถือเป็นการพักผ่อน และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
  - ไม่เห็นด้วย เพราะการดื่มสุรา อาจทำให้ผิดศีลข้ออื่นอีกได้
37. ชีวฉน์ เขียนข้อความใส่กระดาษว่า “เชิญเตะได้” แล้วนำไปปิดที่หลังเพื่อนในห้องเรียน ทำให้เพื่อนถูกคนอื่นๆ เตะเอา ถ้าท่านเป็นชีวฉน์ จะเล่นแบบนี้หรือไม่
- น่าจะเล่นเพราะเป็นการหยอกล้อกันสนุก ๆ
  - ไม่คิดเล่นเพราะกลัวว่าเมื่อเพื่อนรู้เข้าจะเกลียดเราบ้าง
  - ไม่คิดเล่น เพราะเพื่อนจะต้องเจ็บตัวโดยที่ไม่รู้เรื่องเลย
38. นิพนธ์ ทะเลาะกับเพื่อนที่โรงเรียน ครูได้สอบสวนและทำโทษแล้ว แต่นิพนธ์ไม่ยอมเลิกราจึงไปบอกพี่ตนเองให้มาเอาคืนอีก ถ้าท่านเป็นพี่นิพนธ์จะทำอย่างไร
- บอกน้องว่ายุติได้ เพราะครูได้ตัดสินให้แล้ว
  - บอกน้องว่าพี่ไม่ขอยุ่งเกี่ยวกับ
  - หาโอกาสไปทำร้ายคู่กรณีของน้อง
39. หลังเลิกเรียน กวิน เดินกลับบ้านคนเดียว ระหว่างทางมีกลุ่มนักเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งพูดคุ้ย้าโมโหเป็นอย่างมาก ถ้าท่านเป็นกวิน จะคิดทำอะไรกับนักเรียนกลุ่มนี้
- คิดว่าควรหลีกเลี่ยงการวิวาท ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ค่อยคิดใหม่อีกที
  - คิดว่าวันนี้มีคนเดียว ฝากไว้ก่อนวันหลังจะพาเพื่อนมากดลุ่มให้ยับ
  - ไม่คิดสนใจคำพูดคุ้ย้าโหะนั้น เพราะถ้าเราไม่สนใจก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น
40. หลังเลิกเรียนแล้ว สุพจน์ จะต้องเดินไปส่งแฟนที่ท่ารถเมย์ และนั่งโอบกอดคุ้ยด้วยเป็นประจำทุกวัน ถ้าเป็นท่านจะคิดทำเช่นนั้นหรือไม่
- ไม่คิดทำเพราะยังไม่ถึงวัยอันควร และดูไม่สุภาพด้วย
  - คิดทำเพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคล
  - ไม่เห็นจะต้องแคร์ใครเลย

ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านไตรสิกขา
สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่	เรื่อง	ข้อที่	จำนวน
1	สัมมาวาจา	1-5	5
2	สัมมากัมมันตะ	6-10	5
3	สัมมาอาชีวะ	11-15	5
4	สัมมาวายามะ	16-20	5
5	สัมมาสติ	21-25	5
6	สัมมาสมาธิ	26-30	5
7	สัมมาทิฏฐิ	31-35	5
8	สัมมาสังกัปปะ	36-40	5

เฉลยแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านไตรสิกขา(ศีล สมาธิ ปัญญา)

ข้อ	คำตอบ			ข้อ	คำตอบ		
	ก	ข	ค		ก	ข	ค
1.	3	2	1	21.	2	1	3
2.	3	2	1	22.	1	2	3
3.	3	2	1	23.	2	1	3
4.	2	3	1	24.	1	2	3
5.	1	2	3	25.	1	2	3
6.	3	1	2	26.	1	2	3
7.	3	2	1	27.	1	2	3
8.	3	2	1	28.	1	2	3
9.	2	3	1	29.	1	2	3
10.	3	1	2	30.	1	2	3
11.	3	1	2	31.	1	2	3
12.	1	2	3	32.	2	3	1
13.	1	3	2	33.	2	1	3
14.	3	2	1	34.	3	1	2
15.	1	2	3	35.	2	1	3
16.	1	2	3	36.	2	1	3
17.	1	2	3	37.	1	2	3
18.	1	2	3	38.	3	2	1
19.	3	2	1	39.	2	1	3
20.	1	2	3	40.	3	2	1

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนศิลปะ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรายวิชา ศ 43101 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรก็ตอบไปตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของนักเรียนเอง
2. แบบสอบถามเจตคตินี้จะไม่มีผลกระทบต่อคะแนนของนักเรียน ขอให้นักเรียนจงสบายใจ และตอบให้ตรงกับความรู้สึกจริงของนักเรียนให้มากที่สุด
3. การตอบแบบสอบถามให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่มีคำว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
0	วิชาศิลปะเป็นวิชาที่เรียนง่าย	✓				
00	วิชาศิลปะเป็นวิชาที่สนุกสนาน				✓	

ข้อ 0 แสดงว่านักเรียนมีความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ 00 แสดงว่านักเรียนมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้ จึงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องไม่เห็นด้วย

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่าง
1	วิชาศิลปะเป็นวิชาที่น่าสนใจ					
2	วิชาศิลปะมีสาระ ควรจัดให้เรียน					
3	เป็นวิชาที่มีประโยชน์					
4	เป็นวิชาที่สนุกสนาน					
5	ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ					
6	ช่วยทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
7	เป็นวิชาที่เรียนรู้ได้ง่าย					
8	ควรให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสมัครใจ					
9	นักเรียนส่วนมากชอบเรียนวิชานี้					
10	ข้าพเจ้าจะภูมิใจมากถ้าได้รับคำชมจากอาจารย์ผู้สอน					
11	เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาศิลปะข้าพเจ้าอยากจะรีบเข้าห้องเรียน					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายถ้าชั่วโมงวิชาศิลปะไม่มีการเรียนการสอน					
13	คนที่ชอบวิชาศิลปะจะเป็นคนที่มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส					
14	วิชาศิลปะทำให้ผู้เรียนเป็นคนเสียสละ					
15	วิชาศิลปะมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต					
16	วิชาศิลปะมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น					
17	วิชาศิลปะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ					
18	วิชาศิลปะทำให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
19	สังคมยอมรับวิชาศิลปะ					
20	วิชาศิลปะมีส่วนอนุรักษ์ความเป็นคนไทย					

ภาคผนวก ช
การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสรุปรายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

รายการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
1. คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้						
1.1 เน้นกระบวนการเรียนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.2 กระบวนการเรียนรู้ เน้นคุณธรรม จริยธรรมและกระบวนการกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.3 องค์ประกอบครบถ้วนสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง						
2.1 สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.2 ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3. สารการเรียนรู้						
3.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.2 มีหัวข้อชัดเจนครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.3 เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้						
4.1 ขั้นตอนเหมาะสมเป็นไปตามกำหนดการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.2 พัฒนาผู้เรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.3 สอดคล้องกับเวลา ความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้						
5.1 เหมาะสมกับสารการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.2 ครบถ้วนเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.3 มีความเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.4 ประหยัดเวลาในการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

รายการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
6. การวัดผลและประเมินผล						
6.1 ประเมินตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.2 มีเกณฑ์การประเมินชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.3 มีแบบการประเมินครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
รวมเฉลี่ย	18	18	18	18	18	1.00

แบบสรุปการประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการตรวจสอบคุณภาพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

รายการตรวจสอบคุณภาพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 31	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 32	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 33	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 34	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 35	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 36	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 37	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 38	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 39	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
รวมเฉลี่ย	40	40	40	40	40	1.00

**แบบสรุปการประเมินแบบทดสอบวัดคุณธรรม
ด้านไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)**

รายการตรวจสอบคุณภาพ แบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านไตรสิกขา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 4	+1	0	+1	+1	+1	0.80
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 5	0	0	+1	+1	+1	0.60
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 9	+1	0	+1	+1	+1	0.80
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 10	+1	0	+1	+1	+1	0.80
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 11	0	+1	+1	+1	+1	0.80
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 13	0	+1	+1	+1	+1	0.80
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 16	0	+1	+1	+1	+1	0.80
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 22	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

รายการตรวจสอบคุณภาพ แบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านไตรสิกขา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 31	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 32	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 33	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 34	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 35	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 36	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 37	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 38	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 39	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
แบบทดสอบวัด..... ข้อที่ 40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
รวมเฉลี่ย	36	36	40	40	40	0.96

แบบสรุปการประเมินแบบวัดเจตคติต่อการเรียนศิลปะ

รายการตรวจสอบคุณภาพ แบบวัดเจตคติต่อการเรียนศิลปะ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
1. วิชาศิลปะเป็นวิชาที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2. วิชาศิลปะมีสาระควรจัดให้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3. เป็นวิชาที่มีประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4. เป็นวิชาที่สนุกสนาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5. ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6. ช่วยทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7. เป็นวิชาที่เรียนรู้ได้ง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8. ควรให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสมัครใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9. นักเรียนส่วนมากชอบเรียนวิชานี้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10. ข้าพเจ้าจะภูมิใจมากถ้าได้รับคำชมจากอาจารย์ผู้สอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาศิลปะข้าพเจ้าอยากจะทำ ห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12. ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายถ้าชั่วโมงวิชาศิลปะไม่มีการเรียน การสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13. คนที่ชอบวิชาศิลปะจะเป็นคนที่มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14. วิชาศิลปะทำให้ผู้เรียนเป็นคนเสียสละ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
15. วิชาศิลปะมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
16. วิชาศิลปะมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
17. วิชาศิลปะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
18. วิชาศิลปะทำให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
19. สังคมยอมรับวิชาศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
20. วิชาศิลปะมีส่วนอนุรักษ์ความเป็นคนไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
รวมเฉลี่ย	20	20	20	20	20	1.00

ตาราง แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อ	ความยากง่าย (p)	อำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ความยากง่าย (p)	อำนาจจำแนก (r)
1.	0.52	0.37	21.	0.52	0.62
2.	0.76	0.50	22.	0.64	0.34
3.	0.62	0.27	23.	0.57	0.56
4.	0.53	0.56	24.	0.52	0.33
5.	0.56	0.40	25.	0.52	0.40
6.	0.38	0.39	26.	0.53	0.30
7.	0.64	0.47	27.	0.58	0.49
8.	0.77	0.37	28.	0.66	0.37
9.	0.77	0.50	29.	0.66	0.34
10.	0.24	0.30	30.	0.70	0.31
11.	0.69	0.44	31.	0.25	0.58
12.	0.30	0.23	32.	0.41	0.39
13.	0.76	0.31	33.	0.74	0.25
14.	0.46	0.27	34.	0.61	0.40
15.	0.55	0.62	35.	0.43	0.39
16.	0.50	0.30	36.	0.67	0.62
17.	0.59	0.43	37.	0.56	0.46
18.	0.44	0.36	38.	0.61	0.40
19.	0.55	0.62	39.	0.41	0.33
20.	0.46	0.52	40.	0.65	0.24

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability KR - 20) = 0.83

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นายสุคนธ์ สิกขโกศล
วัน เดือน ปีเกิด	16 ตุลาคม 2507
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	333/8 หมู่ 2 ตำบลบ้านกว้าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2529 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ) มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี